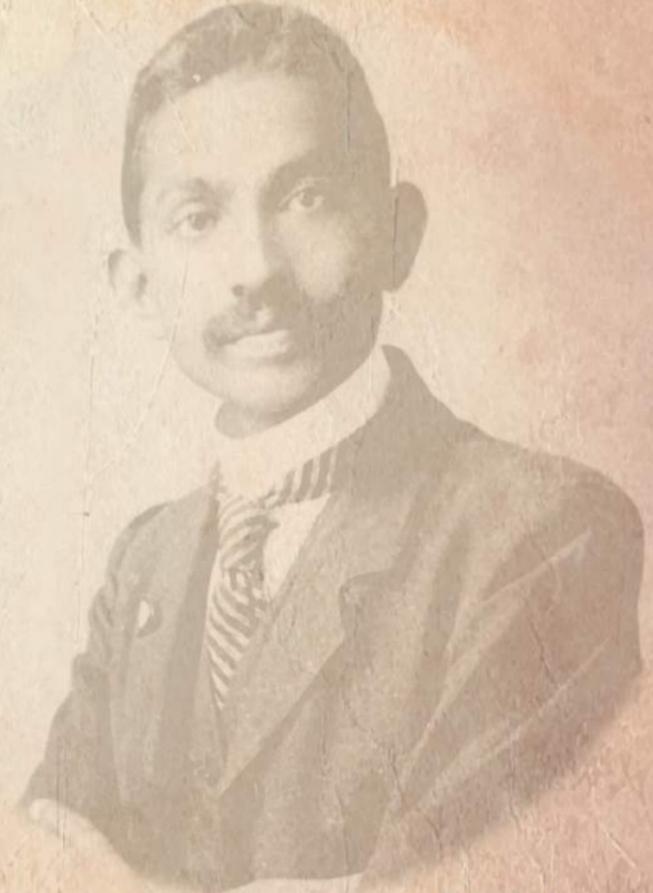
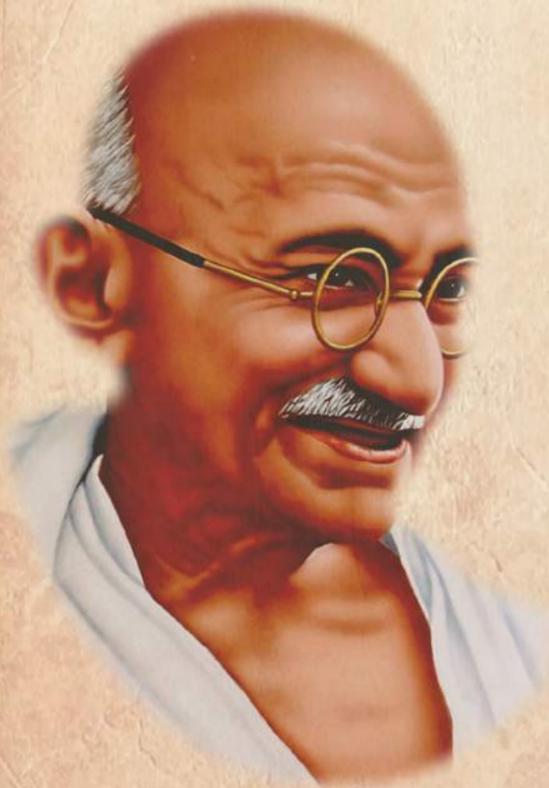

Somaiyaite 2018 -19

The **believe on Truth and Truth force**
made, **Mohandas Karamchand Gandhi** -
A common man with Extraordinary Spirit;
a "MAHATMA"

Prize Distribution

CAMPUS PRAYER

ॐ

ॐ पूर्णमदः पूर्णमिदं पूर्णात् पूर्णमुदच्यते ।
पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते ॥१॥

1. OM. Whole is that (Brahman). Whole also is this (world). From Whole comes the Whole; take Whole from Whole; (yet) Whole remains.

ॐ ईशावास्यमिदं सर्वं यत् किं च जगत्यां जगत् ।
तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधःकस्यस्विद्धनम् ॥२॥

2. OM. Whatever exists in this world is enveloped by God (the Ruler).
By renouncing it (the world), thou mayst enjoy. Do not covet the riches of any one.

मूकं करोति वाचालं पङ्गुं लंघयते गिरिम् ।
यत्कृपा त्वमहं वन्दे परमानन्दमाधवम् ॥३॥

3. I bow down to Madhava, the Bliss Eternal; to Him whose grace enables the dumb
to speak (and) the lame to go across a mountain.

ॐ प्रणो देवी सरस्वती वाजेभिर्वाजिनीवती धीनामविश्रयवतु ।
ॐ चोदयित्री सूनृतानां चेतन्ती सुमतीनाम् । यज्ञं दधे सरस्वती ॥४॥

4. OM. May Sarasvati, the Divine, protect us by her strength-giving favour;
she who is rich in strength-giving favours, the protector of our thoughts. Sarasvati,
who inspires hymns and promotes pious thoughts, brings about our sacrifice.

ॐ असतो मा सद्गमय । तमसो मा ज्योतिर्गमय ।
मृत्योर्माऽमृतं गमय ॥५॥

5. OM. From the unreal lead me to the real. From darkness lead me to light.
From death lead me to immortality.

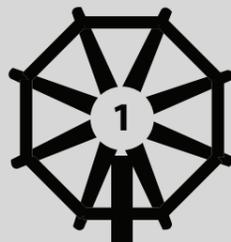
ॐ सहनाववतु। सहनौ धुनक्तु । सहकार्यं करवावतु ।
तेजस्विनावधीतमस्तु , मा विद्विषावतु ॥६॥

6. OM. May God protect us both at the same time; at the same time support us both.
May both of us the same time apply (our) strength. May our parting be
illustrious. May there be no hatred (between us).

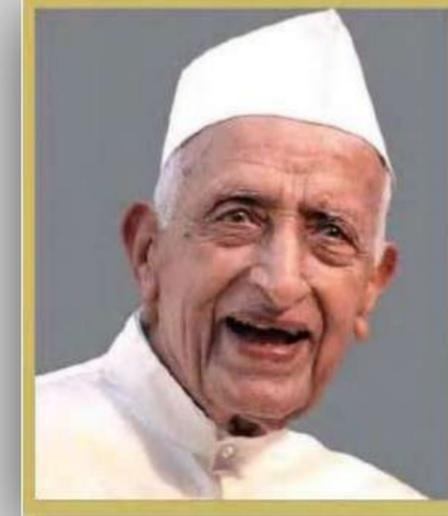
सर्वेऽत्र सुखिनः सन्तु सर्वे सन्तु निरामयाः ।
सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चिद् दुःखमाप्नुयात् ॥७॥

7. May all here be happy. May all be free from disease. May all see well-being.
May nobody experience misery.

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः।
OM. Peace, Peace, Peace.

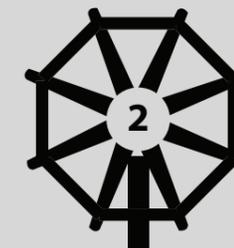

Our Founder

**Padmabhushan (Late) Pujya
Shree Karamshibhai Jethbbhai
Somaiya**

A Message from Our Founder
My Dear Young Students,
Welcome you to the institute of Vidyavihar
Your Finset Hour is here. The future Belongs to you.
Let us zealously work together and dedicate ourselves to build India
of our dream.
Remember nothing was ever achieved without hard work.
Be bold but not be bowled over.
Let Truth and Duty be your watchwords.
Never despair in the face of setbacks.
Keep courage and continue to work with Fortitude.
Have faith in yourself and in the Almighty.

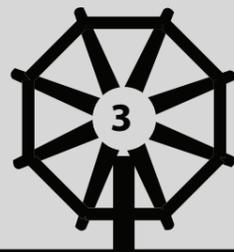

Our Inspiration

The Great Visionary & Transformational Leader (Late) Dr. Shanthilal K. Somaiya B.Sc., L.L.B., (D.Sc. Honoriscausa) (29th December 1927 – 1st January 2010)

A leading industrialist & Businessman received various awards including prestigious Luminosa Award in recognition of his contribution to build religious unity through education. By Government of India Dr. S K Somaiya has conferred the title Sanskrit Mitra for rendering pioneering support to the activities for promotion and propagation of Sanskrit.

Shri. Samir Somaiya
President

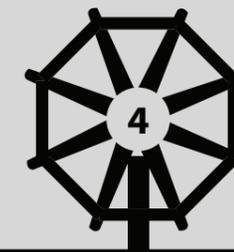
Smt. Leelaben Kotak
Trustee

Prof. V.N. Rajashekar Pillai
Provost., Somaiya Vidyavihar

Lt. General Jagbir Singh
Secretary, Somaiya Vidyavihar

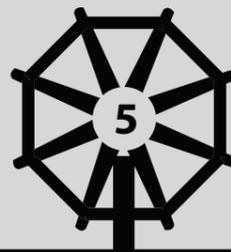

From Principals Desk

*“Education is the manifestation of the perfection already in Man”
- Swami Vivekanand*

Education is the powerful weapon that we can use to change the world. Here the ‘Education’ means not only the bookish information or just giving exams and scoring marks; but the education for life. Education of all round development of the human being. We at our institute believe the same. Our faculties also emphasis on overall development of the student. This is our vision and mission. Our President Shri. Samir Somaiya’s visionary leadership and motivation; we are working hard to achieve our goal. In this process of development our institute adapted many policies and changes; Autonomy was one of its landmark. Being Autonomous Institute we got opportunity to re-frame the syllabus and implement professional approach. We have successfully entered into second cycle of the Autonomy with new teaching pedagogy, digital methods, practical learning and innovation in evaluation. Along with this we have started many short term courses, diploma courses, certificate courses in association with industry.

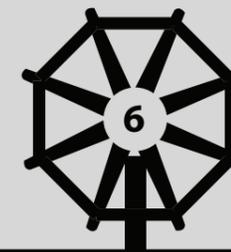

Following the path laid down by our founder Padmabhushan Pujya (Late) Karamshibhai Jethabhai Somaiya, the college has created miracles and on the verge to complete its 60th Year. 1959 our founder started this institution in the faith of “Social responsibility”. He stressed on giving back to society. The same legacy carried out by his son and our inspiration; (Late) Dr. Shanthilal K. Somaiya

Students also responded enthusiastically to all the efforts put by us. They enjoyed new methods of teaching and learning. They are keen to update themselves and we provided them all the aid that they needed. Considering fast moving technological era we also updated ourselves. To fulfil our mission of empowering students, apart from the academic success the college has organised various seminars, workshops, Guest Lectures, conferences and inter collegiate competitions. Eminent guests and celebrities visited institution and guided our students in their respective areas. Our students also participated in various inter collegiate festival and competitions and banded many prizes.

As per every year, this year’s India Today Magazine - 2019 - Special Issue of India's Best College, our institute’s Arts Stream Ranked 17th Amongst 119 colleges of India and in Mumbai City, ranked 2nd and Commerce Stream Ranked 14th amongst 145 colleges of India and 3rd in Mumbai City. The Exclusive survey done by Education World Magazine - Special Issue of India's Best College. In the India's top 100 Private Arts, Science & Commerce Colleges, our college is ranked 22nd in all India and in Mumbai City-Wise Ranking, our college stands at the 5th place. On this note I sum up here and I congratulate to all my teaching and Non- teaching staff and students. I am thankful to Somaiya Vidyavihar Management who has always supported us. My best wishes to all for their bright future.

Dr. (Smt.) Sudha Vyas
Principal

Faculty Achievement

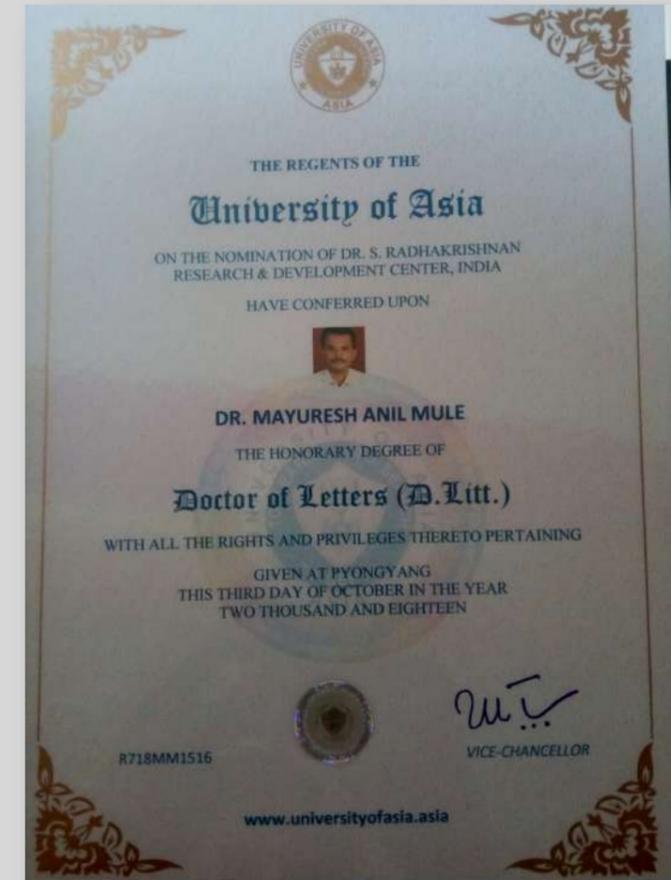
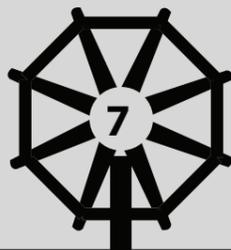
Ph.D Topic: Role of Infrastructural facilities on price mechanism of real estate in MMRDA region.
Under the guidance of : Dr. Suresh Maind
University: Mumbai School of Economics and Public Policy, University of Mumbai.

**Dr. Flora Bhanuprasad
Pandya Kinara.**

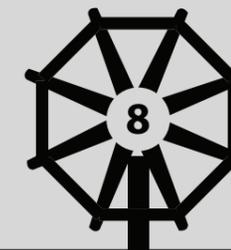
Phd in Gujarati from University of Mumbai
Topic - Shree Dinkar Joshi ni Navalkatha ma Manviya Sambandho nu nirupan
Guide - Dr. Sudha Vyas

Dr. Preeti Hitesh Dave

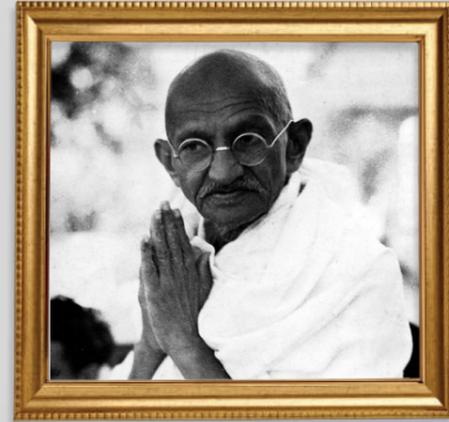

Dr. Mayuresh Anil Mule

D.Litt July 2018
Awarded by The UNIVERSITY OF ASIA.

INDEX

12

*Department of
English*

21

*Department of
Gujrati*

69

*Department of
Marathi*

84

*Department of
Hindi*

118

*Department of
Sanskrit*

Credits

Editor in Chief:

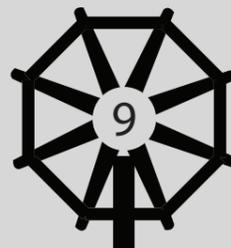
Dr. (Smt) Sudha
Vyas
Principal

Magazine Committee:

Dr. Satyavan Hanegawe
Dr. Vijayashree Parmeshwaran

Design and Layout:

Mr. Ameya Bal
Bro. Rohit Pisharody
Bro. Jagrut Argonda

143

*Department of
History*

149

*Department of
Philosophy*

153

*Department of
Sociology*

165

*Department of
EVS*

170

*Department of
commerce*

173

*Department of
management studies*

195

*Department of
Banking & Insurance*

203

*Bachelor of
Finance management*

212

*Bachelor of
Mass Media*

224

SPORTS

228

*Entrepreneur
Development Cell*

232

Cultural Forum

242

*Centre for
Gandhian Studies*

249

Library

251

Placement Cell

252

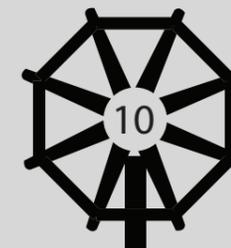
*Women Development
Cell*

256

*National Service
Scheme*

264

*Department of
Psychology*

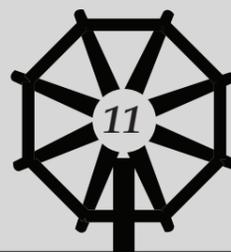

“An eye for eye only ends up making the whole world blind.”

“In a gentle way, you can shake the world.”

“Strength does not come from physical capacity. It comes from an indomitable will.”

- Mahatma Gandhi

Department Of English

National Conference on Languages and Literatures of India Organised by Languages Departments of Somaiya Vidyavihar Campus (6-7th July, 2018)

All the languages departments of Somaiya Vidyavihar Campus situated colleges organised a National Conference on Languages and Literatures of India on 6-7th July, 2018 in which students and participants from campus colleges, other colleges from Mumbai as also from colleges hailing from different parts of India took part. The conference witnessed the presence of academic luminaries and scholars of national fame like, Prof. Ganesh Devy, Dr. Avadesh Kumar Singh, Joseph Dorairaj, Dr. Harish Trivedi, and Ms. Shanta Gokhale have marked their presence as a key-note speaker and resource persons for the conference. The conference was held in six sessions and began with a key-note address by Prof Ganesh Devy who talked in detail about the genesis, the steady evolution and important aspects of Indian Languages and the Literatures available in the Indian Languages. The speakers for plenary sessions were Dr Uma Kulkarni, Dr Joseph Dorairaj, Dr harish Trivedi, Ms. Shanta Gokhale and Dr Avadesh Kumar Singh.

All the resource-persons enlightened the participants with their authoritative content and deep insights making their strong presence felt. The two-day conference also remained spell bound by the impeccable command of national scholars who deliberated over the topics in great depth, and at times, captivated the audience with their brilliant observations and erudition. Around 53 participants presented their papers in the conference. The majority of papers presented and published in conference proceedings of Somaiya Vidyavihar.

Visit to American Consulate Library, Mumbai

[A Student Development Initiative]

In the modern age of Science and Technology, the ability to use technical sources / databases for studies has become critically important and an undergraduate student needs to put up appreciable efforts to learn the skills which provide him / her access to course study material. Students of English Literature find themselves in dire straits when it comes to coping up with referencing skills in today's increasingly digitised world. To expose and educate the students in these areas involving technology related reference and access to study and research material, a visit to the American Consulate Library, BKC, Mumbai was organised on 27 Sep 2018. Twenty students from First, Second and Third year undergraduate classes of literature were selected from about thirty students (out of which 18 students) who expressed interest in visiting library for gaining referencing skills and were taken to the library and Information Center ('Dosti House') accompanied by Mr. Satyendra Gaur (Asst Prof and Head, Dept of English).

The session lasted for three and half hours and was mainly devoted to presentation on 'Online Data Bases', 'Information Literacy and On-line Safety' along with exposure to 'Proquest Dissertations & Theses Databases'. A movie entitled 'Death of a Salesman'—a dramatic presentation of a literary play authored by American Playwright Arthur Miller was also screened along with introductory foreword by Prof. Gaur. Other presentations included 'On-line Bullying, Cyber Threats, Digital Ethics, and 'Human Privacy'. The response of the students was fervent, occasionally sharp and pointed, and sometimes humorous

The students showed a keen interest in the information module giving them an elementary introduction to Student Exchange Programmes like—'2019 Mandela Washington Fellowship—Sep 12, 2019', 'American English E-Teacher Program' and 'Benjamin Franklin Summer Institute' programmes.

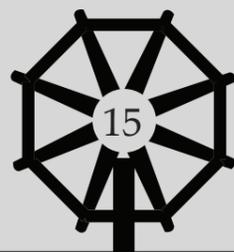

The beginning of the session started with an informal tete-a-tete with American Cultural Officer and Library Director followed by 'e-Library U S Presentation on 'American Web Voyage' software. A warm hospitality was extended and, as a special gesture, students were offered a substantial discount of 50% on the membership to the library.

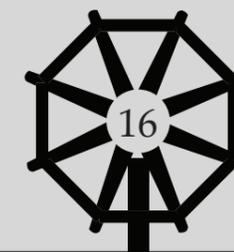
Parent-Teacher Meeting: Academic Year 2018-19

[Department Activities: A Parent-Teacher Co-ordination Initiative]
Co-ordination and dialogue with all stake-holders in education process is an important factor. Committed and serious educators do understand its inevitable necessity as it enables important clues to the planning, delivery, regulation and re-organisation of the teaching process. To keep the parents informed of the progress of the students of TYBA (English, Full-major, Six Papers), has been the first priority of Department of English all along. The tactical schedule of 'Parent-Teachers Meet' came to be few days before the onset of Term exams (Oct 2018) to impress upon students the importance of continuous and timely completion of their study objectives. Being inside the classroom and giving the education process their 100% can enable students yield a harvest of many benefits and students need to appreciate the critical role of whole-hearted involvement in their academic performance.

After the admissions, and when the initial flush of interest fades away, strength of students in the classroom starts coming down. Along with academic process, many other activities keep taking place in an institute of higher learning to provide students with adequate opportunity to discover their talent and hone it towards bringing out overall development of their personality. However, when they find it difficult to strike balance between academics and other personality development activities, a serious drag in their academic objectives occurs. Being young, exuberant and full of energy they get driven to involvements and activities which do not benefit them other than entertainment and care-free indulgence in imaginary appetites. The department feels, at such juncture, its active intervention is mandatory and the Meet was organised with this objective.

Parents, of approximately 15 students whose attendance fell short of desirable, were called for the Meeting on 12th October, 2018 to apprise them of the progress and observations of teachers about their wards. In an active discussion, the parents were made aware of the de facto situation followed by observations and suggestions by the teachers. Prof. Satyendra Gaur (Head), Prof. Meera Venkatesh, Prof. Amruta Gangan and Prof. L G More shared their observations about students along with explicit examples of how parents should keep a tab on their wards. Their feedback too was sought for inclusive planning of future academic process and 'Subject Board' proceedings. Most of the parents said their wards did leave home punctually for college and after coming to know short fall in attendance they expressed their dismay. Some parents suggested that if weekly attendance status was conveyed to them, it would be considerably helpful to sensitise students about the need to confront them to their erring ways. 'The department would do all that is possible' is what was communicated to the parents.

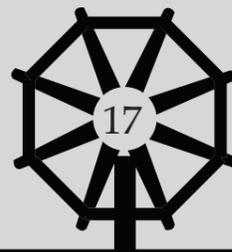
ENGLISH ATHENEUM (2018-19)

The Department of English, KJSCAC, organised an inaugural ceremony for its departmental students' body-English Athenaeum. The Athenaeum conducts various curricular and co-curricular activities to inspire the literary interests of the students of the college. To initiate the activities for the academic year 2018-19, the inauguration was held on 14th December 2018, in the Conference Room of the college. The Chief Guest to grace the ceremony was noted academician, Dr. Maya Shankar Pandey, Head, Department of English, Banaras Hindu University.

The ceremonial function of the inauguration was well attended by staff and students. The dignitaries to grace the inauguration were Dr. Sudha Vyas, Principal, Head of the English Department, Prof S. Gaur and heads of other departments of the college.

Dr. Pandey had chosen 'Understanding English Literature' as his topic for the day. He started his talk by highlighting the interest of students in English for communication and went on to explain the use of English as understood versus use of English when learnt. He highlighted the role of the teacher in these processes of understanding and learning. The examples he chose to cite these roles were the Shakespearean sonnets. The talk eventually progressed to the learning of Poetry and its forms. He led the talk to the point of realisation for students about how literary values are eventually human values – with examples of writers like Milton, Kabir and Shakespeare who were basically promoters of concern for Humanity. This, for the students was a truly learning experience.

Dr. M.S. Pandey concluded his discussion and talk with an appeal to the student to decolonise their views on English and venture on a path to explore the wonder that is, literature. The talk was followed by a musical rendition by Sis. Gayatri Borkar, SYBA and a series of elocution in the form of self-composed poetry, declamation and soliloquy recitals. The talents, ideas and opinions of the students were truly encouraging in terms of the lofty ideas and mannerisms. The function ended on the much awaited Literary Quiz, in which a large number of students participated. The function concluded with a vote of thanks by Prof. Meera Venkatesh from the Department of English.

One-day Seminar organised by Languages Departments on Sahitya Academy Awardee Authors Under the Aegis of 'Manthan'

one day seminar was organised by the Languages Departments of the college under the aegis of Manthan on 13th February, 2019 on the various themes literature authored by Sahitya Academy Awardee authors. Department of English was acknowledged by the Convenor—Prof. Mrunal Bhatt, to have steer headed the proceedings with ground work and sincerity of purpose.

The Department of English played a pivotal role in organising third session on the literature of Amitav Ghosh, Sahitya Academy Award winner of the year 2018. Prof. Pandurang Barkale, of SNDT University, Mumbai deliberated on the major works of Ghosh outlining in crisp detail and compelling analysis suffused with incisive insights into the making of his great works. He pointed out that in spite of his elite upbringing—being educated at Doon School, Oxford University, Amitav Ghosh remained connected with his Indian ethos and roots and that his works adhere to the dictates of conscientious discretion in highlighting Indian social fabric.

His presentation was received with warm reactions from the student's community and his elaborate discussion was marked by large body of critical and informative detail. His laconic expression and brevity left many times silent pauses that were marked by hard thinking process by the audience.

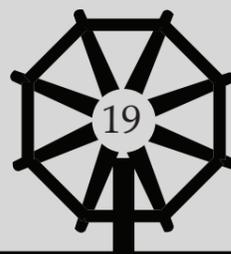

Lecture by Visiting Professor Johan Karl Einar Lidberg, Deputy Head Journalism, & Director M A Journalism, Monash University, Melbourne, Australia on February 20, 2019

A lecture on the topic: "New Trends in Journalism and Mass Communication" was organised by the department in collaboration with BMM (Self-financed courses) on 20th February 2019 in the Conference Room.

Prof. Lidberg has had 30 years career in Journalism, and academia included roles as Foreign Correspondent, News Director, as also several missions with the U N Peace Keeping Forces in the Middle East. His latest book, entitled—"In the Name of Security, Secrecy, Surveillance and Journalism" in press, has already invited some frenzied reactions in Australian mainstream Mass Media. Prof Lidberg has been Member of Advisory Board for the Global Rights to Information Rating & National Steering Committee Australia Network. He has also been a privileged expert in dispensing advice to the Australian National Action Plan Open Government Partnership to the offices of the Prime Minister (of Australia), Cabinet and the Attorney General's Department in the year of 2015. He has authored several books, contributed a large number of articles and features to the important media publications.

The session canvassed the main trends in the field of Journalism and Mass Communication such as the new business models for journalism, where the ongoing digital and revolutions are at the backlash against the Social Media giants after Brexit Referendum and the 2016 U S Presidential Elections. The session assessed the impact of a new breed of politicians in some countries that have made it part of their agenda to challenge and undermine public trust in Journalism and the Mass Media. Prof. Lidberg reiterated that it is a battle for facts and Truth that goes beyond the Media questioning the very paradigm of scientific discovery.

Prof Lidberg was accompanied by his team comprising of Prof. Rob Cioffi, Manager, Student Recruitment, Faculty of Arts, Ms Anu Mehta, Compliance Manager, and Ms Pinky Desai, Manager School Engagement & Admissions, Monash University, Melbourne, Australia (claims to be one among top-50 universities of the world). The lecture was followed by proactive and enthusiastic Response by students of our college SYBA Journalism and Mass Communication streams along with Bachelor of Mass Media students of Self-financed courses. During the intense moments of discussion Prof Lidberg's utterances "My! My! You kids are asking me some real questions!" revealed the uncomfortable dilemma Media industry faces today

Department Of Gujarati

Junior College

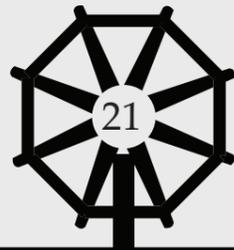
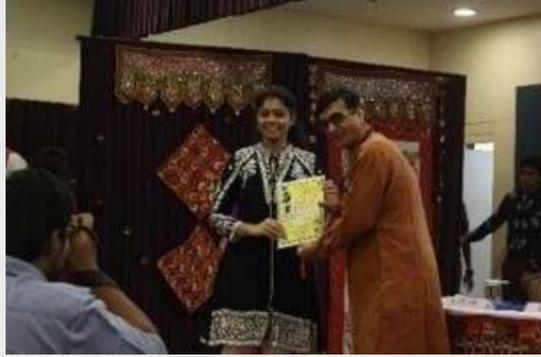
ગુજરાતી વભાગ વાર્ષિક અહેવાલ -
૨૦૧૮-૧૯

(કનષ્ઠ મહાવદ્યાલય)

- **૨૭મી જુલાઈ, ૨૦૧૮**ના રોજ ધોરણ ૧૨ ગુજરાતી યુવક ભારતીની "કૃતપિતૃકા આધારીત મૂલ્યમાપન"ની એક દ્વિસીય કાર્યશાળાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. જેમાં સમગ્ર મુંબઈના ગુજરાતી ભાષાના ધોરણ ૧૨ના પ્રાધ્યાપકોનો બહોળો પ્રતિસાદ મળ્યો હતો. જેમાં શક્ષિક તજજ્ઞ તરીકે ભગવતીબેન પંડ્યા, ડૉ. દક્ષા માવડીયા અને હરણી ત્રવિદીએ હાજર રહી માર્ગદર્શન આપ્યું હતું.

- **૧૪મી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૮**ના રોજ ગુજરાતી સાહિત્ય મંડળ તથા સોમૈયા સાહિત્ય ગુર્જરીનું ઉદ્દઘાટન રંગમંચ અભિનિતા ધર્મેન્દ્ર ગોહલિના હસ્તે કરાયું હતું. આ પ્રસંગે મહાવદ્યાલયના ભૂતપૂર્વ વદ્યાર્થી તથા પત્રકાર અક્ષય અંતાણી પણ ઉપસ્થિત રહ્યા હતાં. આ દ્વિસે આયોજિત વિધિ કાર્યક્રમોમાં વદ્યાર્થીઓએ ભાગ લીધો હતો. જેમાં પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ: નવી નજરે આ અભ્યાસક્રમ આધારિત શેરી નાટક સહિત રાસ અને ગરબામાં પણ વદ્યાર્થીઓએ ભાગ લીધો હતો.

- **૨૪ તથા ૨૫મી ઓગસ્ટે** વશિવ માતૃભાષા દિનના ઉપલક્ષ્યમાં વભાગના વદ્યાર્થીઓએ ગુર્જરી વાનગી વૈભવનો આનંદ લીધો હતો. જેમાં વદ્યાર્થીઓએ પોતાના સ્ટોલ્સ પણ લગાવ્યા હતાં. તે સાથે જ ૨૫મીના રોજ વદ્યાર્થીઓએ 'એક પછી એક' સાહિત્યલક્ષી એકાંકીઓનો આનંદ માણ્યો હતો.

- **૨૪મી ઓગસ્ટ**ના રોજ સંવતિતિમજ કાંદવિલી એજ્યુકેશન સોસાયટી આયોજિત વિધિ સ્પર્ધાઓમાં વદ્યાર્થીઓએ ભાગ લઈ ઈનામો મેળવ્યા હતાં. જેમાં એકપાત્રી અભિનયમાં પ્રથમ ઈનામ સેજલ ચૌહાણ, બીજું ઈનામ હિતિ શાહ તેમજ પ્રોત્સાહન ઈનામ હમિંશી ગોહલિને મળ્યું હતું તો રસાસ્વાદ સ્પર્ધામાં પ્રથમ ઈનામ નશિા વાન, તૃતીય ઈનામ કશિન ગોરને તેમજ પ્રોત્સાહન ઈનામ ફાલ્ગુની ભટ્ટે મેળવ્યું હતું.

- વદ્યાર્થીઓમાં નાટ્યકળા ઉજાગર કરવા ૨૪મી તથા **૨૫મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૮**ના રોજ દર્શક પ્રતિશ સોઢાના માર્ગદર્શન હેઠળ નાટ્ય શબ્દિરિનું આયોજન કરાયું હતું.

- વદ્યિયાર્થીઓએ ૦૨ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ ગાંધી વચિાર પર આયોજતિ નબ્ધિંધ સ્પર્ધામાં નશિા વાન અને ત્રશિા નંદાએ બીજું તેમજ ત્રીજું ઈનામ મેળવ્યું હતું. તેમજ અનેક વદ્યિયાર્થીઓએ કાર્યક્રમમાં સહભાગ લીધો હતો.

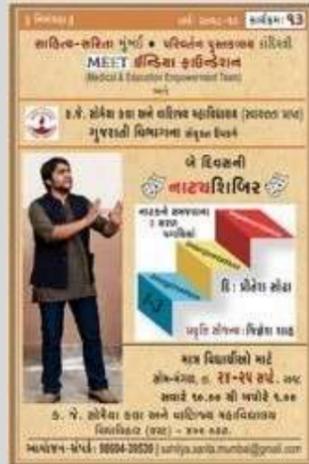
- ૦૪ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ના રોજ 'રવિયુ કેવી રીતે લખાય ?' વષિય પર આધારતિ શબ્ધિરિમાં સુધીર શાહ અને સંગીતા જોશીએ વદ્યિયાર્થીઓને વવિધિ ઉદાહરણો સાથે માહતિ આપી હતી.

- ૧૯મી ડસિમ્બર, ૨૦૧૮ના રોજ ગુજરાતી વભાગના વદ્યિયાર્થીઓએ કાંદવિલી સ્થતિ કે.ઈ.એસ. શરોફ કોલેજ દ્વારા આયોજીત "ગુરજરી નમોસ્તુતે" આંતર મહાવદ્યિયાલયીન સ્પર્ધામાં ભાગ લઈ ઈનામો મેળવ્યાં હતાં.

- ૦૫મી જાન્યુઆરી ૨૦૧૯ને દવિસે કવર્તિ તથા મનોયકિત્સક ડૉ. રઈશ મણચિારે વદ્યિયાર્થીઓ સાથે તણાવ અને તે દૂર કરવાના ઉપાયો વશિ ચર્યા કરી હતી.

- ૦૯ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૯ના રોજ આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાખ્યાનમાં સરજક પ્રીતસિન ગુપ્તાએ વદ્યિયાર્થીઓ જોડે સંવાદ સાધી તેમની લેખન યાત્રા વશિ રસપ્રદ માહતિ આપી હતી.

- ૦૯ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૯ના રોજ આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાખ્યાનમાં સરજક પ્રીતસિન ગુપ્તાએ વદ્યિયાર્થીઓ જોડે સંવાદ સાધી તેમની લેખન યાત્રા વશિ રસપ્રદ માહતિ આપી હતી.

- ૨૨મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૯ના રોજ આયોજતિ 'આખુ આકાશ મારી આંખમાં' પરસિંવાદમાં વદ્યિયાર્થીઓએ દનિકર જોષી, કાજલ ઓઝા વૈદ્ય, ઈલા આરબ મહેતા અને વર્ષા અડાલજાના સાહત્યકિ વચિારો તેમજ રીકુ પટેલની વાર્તા પઠન કળાને માણ્યા હતાં.

- ૨૩મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૯ના રોજ વશિવ માતૃભાષા દનિ નમિતિતે સંવતિતિથા મુંબઈ ગુજરાતી સંગઠન આયોજતિ બેનર બનાવટ સ્પર્ધા, શેરી નાટક સ્પર્ધા તેમજ લઘુચતિરપટ સ્પર્ધામાં વદ્યિયાર્થીઓએ ભાગ લઈ પારતિષકિ પ્રાપ્ત કર્યા હતાં.
- સમગ્ર વર્ષ દરમ્યાન, વવિધિ મહાલયીન સ્પર્ધાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં મોટી સંખ્યામાં વદ્યિયાર્થીઓ સહભાગી થઈ ઈનામો જીત્યા હતાં.

ગુજરાતી વભાગ આયોજતિ વવિધિ સ્પર્ધા - ૨૦૧૮-૧૯ના વજિતા

સ્પર્ધા	પ્રથમ	દ્વિતિય	તૃતિય
પારંપારિક વેશભૂષા	તૃપ્તિ મંગે	સેજવ યૌહાણ	આયુષ ૪૬૬૨
પ્રશ્નમંજૂષા	ક્રિશા દોશી	મૈત્રી ગાલા	ત્રિશા નંદા
તોરણ બનાવટ	નિશા વાન	ચેતન પટેલ	ભૂમિકા શર્મા
અહેવાલ લેખન	મિનત અવતિકા	નિકિતા નોર	સેજવ યૌહાણ
ગરબા	ત્રિશા નંદા	નિશા વાન	દર્શિલ ફૂરીઆ
કવિતા લેખન	સેજવ યૌહાણ	રિદ્ધિ લાખાણી	પાર્શ્વી ગાંધી

સમગ્ર વર્ષ દરમ્યાન થયેલ અનેક વધિ પ્રવૃત્તિઓમાં મહાવદિયાલયના પ્રાચાર્યા ડો. શ્રીમતી સુધાબેન વ્યાસનો સાથ, સહકાર અને માર્ગદર્શન સતત મળતા રહ્યા તે બદલ તેમના પ્રતિઆભારની લાગણી વ્યક્ત કરું છું. તથા વદિયાર્થીઓનો ઉત્સાહ અને પ્રતિભાવ દરેક પ્રવૃત્તિમાં મળતો રહ્યો તે બદલ તે દરેકનો અહિંથી ઋણ સ્વીકાર કરું છું.

મોબાઈલ

તારો આવષ્કાર કર્યો, જીવનને આગળ વધારવા પણ તારા આવ્યા બાદ કદીયે મન ન તૈયાર થયું લક્ષ્ય સાધવા!
જીવતા હતા, રમતા હતા, સમજતા હતા,
તારા આવ્યા પહેલાં ઘણું જાણતા હતાં.
પણ જ્યારથી થયું તારું આગમન
પરાધીન થઈ ગયું આ જીવન!
આ દુનિયાથી બચવા મેં લીધો તારો સથવારો,
પણ તારા સાથ પછી મને ન મળ્યો કદીય હાશકારો!
આજે એકજ ઝટકે બધું શોધાઈ જાય છે,
બસ સૂવને શોધવાનું બાકી રહી જાય છે!
ઝંપે છે મારું મન, જીવવાને જીવન,
પણ તુજ સાથે જીવવા શું તૈયાર થશે મારું મન?
પાર્શ્વી ગાંધી
દ્વતિયિ વર્ષ વાણજિય વભાગ

પાર્શ્વી ગાંધી
દ્વતિયિ વર્ષ વાણજિય વભાગ

"ગાંધી! તારાજ કરમ છે?"
ગાંધી માર્ગ પર ચોરી-ચકારી,
ગાંધીજીના સૂત્રો નકારી!
નોટ પર ગાંધી દેખાય છે,
તોય કાળા-બજાર માટે તેનો ઉપયોગ થાય છે...!

તારામાં ગાંધી, મારામાં ગાંધી,
ગાંધી વશિવના દરેક ખૂણે...
સત્ય, અહસિા ને પ્રેમ ભૂલાવી,
માનવી કહે, 'ગાંધી તને કોણ ભૂલે... ?

૧૫મી ઓગસ્ટ, ગાંધી જયંતી,
ફક્ત આ દવિસે તારી લીલા ગવાય છે...!
નથી ભાન વ્યક્તિત્વનું તારું ગાંધી,
તોય લોકો કહે, 'ગાંધી મારા હૈયે દેખાય છે...!'

ચરખો તારો પ્રતીક પરશ્ચિરમનું,
પોતડીમાં મૂલ્ય સાદાઇનું,
'હે! રામ' ઇશ્વર પ્રત્યેનો વશિવાસ ગાંધી...
આઝાદી અપાવી સહીને આંધી'

ન:સિવાર્થ ભાવે લોકો કાજે,
ક્રાંતિની જવાળે બળીને ગાંધી
સ્વતંત્રતા અપાવી ભારતને આજે.
એકતા ને પ્રેમના સૂત્રો સાંધી

હશે તારા આચરણમાં કંઇક,
અટલે જ તો તું અમર છે...!
પાબંધી વગર હું જીવું છું દુનિયા!
ગાંધી આ તારા જ તો કરમ છે.
ગાંધી આ તારા જ તો કરમ છે....

સેજલ ચૌહાણ
દ્વિતિય વર્ષ વાણિજ્ય વભાગ

મને સપનામાં બાપુ આવ્યા

મને સપનામાં બાપુ આવ્યા
તેઓ હસતા હસતા રડી પડ્યા
સત્ય- અહસિની વાતો કરતા ખોવાઈ ગયા
તેઓ કહેતા રહ્યા મારા બાળકો મને ભૂલી ગયા
મને સપનામાં બાપુ .....

તેમણે અનેક સવાલો પૂછ્યા મને
પણ તેમના સવાલના જવાબ મારાથી ન અપાયા
કયા પ્રયત્નો કર્યા મારા સ્વપ્ન સાકાર કરવા ?

પૂછ્યું તેમણે જ્યારે
ત્યારે ૬૦ વર્ષનો ઈતહાસ મારી આંખ સામે દેખાઈ આવ્યો
તેથી હું પણ કંઈ ના કહી શકી અને બાપુની આંખમાં આંસુ
દેખાયા.

મારા દલિમાં તીરની જેમ ખુચ્યું તેમનું પેલું વાક્ય
જ્યારે તેઓ બોલ્યા કહો મને ક્યાં ભૂલો પડ્યો હું ?
મારા કોઈ કર્મમાં ? કે પછી દેશમાંથી અંગ્રેજોને હાકલવામાં ?
ના બાપુ ના મે કહ્યું તમે ક્યાંય ભૂલાં નથી પડ્યા
પણ બાપુ અંગ્રેજો ને તો હાકલી દીધા તમે
અંગ્રેજોના વચારોથી બંદી બની ગયેલા આ દેશવાસીઓ નું શું
?

આ પડેલા અંગ્રેજો ના પડછાયા ને અમે દુર કરશું બાપુ
હવે થયો બાપુને સંતોષ એટલે જ
મુખ પર સ્મૃતિ સાથે અમને આશીર્વાદ આપ્યા

ભક્તભિનુશાલી
પ્રથમ વર્ષ કલા વભાગ

ગાંધી એટલે ?

રૂપિયાની કડકડતી નોટમાં રહેલો ફોટો એટલે ગાંધી ?
રાષ્ટ્રપતિ અને મહાત્માની પદવીથી પોતાની ઓળખ ઊભી
કરનાર માનવ એટલે ગાંધી ?
જે નામના રસૂતા અને ચોક ભારતમાં ઠેરઠેર જોવા મળે છે
મહામાનવ એટલે ગાંધી ?
દરેક સરકારી કચેરીમાં જેમની છબી મૂકવામાં આવી છે એ
બંધનમાં બંધાયેલો માનવ એટલે ગાંધી ?
ના... ના... તમારી ભૂલ થાય છે,
આ બધી જગ્યાએ તો ગાંધી બદનામ થાય છે, મારા મતે તો...
સત્ય જેના અંતરમાં વસે છે એ ગાંધી
દેશભક્તની થનગનાટ જેમાં હોય એ ગાંધી
અહંસિ જેનાં રોમે-રોમે વહે એ ગાંધી
સ્વચ્છતાનો આગ્રહ રાખે એ ગાંધી
પૂરાર્થના કરતું મુખ એ ગાંધી
હૈયે પીડ પરાઇ જે જાણે એ ગાંધી
સ્નેહ, સેવા અને સમર્પણની ભાવના અંતરમાં રાખે એ ગાંધી
શું તમે આ ગાંધીને ઓળખો છો ?

જયા વાલોદરા
દ્વતિયિ વર્ષ કલા વભિાગ

યાલો એક સંકલ્પ કરો.

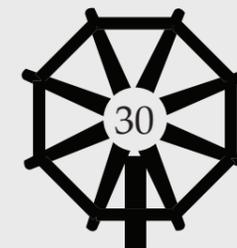
ફૂલગુલાબી આ મોસમમાં કૈંક રસૂતા ભરમાઈ ગયા
અત્તર છાંટી પાથરેલાં ફૂલો રક્ત નતિરતાં રહી ગયા.

હૈયે રંજ, થયા હુમલા વીર જવાનો શહીદ થયા,
સો સો સલામો જે જીવ સમર્પતિ કરી ગયા.

હો ધીર વીર મતિરો, તો યાલો એક સંકલ્પ કરો,
તમામ સૈનકોને હમિતનું પીઠબળ ધરો.

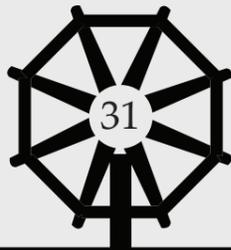
દેશવાસીઓ મળીને રોજનો, માત્ર રુપયિો એક સૈનકિને નામ
ભરો,
સમય કહે અંધયારા આતંકનો વશિવમાંથી જાકાર થજો

ઘૈર્ય ગજરા
દ્વતિયિ વર્ષ કલા વભિાગ

વદિયાનો વેપલો

'આવું બેન?', રમેશ માસ્તરે નૈઋત્તની ઘરે પ્રવેશતાં તેની મમ્મીને પૂછ્યું.
'આવો, બેસો!' જીગીશાબેને પોતાના આલશિાન મકાનના એક સોફા પર બેસી
પોતાના આકરા સ્વભાવમાં આવકાર આપતાં કહ્યું.
'આમ અચાનક મને અહીં બોલાવવાનું કંઈ કારણ બેન?' માસ્તરે મુંઝવણ સાથે પ્રશ્ન
પૂછ્યો. જીગીશાબેને સામો પ્રશ્ન પૂછતાં કહ્યું, 'નૈઋત્તનિ ભણતર કેવું ચાલે છે?'
માસ્તરે જવાબ આપ્યો, 'ખૂબ જ સારું. ખૂબ મહેનત કરે છે. તમે તો જાણો જ છો ૬૬%
લાવી છે.' ૬૬ નહીં ૬૫.૭૫%' જીગીશાબેને સામે દલીલના સૂરે કહ્યું. 'હા, એ જ. પણ
૬૫.૭૫ ટકા કંઈ ઓછા નથી.' માસ્તરે સામી વાત મૂકી. જીગીશાબેને વ્યયે અટકાવતા
પોતાના આકરા સ્વભાવમાં કહ્યું, 'સાંભળો, મારી વાત પૂરી થઈ નથી. આજના
જમાનામાં જો વદિયાર્થીને ૮૦% નથી આવતાં તો તેને કોઈપણ સારા
મહાવદિયાલયમાં પ્રવેશ મળતો નથી. બીજું તમે અહીં આવો છો દરરોજ નૈઋત્તનિ
બે કલાક ભણાવો છો, તેના પૈસા મળે છે ને તમને? ત્યારબાદ તેનું પરિણામ સારું આવે
કે નબળું તેનાથી શું તમને કોઈ ફરક નથી પડતો સાહેબ? ગમે તે ભોગે મારી દકિરીને ૮૦
% થી વધારે ટકા આવવા જ જોઈએ નહીંતર...!'
'જૂઓ બેન, હું નૈઋત્તનિ પૈસાને માટે નથી ભણાવતો. પરંતુ મને ભણાવવાનો શોખ છે
એટલે....' માસ્તર હજું બોલી રહ્યા હતાં ત્યાં જ જીગીશાબેને અટકાવી કહ્યું, 'હા, હું
જાણું છું. એ બધું ઠીક પણ મેં તમને અહીં એટલા માટે બોલાવ્યા છે કે હવે નૈઋત્ત
માટે બે મહિના પૂરતાં નથી.' 'અર્થાત?' માસ્તરે પૂછ્યું. 'અર્થાત્ એમ માસ્તર કે
નૈઋત્તનિ હવે તમારે વધારે ભણાવવો પડશે. એને ૫, ૬, ૭ કલાક ભણાવો, મને કંઈજ
પરવાહ નથી. જોઈએ તો એના રમવાના કલાકો ઘટાડી નાંખો, આમ એ હવે માત્ર ચાર
કલાક જ નીદર કરશે કારણ સામાન્ય વ્યક્તિને એટલી નીદર પૂરતી છે. એ હવે ક્યાંય
ફરવા પણ નહીં જાય અને માત્ર સતત ભણ્યા જ કરશે. એ માટે તમને જોઈએ તેટલા
પૈસાં હું તમને આપવા તૈયાર છું. પણ મારી દકિરીને આવતી પરીક્ષામાં ૮૦% ટકા તો
આવવા જ જોઈએ. જો હકીકતમાં એ મહેનત કરે છે તો સારું પરીણામ કેમ આવતું
નથી.'
'જૂઓ બેન, મેં જ્યારે તમારી દકિરીને ભણાવવાનું શરૂ કર્યું ત્યારે તે માત્ર ૫૦ ટકા
લાવતી હતી. તે મહેનત કરે છે ત્યારે જ આજે તે ૬૫.૭૫ સુધી પહોંચી છે. દરેક બાળક
કંઈ ૮૦ ટકા લાવે કે વરગમાં પ્રથમ આવે તે તો સંભવ નથી ને? મારે બીજા
વદિયાર્થીઓને પણ તો ભણાવવાના હોય છે.' સાહેબે સ્વસ્થતાપૂર્વક સમજાવવાના
સૂરમાં કહ્યું. પરંતુ જીગીશાબેને પોતાની વાતમાં એકના બે ન થયા અને નૈઋત્તનિ ૮૦
% લાવી આપવાની જીદમાં તેઓ સાહેબને ગમે તેટલી ફી આપવાની શરત મૂકવા
તૈયાર થયા.

હવે સાહેબે બુદ્ધનિ સહારો લઈ જીગીશાબેનેને પાઠ ભણાવવા તેમની શરતે મંજૂર
થતાં બોલ્યાં, 'ઠીક ત્યારે હું તેને ૮૦% મેળવી આપીશ, પરંતુ મારી ફી રહેશે રૂપિયા ૩
લાખ પ્રતિમાસ.' 'શું ત્રણ લાખ પ્રતિમાસ, ગાંડા થયા છો સાહેબ આટલા તો હું અને
મારા વરજી સાથે કામ કરીને પણ નથી કમાતાં. ૩ લાખમાં તો આખા મહિનાનો ખર્ચ
નીકળી જાય.' જીગીશાબેને એકાએક બોલી ઉઠ્યા. 'સાચી વાત, પરંતુ મારો ખર્ચ નથી
નીકળતો ને! એવું ન થાય, તમે વધુ કામ કરો, તમે ફરવાનું બંધ કરો, નદિરના કલાકો
ઘટાડી દો, મોજ અને બજિનેસ પાર્ટીને બદલે કામમાં ધ્યાન આપો.' સાહેબે સામી
બાજી ફટકારી વધુમાં કહ્યું, 'જો તમે એ ન કરી શકતાં હોવ તો તમે કઈ રીતે અપેક્ષા
રાખો કે તમારી દકિરી એકાએક ૮૦% લાવે. બેન એણે જે મહેનત કરી ૧૫% ની છલાંગ
લગાવી છે એ પણ વધું જ કહેવાય. બેન એટલું તો સમજો ઈચ્છાઓનો મહોલ્લો મોટો
છે, સુખી તો જ થવાશે જો માત્ર જરૂરિયાતની ગલ્લીમાં વળી જઈશું. તો બેન હવે હું
નૈઋત્તનિ ભણાવવા જાઉં કે પેલી ૮૦%ની શરત તમે મંજૂર કરશો?'

નૈઋત્તનિ પતિાએ ખુબજ વચિાર કર્યો એમને ખરેખર લાગ્યું કે શકિષણમાં માત્ર
શકિષકોનું નહીં પણ વાલીઓની પણ બરોબરની જવાબદારી બને છે. તે દવિસથી
તેમને પોતે પણ ઓફિસથી ઘરે આવી શકિષકની ભૂમકિા ભજવાનું શરુ કર્યું અને
નૈઋત્તિના પપ્પા અને શકિષકના સહકાર હેઠળ મહેનત કરતી ગઈ. તેની
અભ્યાસમાં રૂચવિધવા લાગી. તેની અથાગ મહેનત રંગ લાવી, તે ૮૦% સાથે ઉત્તિરણ
થઈ.

નૈઋત્તનિા મમ્મી આજે ખુશ છે કે ખરેખર વદિયાનું દાન હોય વ્યાપાર નહીં અને આ
વાત તેમને સમજાઈ જતા તેમને અન્ય ગરીબ વદિયાર્થીઓને મદદરૂપ થવાની
જવાબદારી સ્વીકારી લીધી.

ભવગિાંધી
તૃતયિ વર્ષ વાણજિય વભિાગ

દવા

મહેક ખુબજ ચડિયેલો અને ગુસ્સામાં હતો અને દુકાને પોતાના પપ્પા વેલજીભાઇને ડબ્બો આપવા જઇ રહ્યો હતો. તેના મનમાં અનેક વચિારો સતત આવ્યાં કરતાં હતાં.

“આ મમ્મીને શું છે ચાર...? પપ્પા પોતે પોતાનો ડબ્બો નથી લઇ જઇ શકતા... અમને ધક્કો પડે છે... અમને તકલીફ થાય છે, ભર તડકામાં... પણ એમને શું? એમના માટે તો માત્ર કામ-કામ અને કામ, પરવાર જેવું તો કંઈ છે જ નહીં. અને મમ્મી તો બસ પપ્પાની સેવા કરતી રહેતી હોય. ડબ્બો, દવા, હો હો કેટલું બધું... અને તેનાં માટે આજે મમ્મીએ મને ગુસ્સો કર્યો... દવા હું કેમ લાવું...? પપ્પા રાત્રે આવતાં આવતાં નથી લાવી શકતા? દુખાવો તો એમને જ છે.”

વચિારતા-વચિારતા મહેક દુકાનની અંદર પ્રવેશે છે. પોતાના પપ્પાને ન જોતા ત્યાંના માણસને પૂછે છે, “અરે ભાઈ વેલજીભાઈ ક્યાં છે?” માણસ ઉભો થતા “એ તો કોઈના ઘરે ઘઉંની ગુણી આપવા ગયા છે.” માણસ ઉભો થયો અને ત્યારે મહેકને જોતાં કહે છે, “તું મહેક છે?” મહેક “હાં...” હકારાત્મક ઉત્તર આપે છે.

દુકાનના માલકિ મહેકને બેસાડ્યો અને પેપ્સી આપી બોલ્યાં, “મહેક બારમાં ધોરણમાં ઉત્તમ ગુણ લાવવા માટે ખુબ અભિનંદન... કાલે જ તારા પપ્પાએ કહ્યું... બહુ ખુશ હતાં બધાને પાર્ટી પણ આપી. બહુ ગર્વ છે એમને તારા પર... રાત દવિસ મહેનત કરે છે તારા ઉજ્જવળ ભવિષ્ય માટે...”

આટલું કહી તેઓ પોતાના કામે લાગ્યા. ત્યારે મહેક અંદરથી વ્યથિત થઇ જાય છે.

તેના મનમાં પસ્તાવાંની લાગણી

ઉદભવી, ત્યારે તેનાં કાને શબ્દો પડે છે.

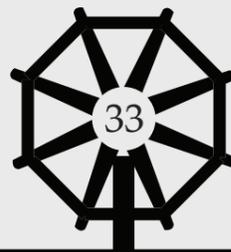
માલકિ ફોન પર “ના ના આજે શક્ય નથી. કાલે સવારે ૧૦ વાગે દુકાન ખોલતાંજ તમારે ત્યાં સામાન પહોંચાડી દઇશું...”

મહેકને મનમાં પ્રશ્ન થાય છે કે દુકાન જો ૧૦ વાગે ખુલતી હોય તો પપ્પા ૭ વાગે ઘરેથી કેમ જાય છે?? તેના સમાધાન માટે તરત જ મગનકાકાને પૂછે છે, “કાકા, દુકાન ૧૦ વાગે ખુલે છે તો પપ્પા ૭ વાગે ક્યાં જાય છે?”

મગનકાકા તેને જવાબ આપે છે, “લે તને નથી ખબર! રોજ સવારના વેલજી છાપાં નાખવા જાય છે. જેથી તારા આગળનાં ભણતર માટે પૈસા જમાં કરી શકે.”

હવે મહેકના ગળેથી પેપ્સી ઉતરે તેમ ન હતી. બધાને એક સ્મતિ આપીને તે જતો રહે છે. સાંજનાં જ્યારે મમ્મી ઘરે આવે છે ત્યારે જોવે છે કે બધી વસ્તુ જગ્યા પર હોય છે અને ટેબલ પર દવા પડી હોય છે.

પ્રતકિ ગોર
અનુસ્નાતક વાણજિય વભિાગ

સાચા સુખનું સરનામું

“સુખી થવું એ મનુષ્યનો જન્મસદિધ અધકાર છે, કર્મસદિધ અધકાર છે.”

પરંતુ સુખી થવું અને સુખી હોવામાં મૂળભૂત ભેદ છે. સુખી થવામાં પ્રયત્ન છે અને હોવામાં સહજતા છે. સુખી થવાના પ્રયત્નને પ્રયત્નોમાં વ્યક્તિ દુઃખને આમંત્રણ આપે છે. સુખનું વર્ણન સહુ કોઈ કરતાં હોય છે પરંતુ સાચા સુખનું વર્ણન એ માત્ર વર્ણન જ રહે અનુભવ ન બની શકે. સુખ એ મનની સનાતન અવસ્થા છે. એને ભરતી-ઓટ, ચડાવ-ઉતાર કે આરોહ-અવરોહની ચંતિ નથી.

સામાન્ય રીતે માનવી સુખની પરભિાષા શું આપે? તો પોતાની ઇચ્છા સંતોષાય, પોતાના અહમને પોષે એવી ઘટના બને એટલે માણસ સુખી સુખી થઇ જાય. પરંતુ એ સુખ તો માત્ર ક્ષણભરનું સુખ હોય છે. શું ક્ષણકિ સુખ એજ માત્ર સાચું સુખ હોય છે? કેટલાક લોકો બધું ભેગું કરી રાખવામાં માને છે. તેઓના મનમાં વસ્તુઓ હોય છે અને વસ્તુઓમાં મન. બધું ખરીદી લાવીને પોતાને સુખી માને. શું એ વાસ્તવકિ સુખ છે? તો સાચા સુખનું સરનામું શું? ત્યારે એક વ્યક્તિકહે છે “સુખ ખરીદી શકાતું નથી એ બાપડા આજ સુધી સુખની દુકાનનું સરનામું જ મળ્યું નથી.”

“સુખને ઇન્સ્ટન્ટ સાથે નહીં પણ કોન્સ્ટન્ટ સાથે સંબંધ છે.”

સુખનું સરનામું ગોતવાની જરૂર નથી. સુખ આપણી અંદર જ છે. આપણા હૃદયમાં વસે છે આપણા મનમાં રમે છે. ત્યારે જ હેલન કેલરની પંક્તિયાદ આવે છે. તેઓ કહે છે – “સુખનું દ્વાર હંમેશા ખુલ્લું હોય છે, પણ આપણે હંમેશા બંધ બારણાં તરફ જ જોયા કરીએ છીએ.”

આપણે આપણી નજર બદલાવાની જરૂર છે. દ્રષ્ટકોણ બદલાશે તો સુખનું સરનામું મળશે. સુખ તો પાંખો પ્રસરીને આપણને ભેટી પડવાં આતુર છે. સુખ એ બીજાને સુખી કરવામાં જ સમાવષ્ટિ છે. જો સુખી માનવ સ્વાર્થી હોય તો તે માત્ર સ્વાર્થી રહે છે સુખી નહીં. સુખ તેના ઘરનાં પાછલાં દરવાજાથી નાસી જાય છે. અને માણસ મૃગજળ સમાં સુખના દરયામાં તરવાના વ્યર્થ પ્રયત્નો કરે છે.

સુખ વશિ અનેક ચતિકો-વચિારકોએ કહ્યું છે “સુખ એ ઉડતાં પતંગીયા જેવું છે.” તેની પાછળ દોડશો તો તે દૂર ભાગશે કદી નહીં આવે પરંતુ તેને પકડવાં નહીં મથો તો તમારી પાસે આવીને બેસશે.

દુનયામાં ઘણું દુઃખ છે, એટલે તો આપણે સુખની વાતો કરીએ છીએ. ગીતકવરિમેશ પુરોહતિના પુસ્તકનું નામ યાદ રાખવા જેવું છે. “સુખને એક અવસર તો આપો.”

સુખ આપણાથી નજીક જ હોય છે. આપણે એનાથી દૂર હોઇએ એમાં વાંક કોનો? આંખો બંધ રાખીને સૂરજ જોઇએ તો સૂરજ ક્યાંથી દેખાય?

જીવન એ સુખ-દુઃખ, આશા અને નરિશા, તડકો અને છાંયડો વગેરેથી ઘેરાયેલું છે. સ્મૃતિ અને આંસુ કેટલા નજીક છે. જ્યારે આપણે ધન અને સાધન, સુખ અને સગવડને સર્વસ્વ માનીએ ત્યારે આપણે દુઃખી થઈએ છીએ.

જીવનની કરૂણતા એ છે કે આપણે દુઃખની ગલીઓમાં સુખ ખરીદવા નીકળ્યા છીએ અને સુખની ગલીઓમાં દુઃખ વેચવા નીકળ્યા છીએ. સુખ મળતું નથી અને દુઃખ વેચાતું નથી.

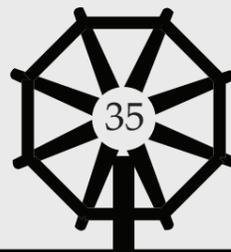
“ઝાઝું રળીશું, બહુ ભેગું કરીશું,
પાછળથી જીવીશું નરિંતે,
હમણાં સૌ ઇચ્છાઓ ધરબી દઈશું,
પૂરી કરીશું એકસાથે,
આવા એ ભ્રમમાં, રોજીદા કરમમાં,
વર્ષો ખોવાયા ને પસ્તાયા હો જી.”

સુખી થવું એ પણ એક કળા છે. તેમ કોઈપણ કળા સાધના માંગી લે છે. એમ સુખી થવાની કળા પણ સાધના માંગે છે. આપણે હંમેશા અહમને પોષે એવી રીતે વર્તીએ છીએ. આપણે દલીલ કરીએ છીએ ત્યારે આપણે બુદ્ધજિવી અને તરકબદ્ધ છીએ એમ દેખાય છે. આપણી વાતો અને વર્તનમાં અહમની ઘજા ફરકતી હોય છે.

આપણે સ્વકેન્દ્રી બનીએ છીએ. સ્વને કેન્દ્રથી હટાવી સર્વના સુખનો વચિાર કરવાનો “પ્રેમ” એ એક રસ્તો છે. અને અંતમાં, બધાના સુખનો પણ વચિાર કરીને જે જીવન જીવે તે સુખી. ત્યારે આપણને મરીઝની કાવ્યપંક્તિયાદ આવે છે -

“એટલી બંદગી મને પરવરદગિાર દે,
સુખ જ્યાં મળે, જેવું મળે, સહુનો વચિાર દે.”

- પ્રતકિ ગોર
અનુસ્નાતક વાણજિય વભિાગ

માતૃભાષાની બોલબાલા

માતૃભાષા એટલે માતાના ધાવણ સાથે મળેલી ભાષા. માતાનું દૂધ બાળકને શારીરકિ પોષણ પૂરું પાડે છે, તો માતૃભાષા બાળકના સર્વાંગીણ વકાસમાં પોષક તત્ત્વનું કાર્ય કરે છે. જીવનમાં તરણ માતાનું ઋણ આપણે ક્યારેય નહિ ચૂકવી શકીએ - મા, માતૃભૂમી અને માતૃભાષા. મા બાળકને જન્મ આપે છે, માતૃભૂમી તેનું પોષણ કરે છે, જ્યારે માતૃભાષા તેનો વકાસ કરવાનું કામ કરે છે.

પ્રાચીન કાળથીજ માતૃભાષાનું મહત્ત્વ આપણે સમજીએ તો શરી કૃષ્ણ જ્યારે ગુરુ સાંદપિનીના આશ્રમમાં રહેતા હતા. ત્યારે શક્ષિા ગ્રહણ કર્યા બાદ, ગુરુએ તેમને વચન માંગવાનું કહ્યું ત્યારે શરી કૃષ્ણે ખૂબ સરળતાથી કહ્યું, “માતૃ હસતેન ભોજનમ્” અર્થાત મૃત્યુ સુધી માતાના હાથનું ભોજન મળે અને “માતૃ મુખેન શક્ષિણમ્” અર્થાત શક્ષિણ મેળવું તો માત્રને માત્ર માતૃભાષામાં જ.

આજ વાતને આગળ વધારતાં આપણા સાહતિયકારો પણ કહે છે, “ગળથૂથીમાં જે મળવું હોય તે મળજો ભાષા તો ફક્ત ગુજરાતી મળજો.”

આપણા સાહતિયકારોએ ગુજરાતી ભાષાના વકાસમાં અનન્ય ફાળો આપ્યો છે. જે સધિધહેમનું જ્ઞાન છે અને નરસહિનું ગાન છે, પ્રેમાનંદની પ્રતજિઆ અને નરમદનો નાદ છે, જે ગોવરધન અને મુનશીની આપેલી મોઘેરી મુડી છે, જે મેઘાણીનું તળપદુ ધન અને પન્નાલાલની જાનપદી કથા છે.

એટલે જ “જ્યાં સુધી મારી માતૃભાષાનો ઉધ્ધાર નહી કરું ત્યાં સુધી પાઘડી નહી પહેરું” એવી પ્રતજિઆ પ્રેમાનંદે લીધી તો નરમદે કલમને ખોળે પોતાનું મસતક નમાવી આજીવન ગુજરાતી ભાષાની સેવા કરવાનો નરિધાર કર્યો. એ માતૃભાષા મારી છે. અને એટલે જ ઉમાશંકર જોષીએ કહ્યું છે, “સદા સૌમ્ય શી વૈભવે ઊભરાતી, મળી માતૃભાષા મને ગુજરાતી.”

“અરે ગર્વ છે, આ પુરુષો પર,
જેણે વધાર્યું માતૃભાષાનું નામ
હવે વારો છે આપણો, આપણે પણ કરશું એ કામ
જેથી વધે માતૃભાષાનું સન્માન.”

હવે સમજવાનો વારો આજની યુવા પેઢીનો છે. અંગ્રેજી માધ્યમમાં ભણતા આજના વદિયારથીઓ, એ ભુલી ગયા છે કે માતૃભાષા એ આપણી આંખો છે અને પરભાષા એ પાંખો છે. જો આપણી આંખ જ નહી હોય તો એ પાંખ વડે કંઈ દશિામાં ઊડી શકીશું? કોઈપણ બાળકના સંપૂરણ વકાસ માટે તેનો પાયો માતૃભાષાનો જ હોવો જોઈએ. માતૃભાષાના પાયો પર રચાયેલી ઇમારત મજબૂત હોય છે. બાળક પોતાના

ભાવોની અભવિયક્તમાતૃભાષા દ્વારાજ સારી રીતે કરી શકે છે.
પરદેશી ભાષા શીખવાની ઘેલછાએ આપણો સામાજીક અને સાંસ્કૃતિક વારસો
પણ છનવી લીધો છે. પરભાષા એ આપણી આંખો નહીં પણ ચશ્મા છે જેથી દુનિયાને
જોવાની આપણી દ્રષ્ટિપણ ધૂંધળી થઇ ગઇ છે. અને એટલે આજના વહિયાર્થીની
પરસ્થિતિવિરણવતા કોઇકે કહ્યું છે કે –

“દેશ ગયા વદિશ ગયા શીખી લાવ્યા વાણી,

વોટર વોટર કરતાં પ્રણ ગયા અને ખાટલા નીચે પાણી”

હજું પણ મોડુ નથી થયું, જો આપણે બાળકને શક્ષણ માતૃભાષા આપીશું તો એ
સંપત્તિને વૈભવાળી, આત્મવશિવાસુ, મહેનતું અને સમજદાર બનાવશે. કારણ
નરસહિના પ્રભાતયાં, મીરોના પદો, અખખાના છપ્પા, દયારામની ગરબીઓ,
પ્રેમાનંદના આખ્યાનો, મેઘાણીનું લોકસાહિત્ય આજ આપણું સાચું ધન છે. જેના દ્વારા
આપણી ગરવી ગુર્જરી ભાષાને આપણે ચરિજીવ રાખી શકીશું. અને ત્યારેજ કવિ તુષાર
શુક્લએ કહ્યું છે –

“માતા છે ગુજરાતની ધરતી,

વતનની એ માટી છે

એ માટીમાં મૂળ છે મારા

ભાષા મારી ગુજરાતી છે.”

આ મોઘેરી માટીના મૂળમાં મોટા થઇ આપણને સરદાર અને ગાંધી મળ્યાં. જેણે
ભારતને સ્વાતંત્ર્યની શુધ્ધ હવામાં આપણને શ્વાસ લેતા કર્યા. સંગીતકાર અવનિશ
વ્યાસ, પુરૂષોત્તમ ઉપાધ્યાય એ ગુજરાતી ભાષાના જ સંતાનો છે. નાટ્યમહારથી
વર્ષિણુકુમાર વ્યાસ, કાન્તી મડીયા, પ્રવીણ જોષી, સરીતા જોષી, પદમારાણી, પરેશ
રાવલ, સદિધાર્થ રાંદેરીયા, સંજય ગોરડીયાથી લઇને કમલેશ મોતા સુધીના તમામ
અભિનિતાઓએ માતૃભાષામાં શક્ષણ લઇ અભિનિયના ઓજસ પાથર્યા છે. તો હરીન્દ્ર
દવેથી લઇ હરકશિન મેહતા, પન્કી દલાલ, કુન્દન વ્યાસ, નવિશ દવેથી લઇ અક્ષય
અંતાણી સુધીના પત્રકારો એ માતૃભાષાની જ દેણ છે. સ્ત્રી લેખકિઓમાં ધીરુબેન
પટેલથી લઇને કુન્દનીકા કાપડીયા, વર્ષા અડાલજા, ઇલા અરબ મહેતા, હમિંશી શેલત,
ઉષા શેઠ તથા કાજલ ઓઝા વૈદ્ય સુધી પોતાની કલમનો કસબ દેખાડનાર ક્રાંતકારી
નારીની સંખ્યા સાવ નાનીસૂની તો નથી જ.

આવી ગૌરવવંતી, ગુણીયલ ગુર્જર ભાષાને મારા કોટી કોટી પ્રણામ.

દવિયા વાલોદરા
દ્વતિય વર્ષ કલા વભાગ

(ગુજરાતી વભાગ)
વાર્ષકિ અહેવાલ – ૨૦૧૮ - ૧૯
“બાળકની જેમ કરો જતન,
માતૃભાષા છે મોઘુ રતન.”

માતૃભાષાનું ગૌરવ સતત આજ સુધી લોકહરદયમાં જાળવી રાખવા તથા તેને વશિવફલક સુધી
ફેલાવવા પ્રતવિરષની જેમ આ વર્ષે પણ અવનવા કાર્યક્રમો સાથે ગુજરાતી સાહિત્યમંડળ
અનેકવધિ પ્રવૃત્તિઓ સાથે ધમધમતુ રહ્યું. કુમારી ભવિગાંધી અને કુમાર ઘેરય ગજરા મંત્રી
તથા સહમંત્રી તરીકે સર્વાનુમતે ચૂંટાઈ આવ્યા બાદ અનેકવધિ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન
કરવામાં આવ્યું.

ઉદ્દઘાટન સમારંભ ૧૪મી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૮

ગુજરાતી સાહિત્ય મંડળ તથા સોમૈયા સાહિત્ય ગુર્જરીનું ઉદ્દઘાટન રંગમંચ અભનિતા
ધરમેદર ગોહલિના વરદ હસતે કરવામાં આવ્યું હતું. આ કાર્યક્રમમાં હાસ્યલેખક, પત્રકાર
તથા ભૂતપૂર્વ વહિયાર્થી શરો અક્ષય અંતાણીએ ઉપસ્થિતિ રહી કાર્યક્રમની શોભા વધારી.
આ અવસરે સોમૈયા સંકુલમાં યોથા, દસમા, બારમા તથા તૃતીય વર્ષ કલા વભાગમાં ગુજરાતી
વષિયમાં પ્રથમ આવનાર વહિયાર્થીઓને રજતચંદ્રક તેમજ પ્રમાણપત્ર આપી સન્માનતિ
કરાયા હતાં. વહિયાર્થીઓ દ્વારા હસ્તલખિતિ સામાયકિ સુપંદન “નરિજન ભગતના કાવ્યો”નું
વમિયન કરવામાં આવ્યું તથા અભ્યાસક્રમ પર આધારતિ એકાંકી, એકોક્તિ, શેરી નાટક,
ગીત-સંગીત તેમજ રાસ-ગરબા વહિયાર્થીઓ દ્વારા રજૂ કરાયા હતા.

परसिंवाह

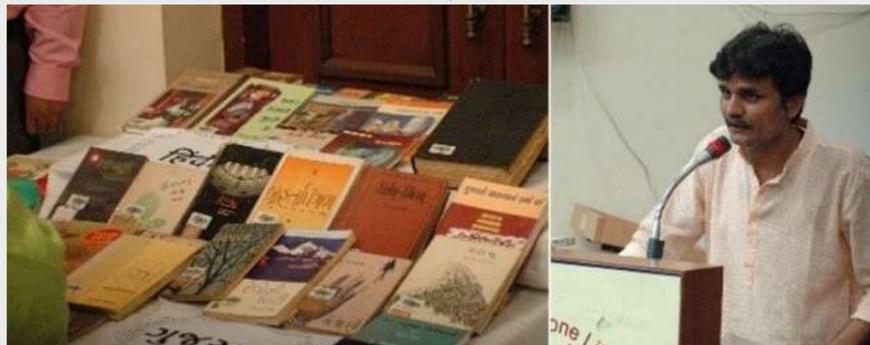
रामकथा, शविकथा अने कृष्णकथानुं लोकसाहित्यमां नरुिपण - २१मी
जुलाई, २०१८

मुंबई युनविर्सिटी तथा क. जे. सोमैया कला अने वाणिज्य महाविद्यालयना गुजराती
वर्गाना संयुक्त उपक्रमे द्वि-दिवसीय राष्ट्रिय परसिंवाहनुं आयोजन 'रामकथा,
शविकथा अने कृष्णकथानुं लोकसाहित्यमां नरुिपण' वषिय पर करवामां आवयुं हुतुं.
परसिंवाहमां वदियार्थीओये संशोधन पत्र प्रस्तुत कर्या हुता एनामो जीत्या हुता.

मंथन - साहित्य अकादमी पुरस्कृत कृत- १३ फेब्रुआरी, २०१८

मंथनना नेजा डेठण "साहित्य अकादमी पुरस्कृत कृत" आ ऐक-दिवसीय परसिंवाहमां
गुजराती, मराठी, इन्दी, संस्कृत तथा अंगरेजी भाषाना वविधि वदिवान वक्ताओये
रजूआत करी हुती. जेमा गुजराती भाषामां डॉ. क्वति पंड्याये वर्षाबेन अडालजानी
नवलकथा "अज्ञासार" पर वक्तव्य आगवीशैलीमां रजू करयुं हुतु. आ अवसरे पुस्तक
प्रदर्शननुं आयोजन पण करवामां आवयुं साधो-साथ वदियार्थीओये शोध पत्रो
तैयार कर्या हुता.

आभुं आकाश मारी आंभमां - २२ फेब्रुआरी, २०१८
सांस्कृतिक कार्य वर्गाना, सांस्कृतिक नियामक कार्यालय अने महाराष्ट्र गुजराती
साहित्य अकादमी तथा

गुजराती वर्गाना 'आभुं आकाश मारी आंभमां' परसिंवाहनुं आयोजन करयुं हुतुं. जेमां
श्री दनिकर जोषी, काजल ओजा वैद्य, एला आरब महेता, वर्षा अडालजाये वक्तव्य
आपयुं हुतुं तो रीकु पटेवे वार्ता पठन करयुं हुतुं. वदियार्थीनी अवनी गोगरीये सात
पगलां आकाशमां गीत प्रस्तुत करयुं हुतुं.

कार्यशक्ति

नाट्य शक्ति - २४मी तथा २५मी सप्टेम्बर, २०१८

साहित्य सरिता मुंबई, परिवर्तन पुस्तकालय कांदिवली अने मीट इन्डिया फाउन्डेशनना संयुक्त उपक्रमे प्रसन्न नाट्य शक्ति आयोजन २४मी तथा २५मी सप्टेम्बर, २०१८ना करवामां आवयुं हुतुं, दृग्दृशक प्रतिश सोढाना मार्गदर्शनमां नाट्यकला वशि वदियार्थीओने ज्ञान मेणवी लेखन कलाने वकिसावी हती.

रविशु केवी रीते लप्राय - ०४ ओक्टोबर, २०१८

प्रप्रायात प्रवास लेखक सुधीर शाह अने अभिनेत्री संगीता जोशीना मार्गदर्शनमां 'रविशु केवी रीते लप्राय' वषिय पर शक्ति आयोजन करवामां आवयुं हुतुं.

दृश्यकला द्वारा भावोनी अभिव्यक्ति - ०५ थी ०८ मार्च, २०१८

११०मां वशिष्ट महिा दनि नमित्ति मैत्रीबोध परिवार (अनजीओ) साथे मणी गुजराती वलिागे यार दविसीय कार्यशक्ति आयोजन करयुं हुतुं. जेमां आर्ट डिरिक्टर सुनगिधा कर्मडे अने प्रप्रायात गुजराती अभिनेत्री रीकु पटैवे वदियार्थीओना ह्रदय अने मनना भावोने बहार लाववानुं अने ते बाबते वयारवानुं वदियार्थीओने शीषवयुं हुतुं. आ प्रसंगे गुजराती साहित्यनी कवयित्रीओ रयति वविधि वषियवक्षी कवताओनुं पुस्तक 'कवयित्रीओना काव्यकुंज'नुं वमोयन करायुं हुतुं.

व्याख्यान

शक्ति: अक आजीवन वदियार्थी - ०६ ओक्टोबर, २०१८

अस. अ.न. डी. टी. युनविरसटी, पारवाना संयुक्त उपक्रमे प्रप्रायात वकता अने लेखक लहरायु वयछराजाओये पोताना वयारो द्वारा आजीवी बंदवाती पेढी अने शक्ति पद्धतमां आवश्यक डेरडार अने ते द्वारा शक्तिओनी अनुभववाती स्थिती वशि सुंदर मार्गदर्शन आप्यु हुतुं.

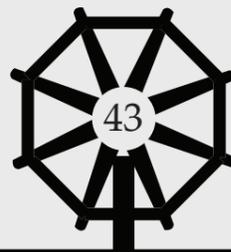
વદિયાર્થી સાથે સંવાદ - ૦૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯

‘વદિયાર્થી સાથે સંવાદ’ વ્યાખ્યાનમાં મનોચક્રિત્સક ઉપરાંત ગુજરાતી ભાષાના સમર્થ ગઝલકાર રઈશ મણિયારૈ વદિયાર્થીઓ સાથે જીવનના વવિધિ પડાવ અને કસોટીઓને સહેલાઈથી માત આપવાની કળા વશિ વાત કરી હતી.

મારી સર્જનયાત્રા - ૦૯ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૯

ગુજરાતી વભાગ દ્વારા ‘મારી સર્જનયાત્રા’ આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાખ્યાનમાં સર્જક શ્રીમતી પ્રીતસિન ગુપ્તાએ તેમની સર્જનયાત્રા તથા તેમના અનુભવો વશિ વદિયાર્થીઓ સાથે રોચક વાતો કરી તેમને મંત્રમુગ્ધ કર્યા હતા.

વવિધિ દવિસોની ઉજવણી

વશિવ ગુજરાતી દનિ - ૨૪મી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૯

નર્મદ ૧૮૫મી જન્મ જયંતિ અવસરે તથા ‘વશિવ ગુજરાતી દનિ’ નમિત્તે મહાવદિયાલયમાં ગુર્જરી વાનગી મહોત્સવનું આયોજન કરાયું હતું. જેમાં વદિયાર્થીઓએ પાકકવા તથા ખરીકમાઈ સંબંધી શીખ મેળવી હતી.

વશિવ ગુજરાતી દનિ - ૨૫મી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૮

વશિવ ગુજરાતી દનિના ઉપલક્ષ્યમાં જ મહાવદિયાલયના ગુજરાતી વભાગે સાહત્ય સરતિ મુંબઈ, પરવિરતન પુસ્તકાલય કાંદવિલી અને મીટ ઈન્ડિયા ફાઉન્ડેશનના સંયુક્ત ઉપક્રમે પ્રાયોગિક એકાંકી 'એક પછી એક'નું આયોજન કર્યું હતું. જેમાં ગુજરાતી રંગમંચના કલાકારો દલિપિ રાવલ, ચેતન ધનાની, ચીરાગ વોરા, પરેશ વોરાએ વવિધિ પાત્રો તથા વાર્તાનું પ્રસ્તુતકરણ કર્યું હતું.

પતંગોત્સવ - ૪ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૮

૧૪ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૮ના રોજ મહાવદિયાલયના ગુજરાતી વભાગ દ્વારા 'પતંગોત્સવ' નું આયોજન કરી ભારતીય સંસ્કૃતિ ઉજાગર કરી હતી.

શૈક્ષણિક પ્રવાસ

પેગોડા - ૧૦ ડસેમ્બર, ૨૦૧૮

ગુજરાતી વભાગે મુંબઈ યુનવિર્સિટી અને યુનવિર્સિટી ઓફ ગુજરાત સાથે મળી એકદવિસીય આંતર-વદિયાપીઠ મુલાકાતમાં 'પેગોડા'ની મુલાકાત લઈ સાહત્ય અને શક્ષણપદ્ધતિ સંબંધિત ચર્ચામાં સહભાગ લીધો હતો.

પર્લ એકેડેમી - ૧૫ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮

વદિયાર્થનીઓએ પર્લ એકેડેમીની મુલાકાત લઈ ફેશન ડિઝાઇનિંગ તથા અન્ય સંબંધિત ઉપયોગી વ્યવસાયલક્ષી અભ્યાસક્રમની માહિતી મેળવી હતી.

અસ્મતિ તું પાછી આવ - ૧૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૯
'અસ્મતિ તું પાછી આવ' નાટકનું આયોજન સાંસ્કૃતિક કાર્ય વભાગ, સાંસ્કૃતિક નયિમક કાર્યાલય અને મહારાષ્ટ્ર ગુજરાતી સાહિત્ય અકાદમી દ્વારા કરવામાં આવ્યું. ગુજરાતી વભાગના વહિયાર્થીઓ સહભાગી થયા હતા.

વહિયાર્થીઓની પ્રવૃત્તિઓ

૧૩ મે, ૨૦૧૮ના રોજ ગુજરાતી વભાગના વહિયાર્થીઓએ રાષ્ટ્રીય કક્ષાએ આયોજિત ભવાઈ નાટ્ય સ્પર્ધામાં ભાગ લઈ 'બ્લેકજેક' નાટક પ્રસ્તુત કર્યું હતું. જેમાં ઉત્તમ નાટ્યભજવણી માટે વહિયાર્થીઓએ ચાર ગુણવત્તા પ્રમાણપત્રો જય દવે, હતિ શાહ, રોહિત શીરકે અને આકાશે મેળવ્યા હતાં.

૦૨ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ના રોજ ગાંધી વચાર પર આયોજિત નબિંધ સ્પર્ધામાં ગુજરાતી વભાગના વહિયાર્થીઓએ પ્રથમ અને દ્વિતીય પુરસ્કાર મેળવ્યાં હતાં.

૧૯મી ડસિમ્બર, ૨૦૧૮ના રોજ કોલેજના ગુજરાતી વભાગે કાંદવિલી સ્થિતિ કે.ઈ.એસ કોલેજમાં આયોજિત 'ગુરજરી નમોસ્તુતે' આંતર-મહાવહિયાલયીન ૧૨ સ્પર્ધામાં ભાગ લીધો હતો. જેમાં આશરે ૩૫ જેટલાં વહિયાર્થીઓએ સફળતા મેળવી હતી. આ વર્ષે સળંગ સાતમા વર્ષની 'બેસ્ટ કોલેજ ટ્રોફી' પ્રાપ્ત કરી હતી.

૨૧ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૯ના રોજ મલાડ સ્થિતિ એમ.ડી.શાહ મહલિા કોલેજમાં ગુજરાતી વભાગની વહિયાર્થીઓએ આંતર મહાવહિયાલયીન ગીત ગુંજન સ્પર્ધામાં ભાગ લઈ ત્રીજું ઈનામ મેળવ્યું હતું.

૨૩ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૯ના રોજ સંવતિતિથા મુંબઈ ગુજરાતી સંગઠન દ્વારા આયોજિત વિવિધ સ્પર્ધાઓમાં ગુજરાતી વભાગના વહિયાર્થીઓએ ભાગ લીધો હતો. જેમાં લઘુ ચતિરપટ સ્પર્ધા તથા શેરીનાટકમાં પ્રત્યેકે પ્રથમ અને દ્વિતિય ઈનામ

૨૧ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૯ના રોજ મલાડ સ્થિતિ એમ.ડી.શાહ મહલિા કોલેજમાં ગુજરાતી વભાગની વહિયાર્થીઓએ આંતર મહાવહિયાલયીન ગીત ગુંજન સ્પર્ધામાં ભાગ લઈ ત્રીજું ઈનામ મેળવ્યું હતું.

૨૩ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૯ના રોજ સંવતિતિથા મુંબઈ ગુજરાતી સંગઠન દ્વારા આયોજિત વિવિધ સ્પર્ધાઓમાં ગુજરાતી વભાગના વહિયાર્થીઓએ ભાગ લીધો હતો. જેમાં લઘુ ચતિરપટ સ્પર્ધા તથા શેરીનાટકમાં પ્રત્યેકે પ્રથમ અને દ્વિતિય ઈનામ તેમજ બેનર બનાવટ સ્પર્ધામાં પ્રથમ, દ્વિતિય અને તૃતીય ઈનામ ગુજરાતી વભાગના વહિયાર્થીઓએ મેળવ્યાં હતાં. જેમાં 'માતૃભાષા મારી જીવનની આશા' વષિય પર તમામ સ્પર્ધાઓ આયોજિત કરાઈ હતી. આ તમામ સ્પર્ધાઓના મળી કુલ ૯,૦૦૦ રૂપિયાનું રોકડ ઈનામ તથા પ્રમાણપત્રો મહાવહિયાલયના વહિયાર્થીઓએ મેળવ્યા હતાં.

૦૫ માર્ચ, ૨૦૧૯ના રોજ ગુજરાતી વલિગની ૬ વદિયાર્થનીઓએ શોધપત્ર પ્રસ્તુતીકરણ સ્પર્ધા "શરી" માં ભાગ લીધો હતો. જેમાં વદિયાર્થની ભવગાંધીએ ધરુવ ભટ્ટ લખિતિ પુસ્તક 'તત્ત્વમસિ' પુસ્તક પર 'તત્ત્વમસિ - સંસ્કૃતની મહાઘોષ' વષિય પર શોધપત્ર રજૂ કર્યું હતું. જેણે પ્રથમ ઈનામ મેળવ્યું હતું. આ પુસ્તક પરથી ગુજરાતીમાં રેવા ચત્રિપટ પણ બન્યું છે. જેને અનેક પુરસ્કારો પ્રાપ્ત થયાં છે.

ગુજરાતી સાહતિય મંડળ દ્વારા આયોજતિ વવિધિ સર્પધા - ૨૦૧૮-૧૯ના વજિતા

સ્પર્ધા	પ્રથમ	દ્વિતિય	તૃતિય
પ્રશ્નમંજુસા	નિઘ્ધી ડેઢિયા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ	રીઘ્ધી ચંદ્રા પ્રથમ વર્ષ કવા વિભાગ	દિવ્યા વાલોદ્રા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ
સાંસ્કૃતિક વેશભુષા	દિતીક્ષા રાવરીયા દ્વિતિય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ	હિરલ યુડાસમા દ્વિતિય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ	ભવિ ગાંધી તૃતિય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ
તોરણ બનાવટ	દિવ્યા વાલોદ્રા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ	જયા વાલોદ્રા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ	માધુરી રામાની પ્રથમ વર્ષ કવા વિભાગ
એક પાત્રીય અભિનય	દિવ્યા વાલોદ્રા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ	ભવિ ગાંધી તૃતિય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ	ઘેર્ય ગજરા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ
સમાચાર પઠન	ભવિ ગાંધી તૃતિય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ	ઘેર્ય ગજરા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ	માધુરી રામાની પ્રથમ વર્ષ કવા વિભાગ
પુસ્તક સમીક્ષા	ઘેર્ય ગજરા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ	ભવિ ગાંધી તૃતિય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ	દિવ્યા વાલોદ્રા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ

૦૫ માર્ચ, ૨૦૧૯ના રોજ ગુજરાતી વલિગની ૬ વદિયાર્થનીઓએ શોધપત્ર પ્રસ્તુતીકરણ સ્પર્ધા "શરી" માં ભાગ લીધો હતો. જેમાં વદિયાર્થની ભવગાંધીએ ધ્રુવ ભટ્ટ લખિતિ પુસ્તક 'તત્ત્વમસિ' પુસ્તક પર 'તત્ત્વમસિ - સંસ્કૃતની મહાઘોષ' વષિય પર શોધપત્ર રજૂ કર્યું હતું. જેણે પ્રથમ ઈનામ મેળવ્યું હતું. આ પુસ્તક પરથી ગુજરાતીમાં રેવા ચત્રિપટ પણ બન્યું છે. જેને અનેક પુરસ્કારો પ્રાપ્ત થયાં છે.

ગુજરાતી સાહતિય મંડળ દ્વારા આયોજતિ વવિધિ સર્પધા - ૨૦૧૮-૧૯ના વજિતા

સ્પર્ધા	પ્રથમ	દ્વિતિય	તૃતિય
પ્રશ્નમંજુસા	નિઘ્ધી ડેઢિયા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ	રીઘ્ધી ચંદ્રા પ્રથમ વર્ષ કવા વિભાગ	દિવ્યા વાલોદ્રા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ
સાંસ્કૃતિક વેશભુષા	દિતીક્ષા રાવરીયા દ્વિતિય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ	હિરલ યુડાસમા દ્વિતિય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ	ભવિ ગાંધી તૃતિય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ
તોરણ બનાવટ	દિવ્યા વાલોદ્રા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ	જયા વાલોદ્રા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ	માધુરી રામાની પ્રથમ વર્ષ કવા વિભાગ
એક પાત્રીય અભિનય	દિવ્યા વાલોદ્રા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ	ભવિ ગાંધી તૃતિય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ	ઘેર્ય ગજરા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ
સમાચાર પઠન	ભવિ ગાંધી તૃતિય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ	ઘેર્ય ગજરા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ	માધુરી રામાની પ્રથમ વર્ષ કવા વિભાગ
પુસ્તક સમીક્ષા	ઘેર્ય ગજરા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ	ભવિ ગાંધી તૃતિય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ	દિવ્યા વાલોદ્રા દ્વિતિય વર્ષ કવા વિભાગ

અહેવાલ લેખન	હસતી ડેઢીયા પ્રથમ વર્ષ કલા વિભાગ	ઘૈર્ય ગજરા દ્વિતીય વર્ષ કલા વિભાગ	ભવિ ગાંધી તૃતીય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ
અંતાક્ષરી	નિધી ડેઢીયા અને આયુશી ગાલા દ્વિતીય વર્ષ કલા વિભાગ	ભવિ ગાંધી તૃતીય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ અને હસતી ડેઢીયા પ્રથમ વર્ષ કલા વિભાગ	દિતીક્ષા રાવરીયા અને રીધી સંઘવી દ્વિતીય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ
પી. પી. ટી. પ્રસ્તુતિકરણ	ઘૈર્ય ગજરા દ્વિતીય વર્ષ કલા વિભાગ	ભવિ ગાંધી તૃતીય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ	નેહા ભાટીયા તૃતીય વર્ષ કલા વિભાગ
ગરબા	હર્ષલ સીકોત્રા દ્વિતીય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ	દિતીક્ષા રાવરીયા દ્વિતીય વર્ષ વાણિજ્ય વિભાગ	દિશા પટેલ પ્રથમ વર્ષ કલા વિભાગ

સ્પર્ધોત્સવ

૦૪ અને ૦૫ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૯ના દવિસે આંતર મહાવદિયાલયીન 'સ્પર્ધોત્સવ'નું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. જેમાં કવશિરી વેણીભાઈ પૂરોહતિની સ્મૃતિમાં ગુજરાતી અંતાક્ષરી સ્પર્ધા, રાષ્ટ્રીય શાયર ઝવેરચંદ મેઘાણીની સ્મૃતિમાં પાવરપોઈન્ટ પ્રેઝેન્ટેશન સ્પર્ધા તેમજ નાટ્યમહારથી વષિણુકુમાર વ્યાસની સ્મૃતિમાં એકાંકી એકપાત્રી-દ્વિપાત્રી અભનિય સ્પર્ધાનું આયોજન કરાયું હતું. જેમાં પાવરપોઈન્ટ પ્રસ્તુતીકરણ માટે મુંબઈ ગુજરાતી સંગઠનના અધ્યક્ષ ભાવેશ મહેતાએ તથા અભનિય સ્પર્ધા માટે દગિદરશક પ્રતિશ સોઢાએ નરિણાયક તરીકે હાજર રહ્યા. સતત ૨૦ વર્ષથી ત્રણેય સ્પર્ધાનું વજિતા પદ્મ મહાવદિયાલયના વદિયાર્થીઓએ જીતીને ગુજરાતી વભાગને ગૌરવ અપાવ્યું છે.

આંતર મહાવદિયાલય 'સ્પર્ધોત્સવ' - ૨૦૧૮-૧૯

અ) રાષ્ટ્રીય શાયર શ્રી ઝવેરચંદ મેઘાણીની સ્મૃતિમાં પી. પી. ટી. પ્રસ્તુતકરણ સ્પર્ધા

- ૧) ત્રોશા નંદા અને ભવગિાંધી - પ્રથમ - ક. જે. સોમૈયા કલા અને વાણિજ્ય મહાવદિયાલય
- ૨) ધરુવીન ગોરધી અને ઉરવી શાહ - દ્વતિય - નગીનદાસ ખાંડવાલા કોલેજ
- ૩) ઘૈર્ય ગજરા અને રધિધી સંઘવી - તૃતય - ક. જે. સોમૈયા કલા અને વાણિજ્ય મહાવદિયાલય

બ) નાટ્ય મહારથી શ્રી વષિણુકુમાર વ્યાસની સ્મૃતિમાં અભનિય સ્પર્ધા

- ૧) ઉમંગ શ્રોફ - પ્રથમ - કે. ઇ. એસ. શ્રોફ કોલેજ
- ૨) જય દવે - દ્વતિય - ક. જે. સોમૈયા કલા અને વાણિજ્ય મહાવદિયાલય
- ૩) દતીક્ષા રાવરીયા અને હરિલ યુડાસમા - તૃતય - ક. જે. સોમૈયા કલા અને વાણિજ્ય મહાવદિયાલય

ક) કવશિરી વેણીભા ઇ પુરોહતિની સ્મૃતિમાં અંતાક્ષરી સ્પર્ધા

- ૧) ભવગિાંધી અને ઘૈર્ય ગજરા - પ્રથમ - ક. જે. સોમૈયા કલા અને વાણિજ્ય માવદિયાલય
- ૨) રધિધી સંઘવી અને દશિા ભાનુશાલી - દ્વતિય - ક. જે. સોમૈયા કલા અને વાણિજ્ય માવદિયાલય
- ૩) હરિલ યુડાસમા અને જીનલ પટેલ - તૃતય - ક. જે. સોમૈયા કલા અને વાણિજ્ય મહાવદિયાલય

સ્પર્ધોત્સવ

૦૪ અને ૦૫ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ના દવિસે આંતર મહાવદ્યાલયીન 'સ્પર્ધોત્સવ'નું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. જેમાં ક્વશિરી વેણીભાઈ પૂરોહતિની સ્મૃતિમાં ગુજરાતી અંતાક્ષરી સ્પર્ધા, રાષ્ટ્રીય શાયર ઝવેરચંદ મેઘાણીની સ્મૃતિમાં પાવરપોઈન્ટ પ્રેઝેન્ટેશન સ્પર્ધા તેમજ નાટ્યમહારથી વષિણુકુમાર વ્યાસની સ્મૃતિમાં એકાંકી એકપાત્રી-દ્વપિત્રી અભનિય સ્પર્ધાનું આયોજન કરાયું હતું. જેમાં પાવરપોઈન્ટ પ્રસ્તુતીકરણ માટે મુંબઈ ગુજરાતી સંગઠનના અધ્યક્ષ ભાવેશ મહેતાએ તથા અભનિય સ્પર્ધા માટે દગિંદરશક પ્રતિશ સોઢાએ નરિણાયક તરીકે હાજર રહ્યા. સતત ૨૦ વર્ષોથી તરણેય સ્પર્ધાનું વજિતા પદ્મ મહાવદ્યાલયના વદ્યારથીઓએ જીતીને ગુજરાતી વભિાગને ગૌરવ અપાવ્યું છે.

આંતર મહાવદ્યાલય 'સ્પર્ધોત્સવ' - ૨૦૧૮-૧૯

અ) રાષ્ટ્રીય શાયર શરી ઝવેરચંદ મેઘાણીની સ્મૃતિમાં પી. પી. ટી.

પ્રસ્તુતકરણ સ્પર્ધા

૧) ત્રીશા નંદા અને ભવગિાંધી - પ્રથમ - ક. જે. સોમૈયા કલા અને વાણજિય મહાવદ્યાલય

૨) ધુરુવીન ગોર્ધી અને ઉર્વી શાહ - દ્વતિય - નગીનદાસ ખાંડવાલા કોલેજ

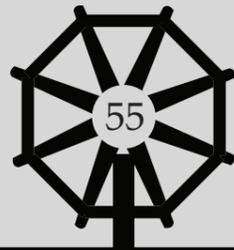
૩) ઘૈર્ય ગજરા અને રઘિંધી સંઘવી - તૃતય - ક. જે. સોમૈયા કલા અને વાણજિય મહાવદ્યાલય

બ) નાટ્ય મહારથી શરી વષિણુકુમાર વ્યાસની સ્મૃતિમાં અભનિય સ્પર્ધા

૧) ઉમંગ શરોફ - પ્રથમ - કે. ઇ. એસ. શરોફ કોલેજ

૨) જય દવે - દ્વતિય - ક. જે. સોમૈયા કલા અને વાણજિય મહાવદ્યાલય

૩) દત્તીક્ષા રાવરીયા અને હરિલ યુડાસમા - તૃતય - ક. જે. સોમૈયા કલા અને વાણજિય મહાવદ્યાલય

ક) ક્વશિરી વેણીભા ઇ પુરોહતિની સ્મૃતિમાં અંતાક્ષરી સ્પર્ધા

૧) ભવગિાંધી અને ઘૈર્ય ગજરા - પ્રથમ - ક. જે. સોમૈયા કલા અને વાણજિય મહાવદ્યાલય

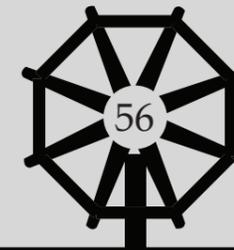
૨) રઘિંધી સંઘવી અને દશિા ભાનુશાલી - દ્વતિય - ક. જે. સોમૈયા કલા અને વાણજિય મહાવદ્યાલય

૩) હરિલ યુડાસમા અને જીનલ પટેલ - તૃતય - ક. જે. સોમૈયા કલા અને વાણજિય મહાવદ્યાલય

ગુર્જરી યત્રિપટ શ્રેણી અંતરગત

ગુજરાતી સાહતિય મંડળ દ્વારા ગુર્જરી યત્રિપટ શ્રેણી અંતરગત દર મહનિાના પહેલા શુક્રવારે કાલદિાસ સભાગૃહમાં અભ્યાસક્રમ પર આધારીત ગુજરાતી નાટકો/યલયત્રિો દરશાવામાં આવે છે. આ વર્ષે દરશાવેલા નાટકો તથા યલયત્રિો નીચે મુજબ છે.

ક્રમ	પ્રતિયોગી વિદ્યાર્થી કા નામ	કક્ષા	પુરસ્કાર
1.	યતી ત્રિપાઠી	દ્વિ.વ.બી.એ	પ્રથમ
2.	સાક્ષી શર્મા	દ્વિ.વ.બી.એ	દ્વિતીય
3.	આરતી ઠાકુર	દ્વિ.વ.બી.એ	તૃતીય
4.	ચંદાકુમારી તેલી	તૃ.વ.બી.એ	પ્રોત્સાહન

क्रम	प्रतियोगी विद्यार्थी का नाम	कक्षा	पुरस्कार
1.	साक्षी शर्मा	द्वि.व.बी.ए	प्रथम
2.	नितेश शिंदे	तृ.व.बी.ए	द्वितीय
3.	विक्रम विश्वकर्मा	प्र.व.बी.ए	तृतीय
4.	रिद्धि संघवी	द्वि.व.बी.ए	प्रोत्साहन

ज्ञानयज्ञ

30मां ज्ञानयज्ञना नेजा डेठण ता. १ थी 3१मी जान्यु आरी, २०१८ सुधी ड. जे. सोमैया ट्रस्ट, सोमैया संस्कृतविहार अने सोमैया विद्याविहार द्वारा अनेक रंगारंग कार्यक्रमोनुं आयोजन करवामां आव्युं हुतुं.

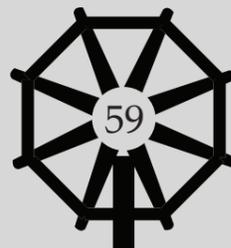
क्रम	प्रतियोगी विद्यार्थी का नाम	कक्षा	पुरस्कार
1.	दिव्या रैया - रूपा शर्मा	तृ.व.बी.ए	प्रथम
2.	पूनम गुप्ता - निशा यादव	तृ.व.बी.ए	द्वितीय
3.	साक्षी शर्मा - आदित्यराज कुमार	द्वि.व.बी.ए	तृतीय

क्रम	प्रतियोगी विद्यार्थी का नाम	कक्षा / महाविद्यालय	पुरस्कार
1.	शिवानी जैन	बी.एम.रुइया महिला महाविद्यालय, गिरगाँव ,	प्रथम
2.	रामकृष्ण मिश्र	आर.जे. कॉलेज , घाटकोपर, मुंबई	द्वितीय
3.	रविराज अशोक यादव	आर.के.टी. कॉलेज - उल्हासनगर	तृतीय
4.	निराली शुक्ला	बी.एम.रुइया महिला महाविद्यालय, गिरगाँव ,	प्रोत्साहन

આ તમામ કાર્યક્રમોમાં બહોળો શ્રોતાવર્ગ ઉપસ્થિતિ રહ્યો હતો અને કાર્યક્રમોને ઉત્સાહપૂર્વક માણ્યા હતા.

કાર્ય ભલે એક હોય પરંતુ તેની સફળતા અનેક વ્યક્તિઓના આશીર્વાદ અને સહકાર તથા પુરોત્સાહન વના શક્ય નથી, માનનીય શ્રી સમીરભા ઇ સોમૈયા, શ્રીમતી લીલાબેનના કોટકના સતત માર્ગદર્શન અને પુરોત્સાહન અમને અવરિત મળ્યા જ કરે છે. સમગ્ર વર્ષ દરમ્યાન અનેક પ્રવૃત્તિઓની સફળતા બદલ અમે શ્રી હતિનભાઈ આનંદપરા, શ્રી ભાવેશભાઈ મહેતા, શ્રી પ્રતિશ સોઠા, શ્રી રંકિ પટેલ, મુંબઈ યુનિવર્સિટીના ગુજરાતી વભાગ અધ્યક્ષા ડૉ. ઉર્વશી પંડ્યા, એસ. એન. ડી. ટી. યુનિવર્સિટી, ચર્યગેટના ગુજરાતી વભાગ અધ્યક્ષા ડૉ. દર્શના ઓઝા તેમજ એસ. એન. ડી. ટી. યુનિવર્સિટી, પાર્લાના ગુજરાતી વભાગ અધ્યક્ષા ડૉ. સેજલ શાહના આભારી છીએ. તથા કાર્યક્રમોનો અહેવાલ પ્રગટ કરવા બદલ ગુજરાત સમાચાર, મુંબઈ સમાચાર, જન્મભૂમી પ્રવાસી, વોઇસ ઓફ ઘાટકોપર અને અરસપરસનો ઋણ સ્વીકાર કરીએ છીએ. દરેક અહેવાલને બનાવવા તથા સમાચાર પત્રોને પહોંચાડવા બદલ અમે પત્રકાર કુમાર સાગર ચોટલયાના આભારી છીએ. તથા વહિયાર્થી મતિરો, વવિધિ સમાચાર પત્રોના તંત્રી ઓ અને અનેક સંસ્થા ઓએ અમારા કાર્યક્રમોને સફળ બનાવવા તથા કટીબંધ રહેવા બદલ તેમનો અને પ્રેરણાના પચિષ પીવડાવનાર સહુનો આભાર

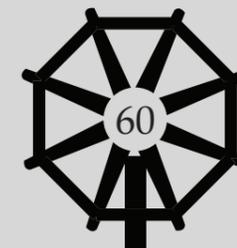
-સુધા વ્યાસ

ગાંધી એટલે ?

રૂપિયાની કડકડતી નોટમાં રહેલો ફોટો એટલે ગાંધી ?
રાષ્ટ્રપતિ અને મહાત્માની પદવીથી પોતાની ઓળખ ઊભી
કરનાર માનવ એટલે ગાંધી ?
જે નામના રસ્તા અને ચોક ભારતમાં ઠેરઠેર જોવા મળે છે
મહામાનવ એટલે ગાંધી ?
દરેક સરકારી કચેરીમાં જેમની છબી મૂકવામાં આવી છે એ
બંધનમાં બંધાએલો માનવ એટલે ગાંધી ?
ના... ના... તમારી ભૂલ થાય છે,
આ બધી જગ્યાએ તો ગાંધી બદનામ થાય છે, મારા મતે તો...
સત્ય જેના અંતરમાં વસે છે એ ગાંધી
દેશભક્તિનો થનગનાટ જેમાં હોય એ ગાંધી
અહંસિ જેનાં રોમે-રોમે વહે એ ગાંધી
સ્વયંછતાનો આગ્રહ રાખે એ ગાંધી
પ્રાર્થના કરતું મુખ એ ગાંધી
હૈયે પીડ પરાઇ જે જાણે એ ગાંધી
સ્નેહ, સેવા અને સમર્પણની ભાવના અંતરમાં રાખે એ ગાંધી
શું તમે આ ગાંધીને ઓળખો છો ?

- જયા વાલોદરા
દ્વતિય વર્ષ કલા વભાગ

યાલો એક સંકલ્પ કરો.

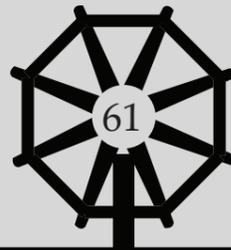
ફૂલગુલાબી આ મોસમમાં કૈક રસ્તા ભરમાઈ ગયા
અત્તર છાંટી પાથરેલાં ફૂલો રક્ત નતિરતાં રહી ગયા.

હૈયે રંજ, થયા હુમલા વીર જવાનો શહીદ થયા,
સો સો સલામો જે જીવ સમરપતિ કરી ગયા.

હો ધીર વીર મતિરો, તો યાલો એક સંકલ્પ કરો,
તમામ સૈનકોને હમિતનું પીઠબળ ધરો.

દેશવાસીઓ મળીને રોજનો, માત્ર રુપયો એક સૈનકોને નામ
ભરો,
સમય કહે અંધચારા આતંકનો વશિવમાંથી જાકાર થજો.

- ઘૈર્ય ગજરા
દ્વતિયિ વર્ષ કલા વભાગ

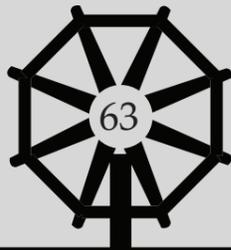
વદિયાનો વેપલો

'આવું બેન?,' રમેશ માસ્તરે નૈઋત્તનિ ધરે પ્રવેશતાં તેની મમ્મીને પૂછ્યું.
'આવો, બેસો!' જીગીશાબેને પોતાના આલશિાન મકાનના એક સોફા પર
બેસી પોતાના આકરા સ્વભાવમાં આવકાર આપતાં કહ્યું.
'આમ અયાનક મને અહીં બોલાવવાનું કંઈ કારણ બેન?' માસ્તરે મુંઝવણ
સાથે પ્રશ્ન પૂછ્યો. જીગીશાબેને સામો પ્રશ્ન પૂછતાં કહ્યું, 'નૈઋત્તનિ
ભણતર કેવું ચાલે છે?' માસ્તરે જવાબ આપ્યો, 'ખૂબ જ સારું. ખૂબ મહેનત
કરે છે. તમે તો જાણો જ છો ૬૬% લાવી છે.' '૬૬ નહીં ૬૫.૭૫%'
જીગીશાબેને સામે દલીલના સૂરે કહ્યું. 'હા, એ જ. પણ ૬૫.૭૫ ટકા કંઈ
ઓછા નથી.' માસ્તરે સામી વાત મૂકી. જીગીશાબેને વ્યયે અટકાવતા
પોતાના આકરા સ્વભાવમાં કહ્યું, 'સાંભળો, મારી વાત પૂરી થઈ નથી.
આજના જમાનામાં જો વદિયાર્થીને ૯૦% નથી આવતાં તો તેને કોઈપણ
સારા મહાવદિયાલયમાં પ્રવેશ મળતો નથી. બીજું તમે અહીં આવો છો
દરરોજ નૈઋત્તનિ બે કલાક ભણાવો છો, તેના પૈસા મળે છે ને તમને?
ત્યારબાદ તેનું પરણિામ સારું આવે કે નબળું તેનાથી શું તમને કોઈ ફરક નથી
પડતો સાહેબ? ગમે તે ભોગે મારી દકિરીને ૯૦% થી વધારે ટકા આવવા જ
જોઈએ નહીંતર...'
'જુઓ બેન, હું નૈઋત્તનિ પૈસાને માટે નથી ભણાવતો. પરંતુ મને ભણાવવાનો
શોખ છે એટલે...!' માસ્તર હજું બોલી રહ્યા હતાં ત્યાંજ જીગીશાબેને
અટકાવી કહ્યું, 'હા, હું જાણું છું. એ બધું ઠીક પણ મેં તમને અહીં એટલા માટે
બોલાવ્યા છે કે હવે નૈઋત્તનિ માટે બે મહિના પૂરતાં નથી.' 'અર્થાત્?'
માસ્તરે પૂછ્યું. 'અર્થાત્ એમ માસ્તર કે નૈઋત્તનિ હવે તમારે વધારે
ભણાવવી પડશે. એને ૫,૬,૭ કલાક ભણાવો, મને કંઈજ પરવાહ નથી. જોઈએ
તો એના રમવાના કલાકો ઘટાડી નાંખો, આમ એ હવે માત્ર ચાર કલાક જ
નીદર કરશે કારણ સામાન્ય વ્યક્તિને એટલી નીદર પૂરતી છે. એ હવે ક્યાંય
ફરવા પણ નહીં જાય અને માત્ર સતત ભણ્યા જ કરશે. એ માટે તમને
જોઈએ તેટલા પૈસાં હું તમને આપવા તૈયાર છું. પણ મારી દકિરીને આવતી
પરીક્ષામાં ૯૦% ટકા તો આવવા જ જોઈએ. જો હકીકતમાં એ મહેનત કરે છે
તો સારું પરણિામ કેમ આવતું નથી.'

‘જૂઓ બેન, મેં જ્યારે તમારી દકિરીને ભણાવવાનું શરૂ કર્યું ત્યારે તે માત્ર ૫૦ ટકા વાવતી હતી. તે મહેનત કરે છે ત્યારે જ આજે તે ૬૫.૭૫ સુધી પહોંચી છે. દરેક બાળક કંઈ ૯૦ ટકા વાવે કે વર્ગમાં પ્રથમ આવે તે તો સંભવ નથી ને? મારે બીજા વહિયાર્થીઓને પણ તો ભણાવવાના હોય છે.’ સાહેબે સ્વસ્થતાપૂર્વક સમજાવવાના સૂરમાં કહ્યું. પરંતુ જીગીશાબેન પોતાની વાતમાં એકના બે ન થયા અને નૈઋત્તનિ ૯૦% વાવી આપવાની જીદ્દમાં તેઓ સાહેબને ગમે તેટલી ફી આપવાની શરત મૂકવા તૈયાર થયા. હવે સાહેબે બુદ્ધિનિ સહારો લઈ જીગીશાબેનને પાઠ ભણાવવા તેમની શરતે મંજૂર થતાં બોલ્યાં, ‘ઠીક ત્યારે હું તેને ૯૦% મેળવી આપીશ, પરંતુ મારી ફી રહેશે રૂપિયા ૩ લાખ પ્રતિમાસ.’ ‘શું તરણ લાખ પ્રતિમાસ, ગાંડા થયા છો સાહેબ આટલા તો હું અને મારા વરજી સાથે કામ કરીને પણ નથી કમાતાં. ૩ લાખમાં તો આખા મહાનિનો ખર્ચ નીકળી જાય.’ જીગીશાબેન એકાએક બોલી ઉઠ્યા. ‘સાચી વાત, પરંતુ મારો ખર્ચ નથી નીકળતો ને! એવું ન થાય, તમે વધુ કામ કરો, તમે ફરવાનું બંધ કરો, નદિરના કલાકો ઘટાડી દો, મોજ અને બઝિનેસ પાર્ટીને બદલે કામમાં ધ્યાન આપો.’ સાહેબે સામી બાજી ફટકારી વધુમાં કહ્યું, ‘જો તમે એ ન કરી શકતાં હોવ તો તમે કઈ રીતે અપેક્ષા રાખો કે તમારી દકિરી એકાએક ૯૦% વાવે. બેન એણે જે મહેનત કરી ૧૫% ની છલાંગ લગાવી છે એ પણ વધું જ કહેવાય. બેન એટલું તો સમજો ઈચ્છાઓનો મહોલ્લો મોટો છે, સુખી તો જ થવાશે જો માત્ર જરૂરિયાતની ગલ્લીમાં વળી જઈશું. તો બેન હવે હું નૈઋત્તનિ ભણાવવા જાઉં કે પેલી ૯૦%ની શરત તમે મંજૂર કરશો?’ નૈઋત્તનિ પતિએ ખુબજ વચાર કર્યો એમને ખરેખર લાગ્યું કે શક્ષિણમાં માત્ર શક્ષિકોનું નહીં પણ વાલીઓની પણ બરોબરની જવાબદારી બને છે. તે દવિસથી તેમને પોતે પણ ઓફિસથી ઘરે આવી શક્ષિકની ભૂમકિ ભજવાનું શરૂ કર્યું અને નૈઋત્તનિના પપ્પા અને શક્ષિકના સહકાર હેઠળ મહેનત કરતી ગઈ. તેની અભ્યાસમાં રૂચવિધવા લાગી. તેની અથાગ મહેનત રંગ લાવી, તે ૯૦% સાથે ઉત્તીરણ થઈ. નૈઋત્તનિ મમ્મી આજે ખુશ છે કે ખરેખર વહિયાનું દાન હોય વ્યાપાર નહીં અને આ વાત તેમને સમજાઈ જતા તેમને અન્ય ગરીબ વહિયાર્થીઓને મદદરૂપ થવાની જવાબદારી સ્વીકારી લીધી.

- ભવગિાંધી
તૃતયિ વર્ષ વાણજિય વભિાગ

દવા

મહેક ખુબજ ચડિયેલો અને ગુસ્સામાં હતો અને દુકાને પોતાના પપ્પા વેલજીભાઈને ડબ્બો આપવા જઈ રહ્યો હતો. તેના મનમાં અનેક વચિારો સતત આવ્યાં કરતાં હતાં.

“આ મમ્મીને શું છે યાર...? પપ્પા પોતે પોતાનો ડબ્બો નથી લઈ જઈ શકતા... અમને ઘડકો પડે છે... અમને તકલીફ થાય છે, ભર તડકામાં... પણ એમને શું? એમના માટે તો માત્ર કામ-કામ અને કામ, પરવિાર જેવું તો કંઈ છે જ નહીં. અને મમ્મી તો બસ પપ્પાની સેવા કરતી રહેતી હોય. ડબ્બો, દવા, હો હો કેટલું બધું... અને તેનાં માટે આજે મમ્મીએ મને ગુસ્સો કર્યો... દવા હું કેમ લાવું...? પપ્પા રાત્રે આવતાં આવતાં નથી લાવી શકતા? દુખાવો તો એમને જ છે.”

વચિારતા-વચિારતા મહેક દુકાનની અંદર પ્રવેશે છે. પોતાના પપ્પાને ન જોતા ત્યાંના માણસને પૂછે છે, “અરે ભાઈ વેલજીભાઈ ક્યાં છે?” માણસ ઉભો થતા “એ તો કોઈના ઘરે ઘઉંની ગુણી આપવા ગયા છે.” માણસ ઉભો થયો અને ત્યારે મહેકને જોતાં કહે છે, “તું મહેક છે?” મહેક “હાં...” હકારાત્મક ઉત્તર આપે છે.

દુકાનના માલકિ મહેકને બેસાડ્યો અને પેપ્સી આપી બોલ્યાં, “મહેક બારમાં ધોરણમાં ઉત્તમ ગુણ લાવવા માટે ખુબ અભનિદન... કાલે જ તારા પપ્પાએ કહ્યું... બહુ ખુશ હતાં બધાને પાર્ટી પણ આપી. બહુ ગર્વ છે એમને તારા પર... રાત દવિસ મહેનત કરે છે તારા ઉજ્જવળ ભવષિય માટે...”

આટલું કહી તેઓ પોતાના કામે લાગ્યા. ત્યારે મહેક અંદરથી વ્યથીત થઈ જાય છે. તેના મનમાં પસ્તાવાંની લાગણી ઉદભવી, ત્યારે તેના કાને શબ્દો પડે છે. માલકિ ફોન પર “ના ના આજે શક્ય નથી. કાલે સવારે ૧૦ વાગે દુકાન ખોલતાંજ તમારે ત્યાં સામાન પહોંચાડી દઈશું...”

મહેકને મનમાં પરશન થાય છે કે દુકાન જો ૧૦ વાગે ખુલતી હોય તો પપ્પા ૭ વાગે ઘરેથી કેમ જાય છે?? તેના સમાધાન માટે તરત જ મગનકાકાને પૂછે છે, “કાકા, દુકાન ૧૦ વાગે ખુલે છે તો પપ્પા ૭ વાગે ક્યાં જાય છે?”

મગનકાકા તેને જવાબ આપે છે, “લે તને નથી ખબર! રોજ સવારના વેલજી છાપાં નાખવા જાય છે. જેથી તારા આગળનાં ભણતર માટે પૈસા જમાં કરી શકે.” હવે મહેકના ગળેથી પેપ્સી ઉતરે તેમ ન હતી. બધાને એક સ્મતિ આપીને તે જતો રહે છે.

સાંજનાં જ્યારે મમ્મી ઘરે આવે છે ત્યારે જોવે છે કે બધી વસ્તુ જગ્યા પર હોય છે અને ટેબલ પર દવા પડી હોય છે.

- પ્રતકિ ગોર
અનુસ્નાતક વાણજિય વભિાગ

સાચા સુખનું સરનામું

“સુખી થવું એ મનુષ્યનો જન્મસદ્ધિ અધિકાર છે, કર્મસદ્ધિ અધિકાર છે.”

પરંતુ સુખી થવું અને સુખી હોવામાં મૂળભૂત ભેદ છે. સુખી થવામાં પ્રયત્ન છે અને હોવામાં સહજતા છે. સુખી થવાના પ્રયત્નને પ્રયત્નોમાં વ્યક્તિદુઃખને આમંત્રણ આપે છે. સુખનું વર્ણન સદુ કોઈ કરતાં હોય છે પરંતુ સાચા સુખનું વર્ણન એ માત્ર વર્ણન જ રહે અનુભવ ન બની શકે. સુખ એ મનની સનાતન અવસ્થા છે. એને ભરતી-ઓટ, ચડાવ-ઉતાર કે આરોહ-અવરોહની યતિ નથી.

સામાન્ય રીતે માનવી સુખની પરભાષા શું આપે ? તો પોતાની ઇચ્છા સંતોષાય, પોતાના અહમને પોષે એવી ઘટના બને એટલે માણસ સુખી સુખી થઈ જાય. પરંતુ એ સુખ તો માત્ર ક્ષણભરનું સુખ હોય છે. શું ક્ષણિક સુખ એજ માત્ર સાચુ સુખ હોય છે ?

કેટલાક લોકો બધું ભેગું કરી રાખવામાં માને છે. તેઓના મનમાં વસ્તુઓ હોય છે અને વસ્તુઓમાં મન. બધું ખરીદી લાવીને પોતાને સુખી માને. શું એ વાસ્તવિક સુખ છે ?

તો સાચા સુખનું સરનામું શું ? ત્યારે એક વ્યક્તિકહે છે “સુખ ખરીદી શકાતું નથી એ બાપડા આજ સુધી સુખની દુકાનનું સરનામું જ મળ્યું નથી.

“સુખને ઇન્સ્ટન્ટ સાથે નહી પણ કોન્સ્ટન્ટ સાથે સંબંધ છે.”

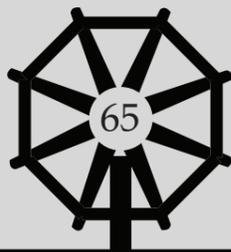
સુખનું સરનામું ગોતવાની જરૂર નથી. સુખ આપણી અંદર જ છે. આપણા હૃદયમાં વસે છે આપણા મનમાં રમે છે. ત્યારે જ હેલન કેલરની પંક્તિયાદ આવે છે. તેઓ કહે છે –

“સુખનું દ્વાર હંમેશા ખુલ્લું હોય છે, પણ આપણે હંમેશા બંધ બારણાં તરફ જ જોયા કરીએ છીએ.”

આપણે આપણી નજર બદલાવાની જરૂર છે. દ્રષ્ટકોણ બદલાશે તો સુખનું સરનામું મળશે. સુખ તો પાંખો પ્રસરીને આપણને ભેટી પડવાં આતુર છે. સુખ એ બીજાને સુખી કરવામાં જ સમાવિષ્ટ છે. જો સુખી માનવ સ્વાર્થી હોય તો તે માત્ર સ્વાર્થી રહે છે સુખી નહી. સુખ તેના ઘરનાં પાછલાં દરવાજાથી નાસી જાય છે. અને માણસ મૃગજળ સમાં સુખના દરિયામાં તરવાના વ્યર્થ પ્રયત્નો કરે છે.

સુખ આપણાથી નજીક જ હોય છે. આપણે એનાથી દૂર હોઈએ એમાં વાંક કોનો ? આંખો બંધ રાખીને સૂરજ જોઈએ તો સૂરજ ક્યાંથી દેખાય ?

જીવન એ સુખ-દુઃખ, આશા અને નરિાશા, તડકો અને છાંયડો વગેરેથી ઘેરાયેલું છે. સ્મૃતિ અને આંસુ કેટલા નજીક છે. જ્યારે આપણે ધન અને સાધન, સુખ અને સગવડને સર્વસ્વ માનીએ ત્યારે આપણે દુઃખી થઈએ છીએ.

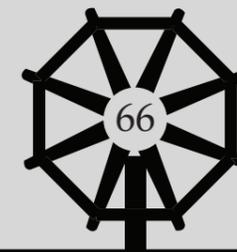
જીવનની કરૂણતા એ છે કે આપણે દુઃખની ગલીઓમાં સુખ ખરીદવા નીકળ્યા છીએ અને સુખની ગલીઓમાં દુઃખ વેચવા નીકળ્યા છીએ. સુખ મળતું નથી અને દુઃખ વેચાતું નથી.

“ઝાઝું રળીશું, બહુ ભેગું કરીશું,
પાછળથી જીવીશું નરિાંતે,
હમણાં સૌ ઇચ્છાઓ ધરબી દઇશું,
પૂરી કરીશું એકસાથે,
આવા એ ભ્રમમાં, રોજીદા કરમમાં,
વર્ષો ખોવાયા ને પસ્તાયા હો જી.”

સુખી થવું એ પણ એક કળા છે. તેમ કોઈપણ કળા સાધના માંગી લે છે. એમ સુખી થવાની કળા પણ સાધના માંગે છે. આપણે હંમેશા અહમને પોષે એવી રીતે વર્તીએ છીએ. આપણે દલીલ કરીએ છીએ ત્યારે આપણે બુદ્ધિજીવી અને તર્કબદ્ધ છીએ એમ દેખાય છે. આપણી વાતો અને વર્તનમાં અહમની ઘજા ફરકતી હોય છે.

આપણે સ્વકેન્દ્રી બનીએ છીએ. સ્વને કેન્દ્રથી હટાવી સર્વના સુખનો વચિાર કરવાનો “પ્રેમ” એ એક રસતો છે. અને અંતમાં, બધાના સુખનો પણ વચિાર કરીને જે જીવન જીવે તે સુખી. ત્યારે આપણને મરીઝની કાવ્યપંક્તિયાદ આવે છે -
“એટલી બંદગી મને પરવરદગિાર દે,
સુખ જ્યાં મળે, જેવું મળે, સહુનો વચિાર દે.”

મીત વીરા
પ્રથમ વર્ષ કલા વભિાગ

માતૃભાષાની બોલબાલા

માતૃભાષા એટલે માતાના ધાવણ સાથે મળેલી ભાષા. માતાનું દૂધ બાળકને શારીરિક પોષણ પૂરું પાડે છે, તો માતૃભાષા બાળકના સર્વાંગીણ વિકાસમાં પોષક તત્ત્વનું કાર્ય કરે છે. જીવનમાં ત્રણ માતાનું ઋણ આપણે ક્યારેય નહિ ચૂકવી શકીએ – મા, માતૃભૂમી અને માતૃભાષા. મા બાળકને જન્મ આપે છે, માતૃભૂમી તેનું પોષણ કરે છે, જ્યારે માતૃભાષા તેનો વિકાસ કરવાનું કામ કરે છે.

પ્રાચીન કાળથીજ માતૃભાષાનું મહત્ત્વ આપણે સમજીએ તો શ્રી કૃષ્ણ જ્યારે ગુરુ સાંદિપિનીના આશ્રમમાં રહેતા હતા. ત્યારે શિક્ષા ગ્રહણ કર્યા બાદ, ગુરુએ તેમને વચન માંગવાનું કહ્યું ત્યારે શ્રી કૃષ્ણે ખૂબ સરળતાથી કહ્યું, “માતૃ હસ્તેન ભોજનમ્” અર્થાત મૃત્યુ સુધી માતાના હાથનું ભોજન મળે અને “માતૃ મુખેન શિક્ષણમ્” અર્થાત શિક્ષણ મેળવું તો માતૃને માતૃ માતૃભાષામાં જ.

આજ વાતને આગળ વધારતાં આપણા સાહત્યકારો પણ કહે છે, “ગળથૂથીમાં જે મળવું હોય તે મળજો ભાષા તો ફક્ત ગુજરાતી મળજો.”

આપણા સાહત્યકારોએ ગુજરાતી ભાષાના વિકાસમાં અનન્ય ફાળો આપ્યો છે. જે સધિધહેમનું જ્ઞાન છે અને નરસહિનું ગાન છે, પ્રેમાનંદની પ્રતજિગ્ના અને નરમદનો નાદ છે, જે ગોવર્ધન અને મુનશીની આપેલી મોઢેરી મુડી છે, જે મેઘાણીનું તળપદું ધન અને પન્નાલાલની જાનપદી કથા છે.

એટલે જ “જ્યાં સુધી મારી માતૃભાષાનો ઉધ્ધાર નહીં કરું ત્યાં સુધી પાઘડી નહીં પહેરું” એવી પ્રતજિગ્ના પ્રેમાનંદે લીધી તો નરમદે કલમને ખોળે પોતાનું મસ્તક નમાવી આજીવન ગુજરાતી ભાષાની સેવા કરવાનો નરિધાર કર્યો. એ માતૃભાષા મારી છે. અને એટલે જ ઉમાશંકર જોષીએ કહ્યું છે, “સદા સૌમ્ય શી વૈભવે ઊભરાતી, મળી માતૃભાષા મને ગુજરાતી.”

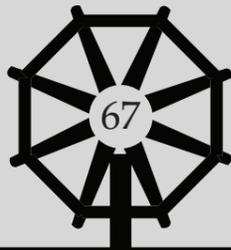
“અરે ગર્વ છે, આ પુરુષો પર,

જેણે વધાર્યું માતૃભાષાનું નામ

હવે વારો છે આપણો, આપણે પણ કરશું એ કામ

જેથી વધે માતૃભાષાનું સન્માન.”

હવે સમજવાનો વારો આજની યુવા પેઢીનો છે. અંગ્રેજી માધ્યમમાં ભણતા આજના વહિયાર્થીઓ, એ ભુલી ગયા છે કે માતૃભાષા એ આપણી આંખો છે અને પરભાષા એ પાંખો છે. જો આપણી આંખ જ નહીં હોય તો એ પાંખ વડે કંઈ દશિામાં ઉડી શકીશું? કોઈપણ બાળકના સંપૂર્ણ વિકાસ માટે તેનો પાયો માતૃભાષાનો જ હોવો જોઈએ. માતૃભાષાના પાયા પર રચાયેલી ઇમારત મજબૂત હોય છે.

બાળક પોતાના ભાવોની અભવિચક્તિ માતૃભાષા દ્વારાજ સારી રીતે કરી શકે છે.

પરદેશી ભાષા શીખવાની ઘેલછાએ આપણો સામાજીક અને સાંસ્કૃતિક વારસો પણ છનવી લીધો છે. પરભાષા એ આપણી આંખો નહીં પણ ચશ્મા છે જેથી દુનિયાને જોવાની આપણી દ્રષ્ટિ પણ ધૂંધળી થઇ ગઇ છે. અને એટલે આજના વહિયાર્થીની પરસ્થિતિ વિરણવતા કોઈકે કહ્યું છે કે –

“દેશ ગયા વદિશ ગયા શીખી લાવ્યા વાણી,

વોટર વોટર કરતાં પ્રણ ગયા અને ખાટલા નીચે પાણી”

હજું પણ મોડું નથી થયું. જો આપણે બાળકને શિક્ષણ માતૃભાષા આપીશું તો એ સંપત્તિ તેને વૈભવાળી, આત્મવશિવાસુ, મહેનતું અને સમજદાર બનાવશે. કારણ નરસહિના પ્રભાતયાં, મીરાંના પદો, અખ્ખાના છપ્પા, દયારામની ગરબીઓ, પ્રેમાનંદના આખ્યાનો, મેઘાણીનું લોકસાહત્ય આજ આપણું સાચું ધન છે. જેના દ્વારા આપણી ગરવી ગુર્જરી ભાષાને આપણે ચરિજીવ રાખી શકીશું. અને ત્યારેજ કવિ તુષાર શુક્લએ કહ્યું છે –

“માતા છે ગુજરાતની ધરતી,

વતનની એ માટી છે

એ માટીમાં મૂળ છે મારા

ભાષા મારી ગુજરાતી છે.”

આ મોઢેરી માટીના મૂળમાં મોટા થઇ આપણને સરદાર અને ગાંધી મળ્યાં. જેણે ભારતને સ્વાતંત્ર્યની શુદ્ધ હવામાં આપણને શ્વાસ લેતા કર્યા. સંગીતકાર અવનિાશ વ્યાસ, પુરૂષોત્તમ ઉપાધ્યાય એ ગુજરાતી ભાષાના જ સંતાનો છે. નાટ્યમહારથી વષિણકુમાર વ્યાસ, કાન્તી મડીયા, પ્રવીણ જોષી, સરીતા જોષી, પદમારાણી, પરેશ રાવલ, સદિધાર્થ રાંદેરીયા, સંજય ગોરડીયાથી લઇને કમલેશ મોતા સુધીના તમામ અભનિતાઓએ માતૃભાષામાં શિક્ષણ લઇ અભનિયના ઓજસ પાથર્યા છે. તો હરીન્દ્ર દવેથી લઇ હરકશિન મેહતા, પન્કી દલાલ, કુન્દન વ્યાસ, નલિશ દવેથી લઇ અકષય અંતાણી સુધીના પત્રકારો એ માતૃભાષાની જ દેણ છે. સૂત્રી લેખકિાઓમાં ધીરુબેન પટેલથી લઇને કુન્દનીકા કાપડીયા, વરષા અડાલજા, ઇલા અરબ મહેતા, હમિાંશી શેલત, ઉષા શેઠ તથા કાજલ ઓઝા વૈદ્ય સુધી પોતાની કલમનો કસબ દેખાડનાર ક્રાંતકારી નારીની સંખ્યા સાવ નાનીસૂની તો નથી જ.

આવી ગૌરવવંતી, ગુણીયલ ગુર્જર ભાષાને મારા કોટી કોટી પ્રણામ.

- દવિયા વાલોદરા
દ્વતિયિ વર્ષ કલા વભિાગ

Department Of Marathi

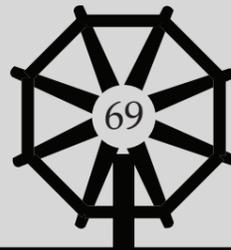
मराठी वभिाग व मराठी प्रबोधन अहवाल २०१८-२०१९

मराठी प्रबोधन हा मराठी वभिागाचा सांस्कृतिक मंच असून त्याअंतर्गत वर्षभर वदियार्थ्यांच्या कलागुणांना वाव देणारे अनेक कार्यक्रम व उपक्रम सातत्याने राबवले जातात. यावर्षीही असेच भर्गच्च कार्यक्रम वदियार्थ्यांच्या उदंड प्रतिसादासह पार पडले. ते पुढीलप्रमाणे-

१. मराठी प्रबोधनचे उदघाटन.

या वर्षी कवी व गीतकार ग.दि.माडगुळकर-संगीतकार सुधीर फडके – लेखक पु.ल. देशपांडे यांचे जन्मशताब्दी वर्ष आहे. त्याचे औचित्य साधून मराठी प्रबोधनच्या सुमारे ६० वदियार्थी कलावंतांनी 'त्रविणी' या नावाने गीते-नृत्य-नाट्य असे बहुवधि मंचीय सादरीकरण केले. या कार्यक्रमानेच यंदाचे मराठी प्रबोधनचे उदघाटन करण्यात आले. याप्रसंगी मराठी वभिागाच्याच माजी वदियार्थिनी व सूत्रसंचालक उत्तरा मोने याप्रसंगी प्रमुख पाहुण्या म्हणून उपस्थिति होत्या.

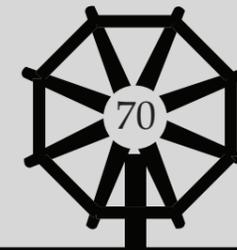

२. आशय हस्तलखिति अंकाचे प्रकाशन.

याच कार्यक्रमात पु. ल. देशपांडे यांच्या लेखनकर्तृत्वाला सलाम करणारा आशय या हस्तलखितिचा पहिला अंक प्रकाशित करण्यात आला. वदियार्थ्यांनी अभ्यासपूर्ण रीतीने पुलंच्या लेखनाचा आढावा घेऊन आपल्या सुवाच्य सुंदर हस्ताक्षर व चित्रांनी हा अंक सजवला.

३. आंतरमहाविद्यालयीन व्यंगचित्र कार्यशाळा.

१ सप्टेंबर २०१८ रोजी ज्येष्ठ व्यंगचित्रकार प्रदीप महापसेकर यांनी व्यंगचित्र कार्यशाळा घेतली. यात त्यांनी व्यंगचित्राचे स्वरूप वशिद करीत प्रात्यक्षिकांतून वदियार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. या कार्यशाळेसाठी ७ महाविद्यालयांतून एकूण ७२ वदियार्थी सहभागी झाले होते.

४. मराठी चित्रपट महोत्सव.

मराठी वभाग व दृष्टी फ्लिम फोरमच्या वतीने यंदा ८ सप्टेंबर २०१८ रोजी एकदिवसीय मराठी चित्रपट महोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले होते. कालदास सभागृह व कॉन्फरन्स रूम अशा दोन्ही ठिकाणी - रेगे, शाळा, नटरंग, फॅन्ट्री, पसितुल्या व सैराट असे एकूण ६ चित्रपट दाखवण्यात आले. ५७ वदियार्थी व ३ शकिषक यांत सहभागी झाले होते.

५. रंगवैखरीतील यश.

महाराष्ट्र शासनाच्या राज्य मराठी वकिसा संस्थेने आयोजित केलेल्या भाषा व सांस्कृतिक सादरीकरणाच्या रंगवैखरी या राज्यस्तरीय स्पर्धेत यंदाही मराठी प्रबोधनच्या वदियार्थी कलावंतांनी भाग घेतला होता. तच्चिं चुकलं तरी काय- या वषियावर वदियार्थ्यांनी हे सादरीकरण केले. पहिल्या वभागीय फेरीत नविड होऊन दुसऱ्या फेरीत दविया चुनावाला या वदियार्थीनीला चत्रिकला सादरीकरणाचे दुसरे बक्षीस मळिले.

६. नबिंध सादरीकरण स्पर्धा.

ज्येष्ठ लेखक दया पवार यांचे बलुतं हे दलति आत्मकथन मराठी साहित्यातील एक मैलाचा दगड मानले जाते. त्याला नुकतीच चाळीस वर्षे पूरण झाली. त्यानमित्ताने ग्रंथाली या प्रकाशनसंस्थेच्या वतीने शकिषक तसेच वदियार्थ्यांसाठी 'बलुतंची चाळीशी' या वषियावर आंतरमहावदियालयीन नबिंधस्पर्धा आयोजित करण्यात आली होती. १० डिसेंबर २०१८ रोजी झालेल्या या स्पर्धेत मराठी वभाग सहआयोजक म्हणून सहभागी झाला होता. स्पर्धा क.जे. सोमैया कला-वाणज्य महावदियालयाच्या कालदास सभागृहात पार पडली.

७. तळिगुळ समारंभ.

तळिगुळ घ्या-गोडगोड बोला ही अस्सल मराठी संस्कृती महावदियालयात प्रसृत करण्याचे

काम मराठी प्रबोधनच्या तीळगुळ समारंभातून केले जाते. दरवर्षी मकरसंक्रांतीच्या नमित्ताने होणाऱ्या या उत्सवात शकिषक-शकिषकेतर कर्मचारी-वदियार्थी असे सर्वांना सहभागी करून घेतले जाते. यानमित्ताने सर्वांना तळिगुळ देऊन स्नेहभाव वृद्धगित होवो असा संदेश दिला जातो.

८. महावदियालयीन स्पर्धा.

मराठी प्रबोधनच्या वतीने दरवर्षी वदियार्थ्यांसाठी अनेक स्पर्धांचे आयोजन केले जाते. यंदा नबिंधलेखन, हस्ताक्षर, शुद्धलेखन, काव्यवाचन, वक्तृत्व, चित्रपट परीक्षण, मराठी सुगम गायन-सप्तसूर माझे, एकपात्री अभिनय, घोषवाक्यलेखन आदी ९ महावदियालयीन स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले. या सर्व स्पर्धांतून एकूण सुमारे २२५ वदियार्थ्यांनी आपला सहभाग नोंदवला.

९. आंतरमहावदियालयीन स्पर्धा-जल्लोष.

जल्लोष या नावाने दरवर्षी तीन आंतरमहावदियालयीन स्पर्धांचे आयोजन करण्यात येते. यंदा ५-६ व ७ फेब्रुवारी रोजी अनुक्रमे कै. जी.ए.कुलकर्णी स्मृती कथाकथन स्पर्धा, कै. आचार्य अत्रे स्मृती रंगमंचीय कलावषिकार-एकपात्री अभिनय स्पर्धा व कै. ज्योत्सनाबाई भोळे स्मृती मराठी सुगम गायन स्पर्धा- सप्तसूर माझे आदी तीन आंतरमहावदियालयीन स्पर्धा आयोजित करण्यात आल्या होत्या. त्यात ८ महावदियालयाच्या एकूण ४२ वदियार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

१०. वदियार्थीनीचे यश.

मराठी प्रबोधनची द्वितीय पर्ष कला शाखेची वदियार्थीनी गौरी पाताडे हनि मराठी मंदरि आयोजित कथालेखन स्पर्धेत दुसरा क्रमांक मळिवला.

११. अन्य कार्यक्रमांतून सहभाग.

मराठी वभाग व मराठी प्रबोधनचे वदियार्थी यावेळी महावदियालयीन वर्तुळाच्या बाहेरील

अनेक कार्यक्रमांतून उत्स्फुरतपणे सहभागी झाले होते.

अ. ज्ञानपीठ वज्रिते साहित्यिके वदि करंदीकर जन्मशताब्दीनमित्ताने ऑल इंडिया रेडिओने आयोजित केलेल्या कार्यक्रमात श्रोते म्हणून ७ वदियार्थी सहभागी झाले होते.

आ. सुप्रसिद्ध चत्रिकार धुरंधर यांच्या १५० व्या जन्मदविसाचे औचित्य साधून नॅशनल गॅलरी ऑफ मॉडर्न आर्ट येथील धुरंधर यांच्या चत्रिकला प्रदर्शनासाठी मराठी वभागप्रमुख डॉ. वीणा सानेकर यांच्या समवेत १० वदियार्थी गेले होते.

१२. मंथन बहुभाषिकी कार्यक्रमात सक्रिय सहभाग.

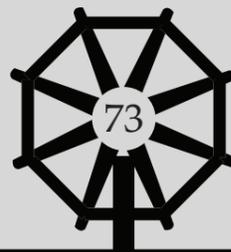
मंथन हा सोमैया महाविद्यालयातील बहुभाषिकी मंच असून यावर्षी १३ फेब्रुवारी रोजी साहित्य अकादमी पुरस्कार वज्रित्या लेखकांवर दविसभराचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. यात यंदाचे मराठीतील साहित्य अकादमी पुरस्काराचे मानकरी ज्येष्ठ लेखक म.सु.पाटील यांच्यावर बोलण्यासाठी मुंबई विद्यापीठाच्या माजी मराठी विभागप्रमुख डॉ. भारती नरिगुडकर उपस्थित होत्या. याप्रसंगी विद्यार्थ्यांनी म.सु.पाटील यांच्या लेखनाचे अभिवाचन केले तसेच त्यांच्या लेखनकर्तृत्वाविषयीचे पोस्टर प्रदर्शन व त्यांच्या पुस्तकांचेही प्रदर्शन करण्यात आले होते.

१३. मराठी विभागाचा गुणवंत विद्यार्थी.

नतिश शदि हा तृतीय वर्ष कला मराठी -इतिहास या वर्षांचा विद्यार्थी असून तो महाविद्यालयीन व आंतरमहाविद्यालयीन कार्यक्रम व उपक्रमांइतकाच बाहेरील अनेक कार्यक्रमांमध्ये सक्रिय असतो. तो थकी महाराष्ट्र डॉट कॉम या मराठी वेबपोर्टलचे काम करतो. त्याअंतर्गत महाराष्ट्रातील विविध गावांच्या माहितीचे संकलन, शक्तिष्कांचे व्यासपीठ अंतर्गत प्रयोगशील शक्तिष्कांच्या शैक्षणिक प्रयोग व तत्सम माहितीचे संकलन करतो आहे. अनेक वर्तमानपत्रांतूनही तो सातत्याने लेखन करतो. त्याला यंदा बेस्ट स्टुडनट अवार्डने सन्मानित करण्यात आले.

१४. पथनाट्य स्पर्धेत सहभाग

संवत्सि वि मुंबई गुजराती संगठन यांच्या संयुक्त विद्यमाने दिनांक २३ फेब्रुवारी २०१९ रोजी विश्व मातृभाषा उत्सवाअंतर्गत कांदविली येथे विविध आंतरमहाविद्यालयीन स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले होते. त्यातील जीवन की आशा मेरी मातृभाषा या वर्षावरील पथनाट्य स्पर्धेत मराठी प्रबोधनच्या गुणी कलावंतांनी पथनाट्य सादर करून आपला सहभाग नोंदवला.

१५. अभवियक्ती स्पर्धोत्सवातील सहभाग व यश

मुंबई विद्यापीठाच्या मराठी विभागातर्फे मराठी भाषा दिनाच्या नमित्ताने अभवियक्ती - उत्सव आपल्या मायमराठीचा हा स्पर्धोत्सव दिनांक २६ फेब्रुवारी रोजी आयोजित करण्यात आला होता. या स्पर्धोत्सवात कवितिचित्र, नबिंधलेखन, स्वरचति काव्यलेखन, वक्तृत्व व पथनाट्य अशा एकूण पाचही स्पर्धांमध्ये मराठी प्रबोधनच्या गुणी कलावंतांनी आपला सहभाग नोंदवला. पैकी, पथनाट्य स्पर्धेत दुसरा क्रमांक तर कवितिचित्र स्पर्धेत दविया चुनावाला या विद्यार्थिनीला पहिल्या क्रमांकाचे यश प्राप्त झाले.

१६. मराठी भाषा दविस साजरा.

दिनांक २७ फेब्रुवारी २०१९ रोजी मराठी भाषा दविस साजरा करण्यात आला. ग.दि.माडगूळकर, सुधीर फडके, पु.ल.देशपांडे व स्नेहल भाटकर आणारिम गणेश गडकरी यांच्या स्मृतशिताब्दीनमित्ताने 'स्मरणसस्वर' या कार्यक्रमाने आजच्या मराठी भाषादिनाची सुरुवात झाली. विविध विद्यार्थी व शक्तिष्क कलावंतांनी याप्रसंगी गीत, अभिवाचन आदीचे सादरीकरण केले. याप्रसंगी विभागाच्या माजी विद्यार्थिनी डॉ.समृध्दी महात्रे-मोरे प्रमुख पाहुण्या म्हणून उपस्थित होत्या. भाषाविभागाच्या विविध कार्यकर्त्यांचे यावेळी पुस्तकभेटी देऊन कौतुक केले गेले. यानंतर मराठी विभागाचा तृतीय वर्ष कला शाखेचा विद्यार्थी नतिश शदि याने 'थकी महाराष्ट्र डॉट कॉम'या वेबपोर्टलची ओळख करून दिली. 'थकी महाराष्ट्र'च्या गावगाथा, शक्तिष्कांचे व्यासपीठ या उपक्रमांची माहिती दिली. प्रमुख पाहुण्या डॉ.समृध्दी महात्रे - मोरे यांनी 'आगरी लोकगीते'या वर्षावर त्यांचे सादरीकरण केले. याच वर्षावर त्यांनी पीएचडी केलेली असल्याने हे सादरीकरण अभ्यासपूर्ण झाले. प्रत्यक्ष भेटीतून गोळा केलेली गाणी, सणांची गाणी, स्त्रीगीते यांचा आस्वाद रसकिंना घेता आला.

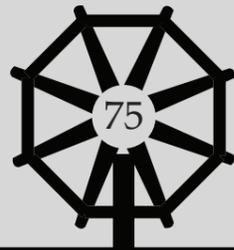

१७. आशय हस्तलखिताचा दुसरा अंक प्रकाशति.

आशय हे हस्तलखिति गेली २४ वर्षे मराठी वभाग सातत्याने प्रकाशति करतो आहे. दरवर्षी वशिष्ट संकल्पना नविडून आशयचे दोन अंक प्रकाशति केले जातात. यावर्षी पहिल्या सत्रात पु.ल.देशपांडे यांच्या साहित्यावरील 'पुलदर्शन' हा आशयचा अंक प्रकाशति झाला होता. तर मराठी भाषादनाला ग.दि.मिडगूळकर, सुधीर फडके, स्नेहल भाटकर आणि राम गणेश गडकरींच्या साहित्यावरील आशयचा अंक प्रमुख पाहुण्या डॉ.समृद्धी महात्रे आणि प्राचार्या डॉ.सुधा व्यास यांच्या हस्ते झाले. मराठी वभागाने आज एका नव्या उपक्रमाचा आरंभ केला. मराठी भाषा व साहित्यावरील दोन कात्रणसंग्रह वदियार्थ्यांकरता प्रकाशति केले. वदियार्थ्यांना संदर्भ उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने या कात्रणसंग्रहाचे मोल मोठे आहे.

१६. मराठी वभाग व मराठी प्रबोधनची टीम.

मराठी वभाग व मराठी प्रबोधनच्या टीममुळे हे वर्षभराची कामे शक्य होतात. मराठी वभागप्रमुख व मराठी प्रबोधनच्या कार्याध्यक्षा डॉ. वीणा सानेकर यांच्यासह प्रा. अभजित देशपांडे, प्रा. अमोल भोसले, कनषिठ महावदियालयाच्या वभागप्रमुख प्रा. सुचेता नलावडे व त्यांच्या सहकारी प्रा. मीरा कुलकर्णी आदी शक्तिशालक व नतिश शक्ति, अस्मिता सावंत, अलंकार शेडगे, गौरी पाताडे, वर्षा चांदणे, तुषार आमते, मनषिा तारे, श्रद्धा दानीस, नयन कांबळे, गायत्री देसाई. आदी वदियार्थी - या सर्वांच्या सहकार्य व परशिरमातून ही कामे उभी राहिली.

डॉ. वीणा सानेकर.
मराठी वभागप्रमुख व कार्याध्यक्षा, मराठी प्रबोधन. २०१८-२०१९.

मराठी प्रबोधन-वार्षिक अहवाल (2018-19) कनषिठ महाविद्यालय

क.जे.सोमैया कला आणि विाणजिय महाविद्यालय हे "वदियावहार" येथील एक नामवंत महाविद्यालय. वदियेच्या वहिराबरोबरच अनेक स्पर्धा, कलांचे माहेरघर म्हणून ते ओळखले जाते. याचाच एक घटक म्हणजे "मराठी प्रबोधन". जगाशी संवाद साधत साधत मराठी भाषेचे संवर्धन करणे हे "मराठी प्रबोधनाचे" आद्य वैशिष्ट्य.

दरवर्षीच्या परंपरेप्रमाणे यंदाही वदियार्थ्यांच्या कलागुणांना वाव मळण्यासाठी विविध स्पर्धांचे आयोजन ऑगस्ट ते नोव्हेंबर या कालावधीमध्ये करण्यात आले होते.

1) हस्ताक्षर स्पर्धा

- वदियार्थ्यांना "हस्ताक्षर" स्पर्धेमुळे वळणदार अक्षर व प्रमाणलेखनाची सवय होते. या जाणीवेतून खूप वदियार्थी यामध्ये उत्साहाने सहभागी झाले होते.

२) वक्तृत्व स्पर्धा

- समाजात वावरताना नुसते बोलणे उपयोगाचे नाही तर तर्कशुद्ध, मुद्देसूद बोलणे खूप गरजेचे असते हे पटवून देणारी स्पर्धा म्हणजे वक्तृत्व स्पर्धा. इथेही वदियार्थ्यांनी छान प्रतिसाद दिला.

3) नबिंध स्पर्धा

- नबिंध स्पर्धेतून वचारांची यथायोग्य मांडणी, लेखन सराव म्हणजे काय याची वदियार्थ्यांला जाणीव होते. सर्जनशीलतेला वाव मळितो. इथेही वदियार्थ्यांचा भरघोस प्रतिसाद मळिला.

4) अभिनय स्पर्धा

- वदियार्थ्यांमध्ये अनेक सुप्त गुण असतात. कनषिठ महाविद्यालयाचा गट म्हणजे वदियालय व ज्येष्ठ महाविद्यालय यांना जोडणारा. हा धागा पकडून "अभिनया" तून वदियार्थ्यांनी आपले सामर्थ्य पणाला लावलेले दिसून आले.

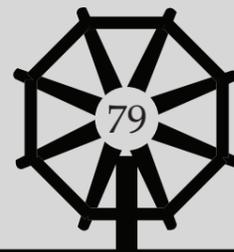
५) शब्दखेळ

• वदियार्थ्यांना शब्दांची गंमत कळणे जरुरीचे असते. त्याचबरोबर शब्द "चपखलपणे" कुठे व कसा वापरायचा हया उद्देशातून आयोजित केलेली ही स्पर्धा. हयाही स्पर्धेला उदंड प्रतिसाद लाभला.

६) कविता वाचन

• स्वरचति असो वा आवडीचे कवी/कवयतिरी असोत. कविता वाचन करतांना वदियार्थ्यांची "देहबोली" समर्पक होती.

मराठी प्रबोधन (2018-19)

कनषिठ महावदियालय-पारतिषकिप्राप्त वदियार्थी

1) हस्ताक्षर स्पर्धा

प्रथम क्रमांक	रदिधी मधुसुदन शदि	अकरावी-कला-ब-131
द्वितीय क्रमांक	तनुजा बाळासाहेब भागवत	बारावी-वाणजिय-क-329
तृतीय क्रमांक	तेजस्वनी राजेंद्र पाटील	अकरावी-वाणजिय-क-320

2) वक्तृत्व स्पर्धा

प्रथम क्रमांक	साक्षी गणपत घडशी	बारावी-वाणजिय-क-343
द्वितीय क्रमांक	सदिधी गणेश भगत	बारावी-कला-ब-159
तृतीय क्रमांक	गौरी शामराव गोरे	अकरावी-वाणजिय-ड-434

3) नबिंध स्पर्धा

प्रथम क्रमांक	साक्षी गणपत घडशी	बारावी-वाणजिय-क-343
द्वितीय क्रमांक	तेजश्री जनार्दन देसाई	अकरावी-कला-ब-126
तृतीय क्रमांक	अंशकिा नतीन बनकर	बारावी-वाणजिय-क-328

4) अभनिय स्पर्धा

प्रथम क्रमांक	उत्कर्षा रतनाकर कुपटे	अकरावी-वाणजिय-क-318
द्वितीय क्रमांक	समकिषा प्रमोद चव्हाण	अकरावी-कला-ब-134
तृतीय क्रमांक	गौरी शामराव गोरे	अकरावी-वाणजिय-ड-434

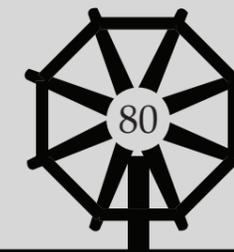
5) शब्दखेळ स्पर्धा

प्रथम क्रमांक	साक्षी गणपत घडशी	बारावी-वाणजिय-क-343
द्वितीय क्रमांक	अंशकिा नतीन बनकर	बारावी-वाणजिय-क-328
तृतीय क्रमांक	मैथली योगेश प्रभाळे	अकरावी-वाणजिय-ड-472

6) कविता वाचन स्पर्धा

प्रथम क्रमांक	श्रद्धा मोहन कदम	बारावी-कला-ब-187
द्वितीय क्रमांक	समकिषा प्रमोद चव्हाण	अकरावी-कला-ब-134
तृतीय क्रमांक	गौरी शामराव गोरे	अकरावी-वाणजिय-ड-434

सौ. सुचेता नलावडे
सौ. मीरा कुलकर्णी

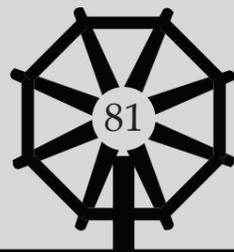
वदियार्थ्यांचे साहित्य कोकणातल्या वाटा.....॥

तांबडया पविळया वाळूने
समुद्री शाल पांघरता ॥
शालुवरच नक्षी भरतीच्या वेळी
उसळता ॥
नक्षी नव्हे त्या असती उग्र तरीही
करुण लाटा ॥
खुणावती तुजला कोकणातल्या
सारवलेल्या वाटा ॥

पाटावरचे पाणी डोंगरामधून
वाहत येता ॥
भंग करित जाईच्या वेलीमधील
नीरव शांतता ॥
त्या अशांततेतही कौलावरील
कोकळि गोड कुजता ॥
खुणावती तुजला कोकणातल्या
सारवलेल्या वाटा ॥

नारळी फोफळी आमराईच्या
सुगंधात मन रमता ॥
गोठयातील शेणागोवऱ्याचा
वासही सुगंध वाटता ॥
फरिवे रात्री चंद्र-चांदण्या
अंगावरुनी घेता ॥
खुणावती तुजला कोकणातल्या
सारवलेल्या वाटा ॥

इंद्रधनु पहिल्या वर्षेचे
सप्तरंग नभी भरता ॥

सुवास तांबडा धरतीवरचा
वर गगनाला भडिता
मग मऊ वाटे तो चबि रस्ता
जरी असला उफराटा ॥
खुणावती तुजला कोकणातल्या
सारवलेल्या वाटा

शहाळयासम अवीट
गोडी मनोमनी साठवता ॥
स्वर्गाचाही वसिर पडे तूज
तुझे कोकण आठवता ॥
वाडीतील प्रेमळ नाती
परकेपणास दूर सारता ॥
खुणावती तुजला कोकणातल्या
सारवलेल्या वाटा ॥

मोगऱ्याच्या कळीप्रमाणे
जीवनफूलही फूलता ॥
आईचा मायेचा पदर
तूझ्या खांदयावर येता ॥
तरी बालपणात तू रमशील
पारंबीचा झूका झूलता ॥
खुणावती तुजला कोकणातल्या
सारवलेल्या वाटा ॥

मीरा परांजपे. बारावी / कला-ब

भावनाशलिप

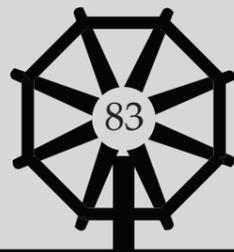
पहली बेटी धनाची पेटी
असे म्हणणारे माझे बाबा
सदैव असतात माझ्यापाठी
राबत असतात दविसरात्र
स्वप्नांना माझ्या आकार देण्यासाठी

डोक्यावर माझ्या मायेचा
हात फेरिवून म्हणतात "बाळा
तुच माझ्या महातारपणाची काठी
स्वप्नांना तुझ्या आकार देऊन
कष्टाचे माझ्या फळ दे
शक्तिन सवरुन मोठी होऊन
बाबाला तुझ्या बळ दे
लेक माझी तू पण
वाढवीन तुला लेकासारखी
माहीत आहे मला तू
होणार आहेस एक दविस परकी"

"काळजी करु नका बाबा
तुमच्या या विश्वासाला
तडा जाऊ देणार नाही
आयुष्यात कधीच तुमच्यासाठी
परकी मात्र होणार नाही

माझ्या अश्या बोलण्यानंतर
बाबांचे डोळे पाणावतात
नकळत त्यांच्या गालावरुन
अश्रुंचे मोती ओघळतात..

क. साक्षी घडशी. बारावी/वाणजिय-क

Department Of Hindi

गांधी और नारी स्वातंत्र्य

गांधीजी के नारी संबंधी दृष्टिकोण का एक महत्वपूर्ण पहलू यह है कि वे महिलाओं को पुरुषों के मुकाबले अधिक सुदृढ़ और सहृदय मानते थे। वे नारी को अबला कहने के भी सख्त खिलाफ थे। उनकी यह धारणा उनके आचरण, लेखन तथा व्याख्यानों में अनेक बार प्रकट हुई है। इस संदर्भ में महात्मा गांधी का यह कथन उल्लेखनीय है - 'उन्हें अबला पुकारना महिलाओं की आंतरिक शक्ति को दूतकारना है। यदि हिम इतिहास पर नजर डालें तो हमें उनकी वीरता की कई मसालें मिलेंगी। यदि महिलाएँ देश की गरमा बढ़ाने का संकल्प कर लें तो कुछ ही महीनों में वे अपने आध्यात्मिक अनुभूतिके बल प्रदेश का रूप बदल सकती हैं।'

सामान्यतया महात्मा गांधी को धार्मिक, सांस्कृतिक तथा सामाजिक मामलों में परंपरावादी तथा अनुदार माना जाता है किंतु जहाँ तक हृदय समाज में महिलाओं की स्थिति का प्रश्न है, गांधी जी ने जो दृष्टि बीसवीं शताब्दी के पूर्वार्द्ध में न केवल अपने भीतर विकसित की, बल्कि उसे अपने आचरण में भी उतारा, वह 21वीं शताब्दी के इस चरण में भी काफी क्रांतिकारी लग सकती है। कभी-कभी यह बात बहुत अचरज भरी लगती है कि अन्य अनेक सामाजिक मामलों में परंपरावादी रीति-नीतिकी समर्थन करने वाले गांधीजी महिलाओं से जुड़े प्रश्नों पर इतनी गहरी उदारतावादी और समतावादी दृष्टि कैसे अपना पाए? परंतु उनका आचरण तथा उनके लेख, भाषण, पत्र आदि इस तथ्य के जीवंत प्रमाण हैं कि वह नारी को पुरुष से किसी भी बात में कम नहीं आँकते थे और सहषिणुता जैसे मामलों में तो औरतों को पुरुषों से अधिक समर्थ और सक्षम मानते थे। यही कारण है कि उन्होंने कांग्रेस में महिलाओं को नेतृत्व करने का पूरा अवसर दिया। विभिन्न आंदोलनों में औरतों को शरीक करने के साथ-साथ उनके सामाजिक, शैक्षिक, आर्थिक और राजनीतिक उत्थान के कार्यक्रम भी चलाए। उल्लेखनीय बात यह है कि नारी-मुक्ति का शोर मचाने की बजाए उन्होंने महिलाओं को एकदम सहज ढंग से स्वतंत्रता आंदोलन का अभिन्न अंग बनाया।

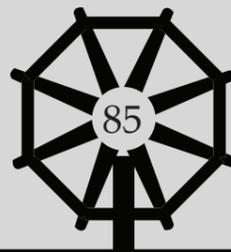
"एक आदमी को पढ़ाओगे तो एक व्यक्ति शिक्षित होगा।
एक स्त्री को पढ़ाओगे तो पूरा परिवार शिक्षित होगा।"

गांधीजी शक्तिषा के माध्यम से महिलाओं की मुक्तिमें विश्वास रखते थे। उन्होंने भारतीय समाज के कायाकल्प की दशा में चलायी गयी राजनीतिक-सामाजिक अथवा विकास संबंधी गतिविधियों में महिलाओं के प्रति कोई भेदभाव नहीं रखा। सामाजिक नरिकुशता और पुरुष प्रधानता की वजह से महिलाओं की जो दुर्दशा हुई, उसका गांधी जी को भली-भांति ज्ञान था। गांधी जी ने महिलाओं की शक्तिषा को पर्याप्त महत्व दिया कति वे जानते थे कि अकेले शक्तिषा से ही राष्ट्र-नरिधारति लक्ष्य प्राप्त नहीं किए जा सकते। वे सरिफ महिलाओं की ही नहीं, पुरुषों की भी मुक्ति के लिए समुचित कार्यवाही के पक्षधर थे। शक्तिषा के बारे में उनके वचिार अनेक समकालीनों से भिन्न थे। शक्तिषा उनके ग्राम- पुनर्रनिमाण तथा उसके माध्यम से राष्ट्र पुनर्रनिमाण का मात्र एक हसिसा, एक प्रमुख घटना थी। उन्होंने एक बार कहा था कि महिलाओं की शक्तिषा मात्र ही दोषी नहीं है, हमारी समूची शक्तिषा प्रणाली वगिलति है।

भारतीय नारी अपने परिवार, समुदाय और समाज में तभी उत्साहपूर्वक अपनी भूमिका का नरिवाह कर सकती है, जब सामाजिक जीवन में उसके काम और जीवन की दशाओं में सुधार हो; वह सुवयं को सामाजिक आर्थिक व मानसिक रूप से बंधन-मुक्त कर पाए। स्त्रियों को उंचा उठाने का दायित्व संपूर्ण व्यवस्था का है। इसके लिए संपूर्ण समाज को जागृत करने की आवश्यकता है क्योंकि उनकी समस्याएँ एकांगी न होकर समस्त समाज से जुड़ी हुई हैं। चलो पढ़ाएँ, कुछ कर दिखाएँ
शक्तिषति माता, सही वधाता...

-साक्षी शर्मा
द्वि. व.
बी. ए.

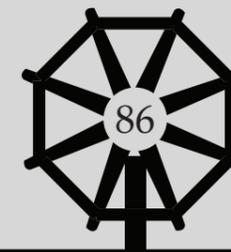

एक पत्र बापू के नाम

आओ मलिकर लखिँ हम सभी,
एक पत्र बापू के नाम
सत्य, अहसिा, दया, क्षमा के
सदा रहे जो अनुपम धाम।
भारत के इतिहास पृष्ठ पर,
सदा सुअंकति जनिका नाम
सुगम, सरलता और शांति से
भरा हुआ था जनिका काम।

भारत माता की स्वतंत्रता में
जसिका सहयोग बड़ा,
बनिा शस्त्र के, जो रणयोद्धा
दुश्मन से घनघोर लड़ा,
रक्तपात, हसिा से होकर
जसिकी कोई राह न थी,
अपने प्राणों की बलिकुल
उसको कोई परवाह न थी,
कभी न छुरा बगल में धरा
मुख में सदा राम ही राम
आओ मलिकर लखिँ हम सभी
एक पत्र बापू के नाम।

प्रश्न उठ रहा लखिति पत्र में
हम क्या सच कह पाएँगे ?
भारत के इस वर्तमान को
क्या बापू सह पाएँगे?
बापू के आदर्श मूल्य को
हमने कहाँ नभिाया है!
खुद को श्रेष्ठ सिद्ध कर दूजे को
नीचा सदा दिखाया है।

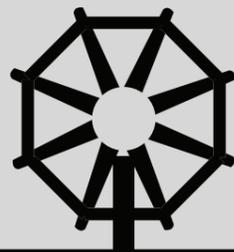
कहीं जो बापू की ना सुनी तो
होगा नहीं पूर्ण अंजाम
आओ मलिकर लखि हम सभी
एक पत्र बापू के नाम।

आओ मलिकर सब बापू के
सपनों के भारत का निर्माण करें,
छात्र शक्ति संगठित होकर
जन-जन का कल्याण करें,
करता हूँ आवाहन सभी का
करना नहीं बहाना है
डंटे रहें हम यदलिक्ष्य पर
तो होगा नश्चिंति उज्ज्वल परणाम
आओ मलिकर लखि हम सभी
एक पत्र बापू के नाम।

-वकिर्म वशि्वकरमा
पर. व.
बी. ए.

शक्तिषा प्रगतिका माध्यम है

'वदिया ही सबसे बडा धन है' यह सुवचार बोध कराता है कि मानव चाहे जतिनी धन-संपदा अपने बल पर अर्जति कर ले लेकनि यह संभव है कविह इस अर्जति धन को कसिी कारण वश गँवा सकता है। 'वदिया' या 'ज्जान' ही एकमात्र ऐसा धन है, जसिे मानव गँवा नहीं सकता है। इसे न तो चुराया जा सकता है, न ही लूटा जा सकता है। यह नष्ट भी नहीं होता है। इस संपदा को शक्तिषा द्वारा ही प्राप्त कयिा जा सकता है। कोई भी समाज तभी वकिसति हो सकता है, जब समाज के लोग शक्तिषति होंगे। हमारा भारत देश प्राचीन समय से भनिन्-भनिन् अंधवशिवासों और अंधश्रद्धाओं का शकिार होता रहा है और आज भी हमारे समाज में अनेक अंधवशिवास व्याप्त हैं। आजादी के सात दशक बीत जाने के बाद भी इन कुरीतयिों ने समाज को जकड रखा है। आज भी हमारे समाज में महिलाओं को स्वतंत्रता व समानता नहीं मलि पाई है।

पुरुष प्रधान समाज में पुरुषों को सत्रयिों से अधकि महत्व दयिा जाता है। आज भी हमारे देश के कूछ लोगों की मानसकिता ऐसी बनी हुई है कलिडकयिों को अधकि शक्तिषा नहीं देनी चाहिए। लडकयिों पराया धन होती हैं। इन्हें तो शादी करके घर के ही काम करने हैं। इसलए आज भी कई कषेत्रों में सत्रयिों पुरुषों से पीछे रह गई हैं। उन पर अत्याचार कयिा जाता है, उनका शोषण कयिा जाता है। अतः हमारे देश का, हमारे समाज का सर्वांगीण वकिस नहीं हो रहा है। लोगों के अशक्तिषति होने के कारण ही यह सब हो रहा है। अंततः शक्तिषा के बगैर हम प्रगतिकी कल्पना नहीं कर सकते हैं।

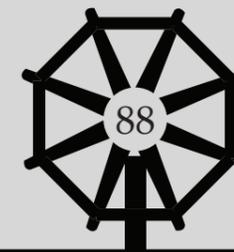
आज पूरे वशि्व में वैश्वीकरण के परणाम स्वरूप वज्जान और प्रौद्योगिकी के कषेत्र में अनेक आवषिकार हुए हैं जसिसे मानव जीवन सुखकर बन गया है परंतु इस वकिस से पर्यावरण को जो कषति पहुंच रही है, उसकी कल्पना करना मुशकलि है। पर्यावरण के संरक्षण के लए कई कार्यकर्म चलाए जा रहे हैं, कई नयिम बनाए गए हैं परंतु उन नयिमों का जमीनी सत्र पर पालन नहीं कयिा जा रहा है। अशक्तिषति होने के कारण ही लोग पेड़ों का महत्व नहीं समझ पाते। प्रदूषण के कारण कई प्रकार से पर्यावरण को कषति पहुंच रही है। नदयिों के जल का दुरुपयोग करने, जंगल को काटने तथा जनसंख्या के कारण प्राकृतिक संसाधनों पर पडने वाले दबाव से लोग अवगत नहीं हैं। अंतः पर्यावण का संतुलन बगिडता जा रहा है। लोग यदशिक्तिषति हो जाएँ तो हम पर्यावरण को बचा सकते हैं। पर्यावरण को होने वाली कषतिकी काफी हद तक रोका जा सकता है।

शक्तिषति न होने के कारण ही लोगों पर जो अत्याचार होते हैं, उनका शोषण कयिा जाता है, तब भी वे अपने मूलभूत अधिकारों के लए न्याय की लडाई नहीं लड पाते। कई ऐसी चीजें होती हैं, जो उन्हें समझ में नहीं आता और शोषण करने वाले इसका लाभ उठा कर उनका और आधी शोषण करते रहते हैं। यदलोग शक्तिषति होंगे तो वे अपने मूल अधिकारों के लए लड पाएँगे।

इस प्रकार एक सभ्य वकिसति समाज के लए शक्तिषा अतिआवश्यक है। डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ने कहा था, "शक्तिषा एक धारी तलवार है और इससे प्राप्त करना ही चाहिए। शक्तिषा का उद्देश्य केवल आजीविकी के लए ही नहीं बल्कि उसे व्यक्तिके व्यक्तित्व, उसके आचरण व उसके जीवन को सार्थक व सुखकर बनाने में होना चाहिए। शक्तिषा मानव जीवन का एक अभनिन् भाग और इसे नजरअंदाज करना कभी भी लाभप्रद नहीं हो सकता है। शक्तिषति होकर हमें एक अच्छे नागरिक बन कर देश के वकिस में अपना योगदान देना चाहिए। शक्तिषा सचमुच प्रगतिका माध्यम है।

-सूरज कुमार सोनी

पर. व. बी. ए.

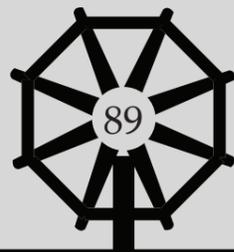

आखरि कब तक

कब तक सहूँ यह सब, आखरि कब तक
कब तक सहूँ इस दुनिया की मार,
कब तक होगा हम पर ये अत्याचार,
रोज का वही एक कसिसा....
कोई न कोई सत्री प्रताड़ति बलात्कार से,
कब तक सहूँ यह सब.... आखरि कब तक ?
न सो पाती हूँ न जाग पाती हूँ
न घर में रह सकती हूँ न बाहर,
छुपकर इसी तरह बैठूँ मैं आखरि कब तक ?
जब घर में ही हूँ असुरक्षति,
तो बाहर की दुनिया से क्या अपेक्षा रखूँ,
कभी पैदा होने पर मारी गई हूँ
तो कभी पैदा होने से पहले,
मरती रहूँगी मैं आखरि कब तक ?
कभी घर में बकी हूँ तो कभी बाहर
दुनिया ने मुझे समझा है सामान,
मोल क्या है मेरा,
जानेंगे यह लोग आखरि कब तक ?
रशितों को प्रेम की डोर से बाँध मैं
सबकी कड़वाहट सुनूँ मैं,
सबकी नगिरानी में रह कर
सबकी नगिरानी करूँ मैं
बँधी हूँ ममता से कनिंतु मैं,
टूटी रहूँगी आखरि कब तक ?
सपने देखे कोई और उन्हें सजाऊँ मैं
टूटते सपने किसी के और सवारूँ मैं....
मेरे सपनों को समझे-सँवारें
ऐसा कोई मलैगा मुझे आखरि कब तक ?

चंदा कुमारी गुलाबचंद तेली

त. व. बी. ए.

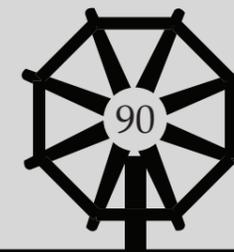

समय करवट बदल रहा ह

करो तुम कर्म नरिभय हो धरा को जगमगाना है,
नये नरिमाण से सुंदर नया सपना सजाना है |
कर्म का मार्ग है लंबा जगत में अल्प जीवन है,
बहा दो स्वेद कण श्रम से धरा की धूल मधुबन है |
करो तुम कर्म नरिभय हो धरा को जगमगाना है |
नए नरिमाण से सुंदर नया सपना सजाना है |

समय तो आ चुका है अब, अब नहीं तो कब ?
बदलते समय के साथ बदल दो इस धरा को तुम
हर युवा का लक्ष्य हो यह ही,
करो तुम कर्म नरिभय हो धरा को जगमगाना है |
समय करवट बदलता है खुद को भी बदलो तुम
करो तुम कर्म नरिभय हो नए नरिमाण का सुंदर
क अपने आचरण से जग में जीवन को सजाना है |

- सुनील सरोज
प्र. व. बी. ए.

मुझे कोई मेरा पता दे दो

खोया हूँ इस भीड़ में
वजूद का कुछ पता नहीं
शहर के इस जंगल में
मुझे कोई मेरा पता दे दो।

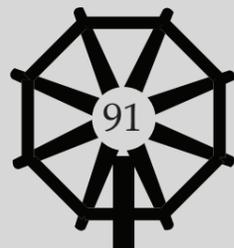
लोगों के इस भीड़ में
गुम हो गया हूँ
गैरों से मैं क्या कहूँ
अपनों से ही बछिड़ गया हूँ।

नकिला था तराशने खुद को
फीका-सा पड़ गया हूँ
मंजलि तक मैं कैसे पहुँचूँ
पता ही भूल गया हूँ।

लेकर खुवाब जतिने चला था
इन पर्वतों के आड़े आते-आते
सब मैं भूल गया हूँ
भावनाओं का हूँ चक्रव्यूह ऐसा
अकेला मैं पड़ गया हूँ
संभालूँ खुद को कैसे मैं
अपना पता ही भूल गया हूँ।

आदित्यराज कुमार

द्वि. व. बी. ए.

जरूरी है

जरूरी है खुशहाली देश की
देश का गौरव-सम्मान बढ़ाना है,
वीरों का बलदान व्यर्थ नहीं जाने पाए
अपने खोए स्वाभिमन को पुनः जगाना है।

अपने पर्यतनों से देश का पुनर्नरिमाण कर
जरूरी है देश को वदिशी लुटेरों से बचाना है,
देश की धरोहर- संस्कृति की रक्षा कर
गांधी-तलिक-जवाहर के सपनों का देश बनाना है।
जयिओ और जीने दो इसका संदेश है
इसकी गंगा-जमुनी तहजीब को बचाना है,
धर्म की पताका फरि पावन भूमिपर फहराना है,
उठो जागो संघर्ष करो, खुशियों के लिए
देश को फरि से सोने की चड़िया बनाना है।

- दीपक कन्हैया लाल गुप्ता

द्वि. व. बी. ए.

उसका फैसला

मुंबई के इस व्यस्त जीवन में सरिफ राजवीर ही रयिा के लिए स
मय नकिल लयिा करता था क्योकविही तो थी जो उसका बगिडा हुआ मूड तुरंत ही
ठीक कर देती थी पर आज राजवीर का मन कुछ ठीक नहीं था और रयिा की बातों पर
उसका ध्यान भी नहीं हो पा रहा था। न जाने कसि चतिा में डूबा था।
- राजवीर ! राजवीर !!' राजवीर के कंधे पर हाथ रखते हुए रयिा बोली।

-हाँ !

-क्या हुआ ? कसि चतिा में हो ?

-अरे कुछ नहीं। जरा ऑफसि का काम बढ़ गया है, वही सोच रहा था।

-अच्छा, चलो घर जाते हैं।

-हाँ.... चलो।

काली अंधेरी रात में राजवीर बस यही सोच रहा था किक्या करूँ ? यही सोचते-सोचते वह घर पहुँच गया। उसका घर एक छोटे से मोहल्ले में था। एक कमरे वाला घर। भला इससे बड़ा घर वह लेकर भी क्या करता ? अकेला जो रहता था। घर में सोफा पर आकर बैठ गया और सोचने लगा किरिया उसके साथ न जाने कब से है, वह उसके साथ अच्छा महसूस भी करता है परंतु फरि भी उसे अपने जीवन में कुछ अधूरा लगता है। कुछ पल खुश रहता है पर कुछ पल यूँ ही, ऐसी सोच में बतिा देता है। सुबह के ८:०० बज गए और रिया का कॉल आया। राजवीर, मेरी नौकरी अमेरिका में लग गई है और आज शाम मैं दलिली चली जाऊँगी।

क्यों ? मतलब कब पता चला तुम्हें ?' कुछ आश्चर्य से राजवीर ने सवाल किया।

पता तो दस दिन पूर्व ही चल गया था परंतु तुम्हें बता न सकी।

हां, क्योंकि तुमको लगा होगा कि मैं तुम्हें रोक लूँगा ?

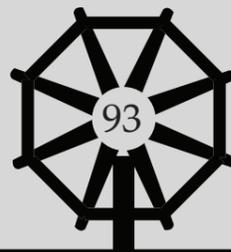
'हाँ!' कुछ संकुचाते हुए रिया ने कहा।

अच्छा, ठीक है... जाओ तुम। दर्द भरी मुस्कान से कहता हुआ उसने फोन रख दिया। कुछ दिन राजवीर के गम में यूँ ही बीतते गए। इस बीच बतिये गए गम के दिनों में उसने अपने प्रेम और अपने अधूरेपन को कागज पर उतारना शुरू कर दिया। अब वह रिया से बात भी मुश्किल से करता था क्योंकि जो लड़की न तो उसे पूरा समझ ही पाई और न ही वह सच्चा प्रेम करती थी तो वह क्यों उसके लिए परेशान रहे।

खुद को अधूरा महसूस करने वाला राजीव अब अकेला भी पड़ गया था पर क्या पता था कि उसकी कसिमत में एक अलग ही मोड़ आने वाला था। इसे कसिमत कहिए या उसका फैसला। हुआ यूँ कि राजवीर की डायरी, जो उसने अकेलेपन की शायरियों से भर दी थी, वह कंचना के हाथ लग गई। कंचना राजवीर की बचपन की सहेली थी जो उससे मलिने के लिए कोलकाता से मुंबई आई थी। राजवीर ऑफिस चला गया तो उसे एक डायरी दखिी जसि पर लिखा था "वह बात"। इस मुख्य शब्द पढ़ते ही कंचना को उस डायरी में लिखे शेर पढ़ने का मन कर गया। कंचना ने उसे बताया कि उसने उसकी लिखी बहुत सारी शायरी और कवतिा पढ़ी और जब रात में राजवीर घर आया तो उसने राजवीर से उसकी गज़लों की तारीफ़ की और कहा कि यह सब कतिनी अच्छा लिखा है। उसने इसे प्रकाशति कराने को भी कहा। खाना-पीना खाकर कंचना तो सो गई पर राजवीर को नींद नहीं आई। उसे यह बात अच्छी लगी और उसने भी फैसला किया कि वह इस कवतिा संग्रह को प्रकाशति कराएगा।

राजवीर के इस कवतिा संग्रह की साहित्य जगत में काफी तारीफ़ भी हुई। एक दिन राजवीर को एक फोन कॉल आया - 'राजवीर, मैं रामपाल हूँ। मैं अपनी फलिम में तुम्हारी लिखी कवतिाओं को गाना बनाने के लिए लेना चाहता हूँ।

-क्या ?

-हां, मुझे बहुत अच्छी लगी तुम्हारी कवतिा। अच्छा अगर यह तुम हमें दे सकते हो तो कुछ पैसों की भी बात हो जाए।

-हां, हां... क्यों नहीं? सबसे पहले आपका धन्यवाद।

देखते ही देखते राजवीर की कवतिाएँ और शायरियाँ प्रसदिध होने लगीं और राजवीर को भी प्रसदिधि भी मलिने लगी। आज राजवीर जब ५० वर्ष के हो गए तो उनके मन में यह सवाल नहीं उभरता है कि वे अधूरे हैं क्योंकि कवतिा लिखिना उनको पूरणता का अहसास कराता है। उसने शादी भी कर ली है और अब उसके दो बच्चे भी हैं, जो स्कूल में पढ़ रहे हैं

- आरती ठाकुर
द्वि. बी. ए.

हदिी परसिभा

वर्ष २०१८-१९ की हदिी परसिभा की गतविधियों का उद्घाटन समारोह ४ सतिंम्बर, २०१८ को संपन्न हुआ। प्रसदिध कवि-गीतकार नीरज की रचनाओं को केंद्र में रखकर विविधि सांस्कृतिक कार्यक्रम प्रस्तुत किए गए। महाराष्ट्र जनवादी लेखक संघ के अध्यक्ष एवं प्रसदिध साहित्यिक त्रयमासिक पत्रिका 'चतिन दशिा' के संपादक गीतकार हृदयेश मयंक ने कार्यक्रम का उद्घाटन किया और अपने गीतों से श्रोताओं को भाव विभोर कर दिया।

प्रथम, द्वितीय एवं तृतीय वर्ष के वदियार्थियों निदिा शेख, भावेश मुन्डलकि, विक्रम विश्वकर्मा, नंदिनी सहि, साक्षी शर्मा, दविया रैया, अतुल और वैभवी आदि ने नीरज की कवतिाओं का पाठ किया और गीतों की प्रस्तुत की।

दिनांक २० जुलाई, २०१८ को तृतीय. वर्ष. बी. ए. के वदियार्थियों के लिए पाठ्यक्रम में निर्धारित मोहन राकेश की कृति "आषाढ का एक दिन" पर आधारित एक फलिम प्रस्तुत आयोजित की गई। विभागाध्यक्ष डॉ. सतीश पांडेय जी ने प्रस्तुत कृति के विविधि आयामों पर प्रकाश डाला।

दिनांक १२ सतिं., २०१८ को महाविद्यालय के हदिी विभाग और साहित्यिक सांस्कृतिक पत्रिका 'समीचीन' द्वारा 'सूर्यबाला का रचना संसार' विषय पर राष्ट्रीय संगोष्ठी को आयोजन किया गया।

साथ ही 'समीचीन' के जुलाई-दिसंबर २०१८ के साहित्यकार सूर्यबाला पर केन्द्रति अंक का

लोकार्पण भी किया गया। इस अवसर पर अध्यक्षीय वक्तव्य देते हुए वरिष्ठ रचनाकार डॉ. देवेश ठाकुर ने कहा कि समकालीन हिंदी साहित्य में सूर्यबाला जी एक महत्वपूर्ण लेखक हैं। उनका व्यक्तित्व जतिना शालीन है उतना ही उनका साहित्य भी। डॉ. शीतला प्रसाद दुबे, डॉ. उमेश शुक्ल तथा श्री गंगाशरण सहि ने भी सूर्यबाला जी के व्यक्तित्व और कृतित्व के विभिन्न पहलुओं पर अपने विचार रखे। हिन्दी विभाग के अध्यक्ष डॉ. सतीश पांडेय ने संगोष्ठी की प्रस्तावकी प्रस्तुत की तथा उपप्राचार्य डॉ. मंगला देशपांडे ने अतिथियों का स्वागत किया।

दिनांक १३ फरवरी २०१९ को 'मंथन' बहुभाषिक साहित्यिक मंच के अंतर्गत आयोजित एक दिसीय संगोष्ठी में मुंबई विद्यापीठ के हिंदी विभाग के अध्यक्ष डॉ. करुणा शंकर उपाध्याय जी ने साहित्य अकादमी द्वारा वर्ष २०१८ में पुरस्कृत चित्र मुद्गल की औपन्यासिक कृति "पोस्ट बॉक्स नं. २०३ नालासोपारा" की समीक्षा की और कृतिकार चित्रा मुद्गल जी के व्यक्तित्व के विविध पक्षों को रेखांकित किया।

सोमैया परिसर के विविध महाविद्यालयों में अलग-अलग पाठ्यक्रमों एवं संकायों में अध्ययनरत विदेशी छात्रों के लिए हिन्दी विभाग द्वारा प्राथमिक हिन्दी शिक्षण (Basic Hindi course) की कक्षा हर शनिवार को डॉ. सतीश पांडेय जी द्वारा संचालित की जाती है।

महाविद्यालयीन स्पर्धाएँ :

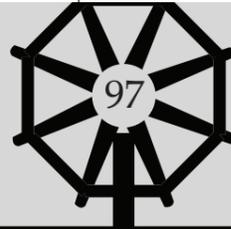
हृदी परसिभा २०१८-१९ द्वारा आयोजित महाविद्यालयीन स्पर्धाओं के पुरस्कार वजिता :

1. तत्काल नबिंध लेखन स्पर्धा (०८/०१/२०१९)

क्रम	प्रतियोगी विद्यार्थी का नाम	कक्षा	पुरस्कार
1.	सूरज कुमार सोनी	प्र.व.बी.ए.	प्रथम
2.	साक्षी शर्मा	द्वि.व.बी.ए	द्वितीय
3.	नंदिनी सिंह	प्र.व.बी.ए	तृतीय
4.	आरती ठाकुर	द्वि.व.बी.ए	प्रोत्साहन

2. तत्काल

अडेवाव वेपन	हसती डेढिया प्रथम वर्ष कवा विभाग	धैर्य गजरा द्वितीय वर्ष कवा विभाग	भवि गांधी तृतीय वर्ष वाणिज्य विभाग
अंताक्षरी	निध्डी डेढिया अने आयुशी गावा द्वितीय वर्ष कवा विभाग	भवि गांधी तृतीय वर्ष वाणिज्य विभाग अने हसती डेढिया प्रथम वर्ष कवा विभाग	द्वितीक्षा रावरीया अने रीध्डी संघवी द्वितीय वर्ष वाणिज्य विभाग
पी. पी. टी. प्रस्तुतिकरण	धैर्य गजरा द्वितीय वर्ष कवा विभाग	भवि गांधी तृतीय वर्ष वाणिज्य विभाग	नेहा भाटीया तृतीय वर्ष कवा विभाग
गरबा	हर्षव सीकोत्रा द्वितीय वर्ष वाणिज्य विभाग	द्वितीक्षा रावरीया द्वितीय वर्ष वाणिज्य विभाग	द्विशा पटेव प्रथम वर्ष कवा विभाग

३. तत्काल कहानी लेखन (०७/०१/२०१९)

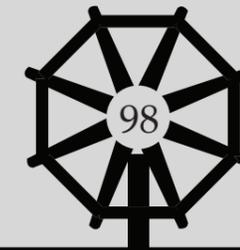
क्रम	प्रतियोगी विद्यार्थी का नाम	कक्षा	पुरस्कार
1.	यती त्रिपाठी	द्वि.व.बी.ए	प्रथम
2.	साक्षी शर्मा	द्वि.व.बी.ए	द्वितीय
3.	आरती ठाकुर	द्वि.व.बी.ए	तृतीय
4.	चंदाकुमारी तेली	तृ.व.बी.ए	प्रोत्साहन

४. कथाकथन स्पर्धा (१०/०१/२०१९)

क्रम	प्रतियोगी विद्यार्थी का नाम	कक्षा	पुरस्कार
1.	साक्षी शर्मा	द्वि.व.बी.ए	प्रथम
2.	विक्रम विश्वकर्मा	प्र.व.बी.ए	द्वितीय
3.	आरती ठाकुर	द्वि.व.बी.ए	तृतीय
4.	नितेश शिंदे	तृ.व.बी.ए	प्रोत्साहन

५. आशुभाषण स्पर्धा (१०/०१/२०१९)

क्रम	प्रतियोगी विद्यार्थी का नाम	कक्षा	पुरस्कार
1.	साक्षी शर्मा	द्वि.व.बी.ए	प्रथम
2.	नितेश शिंदे	तृ.व.बी.ए	द्वितीय
3.	विक्रम विश्वकर्मा	प्र.व.बी.ए	तृतीय
4.	रिद्धि संघवी	द्वि.व.बी.ए	प्रोत्साहन

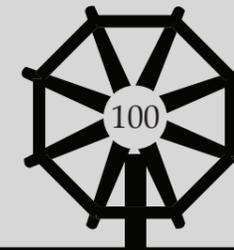
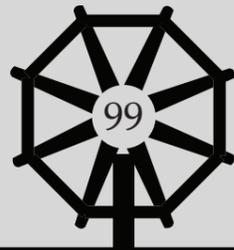

६. साहित्य-प्रश्नोत्तरी स्पर्धा (११/०१/२०१९)

क्रम	प्रतियोगी विद्यार्थी का नाम	कक्षा	पुरस्कार
1.	दिव्या रैया - रूपा शर्मा	तृ.व.बी.ए	प्रथम
2.	पूनम गुप्ता - निशा यादव	तृ.व.बी.ए	द्वितीय
3.	साक्षी शर्मा - आदित्यराज कुमार	द्वि.व.बी.ए	तृतीय

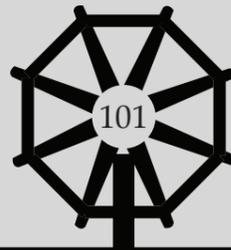
भाषा सप्ताह के अंतर्गत दिनांक ५ फरवरी, २०१९ को ५४वीं राष्ट्रकवी मैथिलीशरण गुप्त चलावजिय चन्ह अंतरमहाविद्यालयीन आशुभाषण स्पर्धा आयोजित की गई। प्रसिद्ध गजलकार श्री अफसर दकनी ने नरिणायक की भूमिका अदा की। कुल १८ विद्यार्थियों ने सहभागिता की।

क्रम	प्रतियोगी विद्यार्थी का नाम	कक्षा / महाविद्यालय	पुरस्कार
1.	शिवानी जैन	बी.एम.रुइया महिला महाविद्यालय, गिरगाँव ,	प्रथम
2.	रामकृष्ण मिश्र	आर.जे. कॉलेज , घाटकोपर, मुंबई	द्वितीय
3.	रविराज अशोक यादव	आर.के.टी. कॉलेज - उल्हासनगर	तृतीय
4.	निराली शुक्ला	बी.एम.रुइया महिला महाविद्यालय, गिरगाँव ,	प्रोत्साहन

राष्ट्रकवि मैथिलीशरण गुप्त चल वजिय चहिन वजिता : बी.एम.रुइया महिला महाविद्यालय, गरिगाँव, मुंबई - ४००००७

दनांक ६ फरवरी, २०१९ को ४२ वीं प्रेमचंद अंतरमहाविद्यालयीन कथाकथनस्पर्धा में २५ प्रतिभागियों ने कथा प्रस्तुत की। नरिणायक थे - गीतकार श्री राम बहारी पांडेय।

अंतरमहाविद्यालयीन स्पर्धाओं में विद्यार्थियों की सहभागिता

1. विक्रम विश्वकर्मा
  - महाराष्ट्र कॉलेज, मुम्बई - ८ द्वारा ८.१.२०१९ को आयोजित अंतरमहाविद्यालयीन भाषण प्रतियोगिता में द्वितीय पुरस्कार एवं यतिरिपाठी के साथ ट्रॉफी.
  - रा. रुइया कॉलेज, माटुंगा द्वारा आयोजित वक्तृत्व स्पर्धा में प्रथम पुरस्कार.
  - एस.आई.इ.एस. कॉलेज द्वारा १५.१२. २०१८ को आयोजित सुब्रमण्यम भारती स्वरचि काव्य पाठ स्पर्धा में प्रथम पुरस्कार एवं नदि शेख के साथ चल वैजयंती चहिन
  - हनिदुसतानी प्रचार सभा मुम्बई द्वारा ७.२.२०१९ को आयोजित आशुभाषण प्रतियोगिता में प्रथम पुरस्कार
  - बी.एम. रुइया महिला महाविद्यालय द्वारा १२.१.२०१९ को आयोजित अन्तरमहाविद्यालयीन स्वरचि काव्य पाठ स्पर्धा में द्वितीय पुरस्कार
  - आर.जे. कॉलेज द्वारा आयोजित स्वरचि काव्य-पठन प्रतियोगिता में तृतीय पुरस्कार
2. साक्षी शर्मा
  - आर.जे. कॉलेज द्वारा आयोजित गीत-गायन स्पर्धा प्रोत्साहन पुरस्कार
  - रुइया कॉलेज, माटुंगा द्वारा आयोजित वक्तृत्व स्पर्धा में सहभागी
3. आरती ठाकुर
  - रुइया कॉलेज, माटुंगा द्वारा आयोजित वक्तृत्व स्पर्धा में सहभागी
4. दिव्या रैया
  - बी.एम. रुइया महिला महाविद्यालय द्वारा १२.१.२०१९ को आयोजित अन्तरमहाविद्यालयीन
  - स्वरचि काव्य पाठ स्पर्धा में सहभागी
  - आर.जे. कॉलेज द्वारा आयोजित भाषण स्पर्धा में सहभागिता
5. चंदाकुमारी तेली
  - आर.जे. कॉलेज द्वारा आयोजित कविता पठन में सहभागिता
6. भावेश मुंडलकि
  - आर.जे. कॉलेज द्वारा आयोजित गीत-गायन स्पर्धा में सहभागिता

वर्ष २०१८-१९ में डॉ. सतीश पाण्डेय के नरिदेशन में मुम्बई विश्वविद्यालय ने दो शोधार्थियों को पीएच. डी. की उपाधि प्रदान की.

1. सीमा दशरथ सहि,
शोध – वषिय : वैश्वीकरण के परपिरेक्ष्य में १९९० के बाद की हदिी कवतिा का अनुशीलन
2. मनोज कुमार रामवशाल दुबे
शोध – वषिय : देवेश ठाकुर के साहित्य में वचिरा तत्व का अनुशीलन

साहित्य अकादमी पुरस्कृत रचनाओं पर बहुभाषी संगोष्ठी संपन्न

मुम्बई। केजे सोमैया वाणिज्य महाविद्यालय द्वारा मधन के अंतर्गत वर्ष 2018 में साहित्य अकादमी पुरस्कृत रचनाओं को केन्द्र में रख कर एक बहु भाषिक संगोष्ठी का आयोजित की शुरुआत हुई। समाज द्वारा उपेक्षित इस वर्ग में भी अब चेतना आ रही है। यह कृति उन्हें सामाजिक स्वीकृति दिलाने में महत्वपूर्ण भूमिका निभा सकती है। इस परि संवाद में केजे सोमैया कला व वाणिज्य महाविद्यालय के विभागाध्यक्ष डॉ. सतीश पांडे, गुजराती की वर्षा अडालकर, मराठी के म.सु. पाटिल, अंग्रेजी के ज्ञानपीठ पुरस्कार विजेता अमिताव घोष, संस्कृत के रमकांत शुक्ल के साहित्य पर भी अलग-अलग विद्वानों ने प्रकाश डाला। एक विशेष सत्र में सभी भाषा विभागों के विद्यार्थियों ने इन रचनाओं के चुने हुए अंश भी प्रस्तुत किए। कार्यक्रम के आरंभ में प्राचार्या डॉ. सुधा व्यास ने अतिथियों का स्वागत किया तथा कार्यक्रम का संचालन डॉ. विजयश्री और प्रा. मीरा व्यंकटेश ने किया। अंत में मधन की कार्यवाह्य मुगात भट्ट ने सबके प्रती आभार प्रगट किया।

सीराम कैलाशनगर, कन्हैयालाल जसवन्तसिंह मोकलसर, नथुभाई रिसिंह बारावा, जबरसिंह वाड्डा, रा. हरचंद धनपुर, जितेंद्र सिंह राम सरतरा, हीरालाल मेहता, मंगल मुडतरा समेत कार्यकर्ताओं मर्मित उरी फिल्म देखी।

वल्लभदासजी महाराज के आशीर्वाद से संस्था का तीसरा स्नेह मिलन समारोह संपन्न हुआ। समारोह में पुणे शहर व आसपास से हजारों समाज बंधु व 36 कौम के सदस्य गण मौजूद थे। बलदेवसिंह राजपुरोहित (सरवडी), भारतीय देवासी राईका समाज पुणे के अध्यक्ष नगरामजी देवासी, जोराराम देवासी, प्रकाशजी राजपुरोहित सहित मुंबई, सूरत, अहमदाबाद से हजारों की तादाद में समाजबंधु उपस्थित थे। राजस्थान के बाल कलाकार पीयूष जागोड व बागदाजी एंड पार्टी द्वारा एक से बहुर एक भजनों की प्रस्तुति दी गई। गुरु वंदना, गणपति वंदना के साथ कार्यक्रम की शुरुआत हुई।

सरोया दे माता की जयकारों के से पंडाल गुं गया। मेहमानों का स्वागत सत्कार किया गया इस अवसर पर अध्यक्ष हिरालालजी डग्रेचौं उपा अध्यक्ष प्रतापजी पिंपरी, वनाराम नींगईश्वरभाई प्रजापति, नवीनभाई पुणे, जोरेशभ पुणे, दिनेश एम भोजापुर, कमेश आर भोजापुर दिनेश सी भोजापुर, वनारामजी (पाहि सिरोही) लक्ष्मण डग्रेचौंक, समरथाजी पिंपरी

सोमैया कॉलेज : भाषण एवं कथाकथन स्पर्धाएं संपन्न

ला रूथ पेस्ट, आदि सामग्री। कार्यक्रम में ग आए और गे थे। 10 नेवा भाव के न्या गया। इस ख समाजसेवी चौबे, विरेन्द्र मौजूद थे।

मुंबई। के. जे. सोमैया कला व वाणिज्य महाविद्यालय द्वारा भाषा सप्ताह के अंतर्गत विभिन्न भाषा विभागों की अंतरमहाविद्यालयीन स्पर्धाएं आयोजित की गईं। हिंदी विभाग ने 54वीं मैथिलीशरण गुप्त आशु भाषण स्पर्धा आयोजित की जिसमें 14 महाविद्यालयों के विद्यार्थियों ने भाग लिया। प्रथम पुरस्कार शिवानी जैन (बी. एम. रुइया), द्वितीय पुरस्कार रामकृष्ण मिश्र (झुनझुनवाला), तृतीय पुरस्कार रविराज यादव (आर के तलरंज) और प्रोत्साहन पुरस्कार निराली शुक्ला (बी एम रुइया) को मिला। मैथिलीशरण गुप्त चल विजय चिह्न बी एम रुइया महिला महाविद्यालय को दिया गया। इस स्पर्धा के निर्णायक प्रसिद्ध शायर अफसर दकनी जी थे। कार्यक्रम के अंत में उन्होंने अपनी कुछ गजलों के माध्यम

से विद्यार्थियों को प्रेरित भी किया। इसी क्रम में 41वीं प्रेमचंद अंतर महाविद्यालय कथाकथन स्पर्धा में साक्षी शर्मा (सोमैया कला व वाणिज्य) को प्रथम, निराली शुक्ला (बी एम रुइया) को द्वितीय, निधि कोठारी को तृतीय तथा सबीहा अंसारी (महाराष्ट्र कॉलेज) और सुनीता जैसवाल (एमएमपी शाह महिला महाविद्यालय) को प्रोत्साहन पुरस्कार प्रदान किया गया। इस स्पर्धा के निर्णायक प्रसिद्ध गीतकार एवं पत्रकार रासबिहारी पांडेय थे। उन्होंने कार्यक्रम के अंत में अपने कुछ गीत भी सुनाए। अतिथियों का स्वागत एवं परिचय विभागाध्यक्ष डॉ. सतीश पांडेय ने दिया। कार्यक्रम का संचालन डॉ. विजयश्री ने किया और साक्षी शर्मा ने सबके प्रति आभार प्रकट किया।

स्मृतिभ्रंश के इलाज को 28 जिलों में 'मेमरी

वर्ष। अल्जायमर और स्मृतिभ्रंश के मरीजों पर इलाज र उसने रोक संबंधी के मुपदेशन के लिए राज्य के जिला अस्पताल में 'मेमरी जमिक' शुरू किया गया अब तक तकरीबन 2200 रीजों की जांच की गई है और 0 मरीजों पर स्मृतिभ्रंश का राज शुरू है, यह स्वास्थ्यमंत्री हनाय शिंदे ने बताया। 18र में अल्जायमर और स्मृतिभ्रंश की मरीजों की संख्या 5 रही है। देश में 4.1 दशलक्ष

मरीज इस बीमारी ग्रसित है। विशेषज्ञों का मानना है कि जीवन की अवधि बढ़ने से इस बीमारी के मरीजों की संख्या में बढ़ोत्तरी हो रही है। राज्य के सभी जिला अस्पतालों में मेमरी क्लिनिक शुरू कर उस माध्यम से अल्जायमर के बारे में 'अली डिटेक्शन सेंटर' शुरू हुआ है। इसके द्वारा मरीजों की यादशत की जांच इस माध्यम से की जाती है। स्मरणशक्ति के बारे में आनेवाली दिक्कतों का अवलोकन कर उसका वर्गीकरण

करने के बाद मरीजों पर औषधीपचार किया जाता है। स्वास्थ्यमंत्री ने बताया कि समय पर औषधीपचार होने के लिए मेमरी क्लिनिक शुरू किया गया है। जिला अस्पतालों में मानसिक बीमारी से संबंधित जांच हर दिन की जाती है। लेकिन स्मृतिभ्रंश से संबंधित बीमारी के मरीजों की सहाह में दो दिन जांच की जाती है। अब तक रायगड, अहमदनगर, अमरावती, भंडारा, बुलढाणा, धुलिया, जळिंधरोली,

गोंदि परभ वर्धा पुणे, सांग पाल हिर्ण अकं इन शुरु स्वा-दिसं 220 गई

मुंबई हलचल
NBT आपके लिए भी
'नवभारत टाइम्स' में महानगर और आसपास होनेवाली विविध सामाजिक और धार्मिक गतिविधियों की खबर हमें खुद प्रेषित कर सकते हैं। आप हमें nbthchal@gmail.com और sunderchand.thakur@timesgroup.com पर मेल कर सकते हैं।

'समीचीन' के सूर्यबाला अंक का लोकार्पण हुआ

के.जे.सोमैया महाविद्यालय के हिंदी विभाग और साहित्यिक पत्रिका 'समीचीन' द्वारा 'सूर्यबाला का रचना संसार' विषय पर राष्ट्रीय संगोष्ठी का आयोजन हुआ। इस अवसर पर सूर्यबाला पर केंद्रित अंक का लोकार्पण भी किया गया। पत्रिका के संपादक देवेश ठाकुर, डॉ. उमेश चंद्र शुक्ल, डॉ. शीतला प्रसाद दुबे, गंगाशरण सिंह और डॉ.सतीश पांडेय ने सूर्यबाला के कृतित्व और व्यक्तित्व पर अपने विचार रखे। उप प्राचार्य डॉ. मंगला देशपांडे ने अतिथियों का स्वागत किया और डॉ. विजयश्री ने सबके प्रति आभार प्रकट किया।

डॉ. देवेश ठाकुर का सम्मान समारोह वरिष्ठ आलोचक और सरासरी कथाकार डॉ. देवेश ठाकुर के 85 वर्ष पूर्ण होने के मौके पर रामनारायण रुइया स्वायत्त महाविद्यालय के सभागृह में 16 सितंबर 2018, रविवार को शाम 4 बजे एक सम्मान समारोह का आयोजन किया गया है। इस अवसर पर सोलह खंडों में प्रकाशित देवेश ठाकुर रचनावली का लोकार्पण भी किया जाएगा। कार्यक्रम की अध्यक्षता करेंगे 'नवनीत' के संपादक विश्वनाथ सचदेव। विशिष्ट अतिथि होंगे डॉ. सूर्यनारायण रणसुमे और प्रमुख अतिथि डॉ. सुधाकर मिश्र होंगे। डॉ. राजम नटराजन और डॉ. सतीश पांडेय प्रमुख वक्ता होंगे।

मैथिलीशरण गुप्त विजय चिह्न रुइया महिला महाविद्यालय को मिला

दोपहर संवाददाता कल्याण। के. जे. सोमैया कला व वाणिज्य महाविद्यालय द्वारा भाषा सप्ताह के अंतर्गत विभिन्न भाषा विभागों की अंतरमहाविद्यालयीन स्पर्धाएं आयोजित की गईं। हिंदी विभाग ने 54वीं मैथिलीशरण गुप्त आशु भाषण स्पर्धा आयोजित की जिसमें 14 महाविद्यालयों के विद्यार्थियों ने भाग लिया। प्रथम पुरस्कार शिवानी जैन (बी. एम. रुइया), द्वितीय पुरस्कार रामकृष्ण मिश्र (झुनझुनवाला), तृतीय पुरस्कार रविराज यादव (आर के तलरंज) और प्रोत्साहन पुरस्कार निराली शुक्ला (बी एम रुइया) को मिला। मैथिलीशरण गुप्त चल विजय चिह्न बी एम रुइया

सोमैया महाविद्यालय में आयोजित स्पर्धा

महिला महाविद्यालय को दिया गया। इस स्पर्धा के निर्णायक प्रसिद्ध शायर अफसर दकनी जी थे। कार्यक्रम के अंत में उन्होंने अपनी कुछ गजलों के माध्यम से विद्यार्थियों को प्रेरित भी किया। इसी क्रम में 41वीं प्रेमचंद अंतर महाविद्यालय कथाकथन स्पर्धा में साक्षी शर्मा (सोमैया कला व वाणिज्य) को प्रथम, निराली शुक्ला (बी एम रुइया) को द्वितीय, निधि कोठारी को तृतीय तथा सबीहा अंसारी (महाराष्ट्र कॉलेज) और सुनीता जैसवाल (एमएमपी शाह महिला महाविद्यालय) को प्रोत्साहन पुरस्कार प्रदान किया गया। इस स्पर्धा के निर्णायक प्रसिद्ध गीतकार एवं साहित्यिक पत्रिका अनुष्का के संपादक रासबिहारी पांडेय थे।

साहित्य पर पढ़ता है लेखक के व्यक्तित्व का असर

के.जे.सोमैया कला एवं वाणिज्य महाविद्यालय के हिंदी विभाग और 'साहित्यिक-सांस्कृतिक पत्रिका 'समीचीन' द्वारा 'सूर्यबाला का रचना संसार' विषय पर राष्ट्रीय संगोष्ठी का आयोजन किया गया। सद्य ही 'समीचीन' के जुलाई-दिसम्बर 2018 के साहित्यकार सूर्यबाला पर केंद्रित अंक का लोकार्पण भी किया गया। इस अवसर पर अध्यक्षीय वक्तव्य देते हुए देवेश ठाकुर ने कहा कि समकालीन हिंदी साहित्य में सूर्यबाला जी एक महत्वपूर्ण लेखक हैं। उनका व्यक्तित्व जितना शालीन है, उतना ही उनका लेखन भी शालीन है। लेखक के व्यक्तित्व का असर उनके साहित्य पर भी पड़ता है। इसलिए इनके व्यंग्य साहित्य में ही नहीं, चित्रोत्पी लेखन में भी शालीनता है। समारोह में विशिष्ट अतिथि के रूप में सूर्यबाला स्वयं उपस्थित थीं। उन्होंने अपना मनोगत व्यक्त करते हुए कहा कि लेखक चाहे रचो हो या पुरुष दोनों का एक ही उद्देश्य होता है और वह है मनुष्यता को जीवित रखना। जीवन-मृत्यु का क्षण मूल्यों को बदल रहे हैं। कुछ शोध-छात्रों के प्रश्नों का जवाब देते हुए उन्होंने कहा कि मेरी कथावस्तु में कोई खलनायक नहीं है। सिद्धिवादी उन्हें खलनायक बनाती है। इसलिए मैंने सच को दिखाया है और सिद्धिवादी के बीच से रास्ता तलाशने की कोशिश की है। 'देखांत' के शर्मा सर को मैं

सूर्यबाला के रचना-संसार पर हुई संगोष्ठी में वरिष्ठ साहित्यकार देवेश ठाकुर का प्रतिपादन

अविश्वसनीय नहीं दिखा सकती थी। उनके हाथ में पशाल नहीं दे सकती थी। एमटी महाविद्यालय के हिंदी विभागाध्यक्ष डॉ. उमेशचंद्र शुक्ल ने कहा कि इनके पात्र गांव व शहर का यथार्थ अभिव्यक्त करने में सक्षम हैं। प्रो. (डॉ.) शीतलारसाद दुबे ने इनके उपन्यास 'देखांत' को कालजयी बताया हुए इसे सामसामयिक शिक्षा जगत की विदूरताओं का प्राणालिक दर्शाते हुए कहा। गंगाशरण सिंह ने सूर्यबाला की प्रसिद्ध कहानी 'गौरा पुण्यवंती' के

महात्व को रेखांकित किया। डॉ. सतीश पांडेय ने इनके व्यंग्य की कुछ पीलियों का उल्लेख कर व्यंग्य विधा में इनको गहरी पैठ का परिचय दिया। इस अवसर पर उप प्राचार्य डॉ. मंगला देशपांडे ने अतिथियों का स्वागत किया। कार्यक्रम का संचालन डॉ. सतीश पांडेय ने किया और डॉ. विजयश्री ने सबके प्रति आभार प्रकट किया। इस संगोष्ठी में विभिन्न महाविद्यालयों के प्राध्यापकों, शोधकर्ताओं और छात्रों ने भी भागीदारी की।

हृदी परसिभा कनषिठ महाविद्यालय २०१८-२०१९

आज के भूमण्डलीकरण के युग में जब हृदी भाषा ने विश्व पटल पर अपना नाम अंकित किया है, ऐसे में कनषिठ महाविद्यालय के विद्यार्थियों की प्रतिभा, बौद्धिकता, कला व कौशल को उभारने के लिए हृदी परसिभा ने निम्नलिखित स्पर्धाओं का आयोजन किया - सुलेखन स्पर्धा, नबिंध स्पर्धा, वाक् स्पर्धा, काव्यपठन स्पर्धा, घोष वाक्य स्पर्धा व शुभकामना कार्ड स्पर्धा। "मुंबई प्रांतीय राष्ट्रभाषा प्रचार सभा" द्वारा आयोजित अंतर महाविद्यालयीन (नबिंध, वाक्, काव्य पठन) स्पर्धा में हमारे कुल ०९ विद्यार्थियों ने स्वर्ण पदक, रजत पदक व कांस्य पदक जीते।

हृदी परसिभा द्वारा आयोजित प्रतियोगिताओं के परिणाम :-

१. सुलेखन स्पर्धा :-

- १) साक्षी ठक्कर :- ग्यारहवीं वाणज्य, प्रथम पुरस्कार
- २) आर्यन हमिमत अजति :- ग्यारहवीं वाणज्य, द्वितीय पुरस्कार
- ३) भूमिका तेवर :- ग्यारहवीं वाणज्य, तृतीय पुरस्कार

२. नबिंध स्पर्धा :-

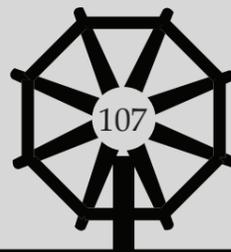
- १) मोक्षा गाला :- बारहवीं वाणज्य, प्रथम पुरस्कार
- २) शोभा मंगे :- ग्यारहवीं वाणज्य, द्वितीय पुरस्कार
- ३) समिरन सरोज :- ग्यारहवीं वाणज्य, तृतीय पुरस्कार

३. वाक् स्पर्धा :-

- १) प्रिये साहू :- बारहवीं वाणज्य, प्रथम पुरस्कार
- २) ऋषिका सहि :- बारहवीं वाणज्य, द्वितीय पुरस्कार
- ३) पूजा राजपूत :- ग्यारहवीं वाणज्य, तृतीय पुरस्कार

४. काव्य पठन स्पर्धा :-

- १) आर्यन हमिमत अजति :- ग्यारहवीं वाणज्य, प्रथम पुरस्कार
- २) देव शाह :- ग्यारहवीं वाणज्य, द्वितीय पुरस्कार
- ३) नयिता पिंचाल :- ग्यारहवीं वाणज्य, तृतीय पुरस्कार

५. घोष वाक्य स्पर्धा :-

- १) अरवि रमेश :- ग्यारहवीं वाणज्य, प्रथम पुरस्कार
- २) सुशमा जैन :- ग्यारहवीं वाणज्य, द्वितीय पुरस्कार
- ३) आदर्श आलवा :- ग्यारहवीं वाणज्य, तृतीय पुरस्कार

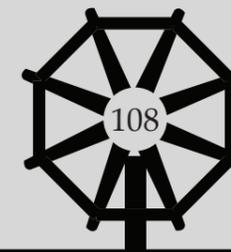
६. शुभकामना पत्र स्पर्धा :-

- १) वर्नि दिरजी :- बारहवीं वाणज्य, प्रथम पुरस्कार
- २) कजिल भानुशाली :- बारहवीं वाणज्य, द्वितीय पुरस्कार
- ३) नयिता पिंचाल :- ग्यारहवीं वाणज्य, तृतीय पुरस्कार

---डॉ. अनिता ठक्कर
कार्याध्यक्ष, हृदी परसिभा
श्रीमती रेणुका मशि्रा

हृदी दविस पर सुवचार

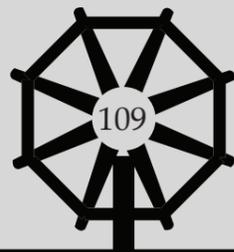

हृदी है हम वतन है हृदुस्तान हमारा

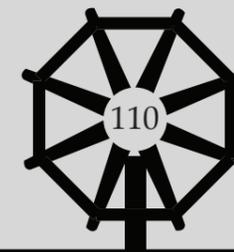
शुभकामना पत्र स्पर्धा की वजिता

देव शाह काव्य पाठ करते हुए I

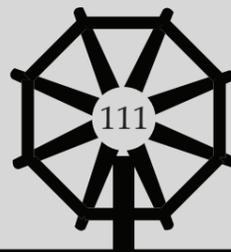

"मुंबई प्रांतीय राष्ट्रभाषा प्रचार
सभा द्वारा
आयोजित अंतर महाविद्यालयीन
काव्य-
पठन स्पर्धा में स्वर्ण पदक व
प्रमाण पत्रके साथ आर्यन हमिमत
अजति (ग्यारहवीं वाणज्य)I

नविध लेखन स्पर्धा के प्रतभागी वदियार्थी

राष्ट्रभाषा, देशप्रेम और राष्ट्रपति महात्मा गांधी

राष्ट्रपति महात्मा गांधी (१८६९-१९४८) उच्च कोटि के वदिवान, महापुरुष, लेखक, वचिरक, राजनेता व समाज सुधारक आदरिहे है। उन्होंने अपने व्याख्यानों, पत्र-पत्रिकाओं, लेखों व ग्रंथों आदि में देश प्रेम और राष्ट्रभाषा के प्रचार-प्रसार एवं उन्नतिके संबंध में महत्वपूर्ण वचिर व्यक्त किये है। वे देश प्रेम को मानव प्रेम से जोड़कर देखते थे। भारत में राजनेता के रूप में महात्मा गांधी ही वे पहले व्यक्ति कहे जा सकते है, जिन्होंने राष्ट्रहति के लिए हृदि को एक राष्ट्रभाषा के होने की संकल्पना को प्रस्तुत कया था। १९२१ में "यंग इंडिया" में प्रकाशति अपने एक लेख के माध्यम से गांधीजी ने इस बात को स्पष्ट कया था कि भारत में हृदि का अपना भावनात्मक एवं राष्ट्रीय महत्व है और भारत की स्वतंत्रता के लिए समस्त राष्ट्रीय कार्यकर्ताओं को हृदि सीखना आवश्यक होगा, जिससे राष्ट्र की सभी कार्यवाहियाँ हृदि में ही की जा सके। उन्होंने इसके लिए पूरे देश में हृदि को राष्ट्रभाषा के रूप में जोरदार ढंग से प्रचार-प्रसार करते हुए हृदि को राष्ट्रीय एकता, अखण्डता और स्वाभिमिन के रूप में प्रतिष्ठति कया।

इतहास साक्षी है कि ०६ फरवरी १९१६ में गांधीजी ने बनारस हनिदू विश्वविद्यालय के एक कार्यक्रम में अपना प्रथम सार्वजनिक भाषण हृदि भाषा में देकर न केवल वहां बैठे श्रोताओं को स्तब्ध कर दिया था, बल्कि सिमारोह का संचालन अंग्रेजी में कयि जाने पर आपत्तजिताते हुए गहरा दुःख भी प्रकट कया था। वास्तव में देखा जाये तो १९१७ में भागलपुर में आयोजति एक छात्र-सम्मलेन के दौरान महात्मा गांधी द्वारा दएि गए हृदि भाषण ने राष्ट्रभाषा हृदि की नीव भारतीय जनमानस वशिषकर युवाओं के मन-मस्तष्क में डाली थी।

राष्ट्रिय भाषा (राष्ट्रभाषा) के लक्षण बताते हुए महात्मा गांधी ने दनिंक २०-१०-१९१७ को कहा :-

- १) अमलदारों के लिए वह भाषा सरल होनी चाहएि।
- २) उस भाषा द्वारा भारतवर्ष का आपसी धार्मिक, आर्थिक और राजनैतिक व्यवहार हो सकना चाहएि।
- ३) यह जरुरी है कि भारतवर्ष के बहुत से लोग उस भाषा को बोलते हों।
- ४) राष्ट्र के लिए वह भाषा आसान होनी चाहएि।
- ५) उस भाषा का वचिर करते समय किसी क्षणकि या अल्पस्थायी स्थिति पर जोर नहीं देना चाहएि।

महात्मा गांधी का कथन है - हृदि ही राष्ट्रभाषा हो सकती है। राष्ट्रभाषा के बनिा राष्ट्र गूंगा है। उन्होंने अत्यंत सबल शब्दों में हृदि का समर्थन करते हुए कहा है -- अगर मेरे हाथ में तानाशाही सत्ता हो, तो मैं आज ही वदिशी माध्यम के जरएि दी जानेवाली हमारे लड़के और लड़कियों की शक्ति बंद कर दूँ और सारे शक्तिषको और प्रोफेसरो के यह माध्यम बदलवा दूँ या उन्हें बर्खास्त करा दूँ। मैं पाठ्यपुस्तको की तैयारी का इंतजार नहीं करूँगा, वे तो माध्यम के परिवर्तन के पीछे-पीछे अपने आप चली आएँगी। यह एक ऐसी बुराई है, जिसका तुरंत इलाज होना चाहएि। (हृदि नवजीवन, ०२-०९-१९२१)

दहेज प्रथा

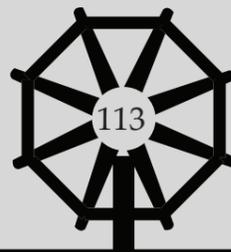
चौबे जी का लड़का है अशोक एमएससी पास। नौकरी के लिए चौबे जी नश्चिन्त थे, कहनि कर्हि तो जुगाड़ लग ही जायेगा। बयिह कर देना चाहिए। मशिरा जी की लड़की है ममता, वह भी एमए पहले दर्जे में पास है, मशिरा जी भी उसकी शादी जल्दी कर देना चाहते हैं। सायनों से पोस्ट ग्रेजुएट लड़के का भाव पता कया गया। पता चला वैसे तो रेट पांच से छः लाख का चल रहा है, पर बेकार बैठे पोस्ट ग्रेजुएटों का रेट तीन से चार लाख का है। सायनों ने सौदा साढ़े तीन मै तय कर दिया। बात तय हुए अभी एक महीना भी नहीं हुआ था, की कमीसन से पत्र आया की अशोक का डपिटी कलेक्टर के पद पर चयन हो गया है। चौबे जी - साले, नीच, कमीने.... हरामजादे है कमीसन वाले....!

चौबन - लड़के की इतनी अच्छी नौकरी लगी ही नाराज क्यों होते हैं? चौबे - अरे सरकार नकिम्मी है, मै तो कहता हूँ इस देश में क्रांति होकर ही रहेगी... यही पत्र कुछ दिन पहले नहीं भेज सकते थे, डपिटी कलेक्टर का ४०-५० लाख यँ ही मलि जाता।

चौबन - तुम्हारी भी अक्ल मरी गई थी, मै न कहती थी महीने भर रुक जाओ, लकनि तुम न माने.... हुल-हूला कर सम्बन्ध तय कर दिया... मै तो कहती हूँ मशिरा जी को पत्र लिखिये वे समझदार आदमी हैं। प्रिय मशिरा जी, अत्र कुसलं तत्रास्तु ! आपको प्रसन्ता होगी की अशोक का चयन डपिटी कलेक्टर के लिए हो गया है। वविह के मंगल अवसर पर ये मंगल हुआ। इसमें आपकी सुयोग पुत्री के भाग्ये का भी योगदान है।

आप स्वयं समझदार है, नतिवि मर्यादा जानते है। धर्म पर ही यह पृथ्वी टिकी हुई है। मनुष्य का क्या है, जीता मरता रहता है। पैसे हाथ का मैल है, मनुष्य की प्रतष्ठा बड़ी चीज है। मनुष्य को कर्तव्य नभिना चाहिए, धर्म नहीं छोड़ना चाहिए। और फरि हमें तो कुछ चाहिए नहीं, आप जतिना भी देंगे आपकी लड़की को ही देंगे।

श्वेतल लुंकड I
(ग्यारहवीं वाणजिय)

वतन मेरा हृदिस्तान है।

वतन मेरा हृदिस्तान है,
देश ये हर वासी की जान है।

यहां धर्म का वास है,
यहां संस्कृति की तान,
यहां दया की आस है,
यहां प्रेम का गान।

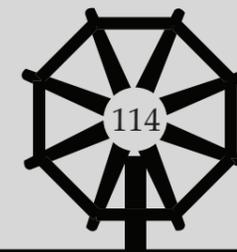
मंथन है यहां,
चतिन है यहां,
कोयल की तान का गुंजन है यहां।

आदर्श नहीं है ये देश,
आदर्शवादियों की यहा भरमार है,
तानाशाही, हुकुमशाही से मुक्त,
बनी यहां सबसे बड़ी प्रजातंत्र की सरकार है।

मट्टी बदलती है हर मोड़ पर,
बोली बदलती है हर मोड़ पर,
पर पेड़ अलग तो क्या हुआ हर पेड़ की छाव है,
हर गली, हर सड़क, हर नुक्कड़ में भाईचारे का भाव है।

शहर, खेत, खलहिन यहां,
हीरो की खान भी है।
मातुरप्रेमी, बहादुर
बलदानी जवान भी है।

अजब सी, अलग सी
वसितारति, वैचारकि
यहां की मनोबुद्धि है।
करुणा, संवेदना,
यह की वृत्ति है।

दहेज प्रथा

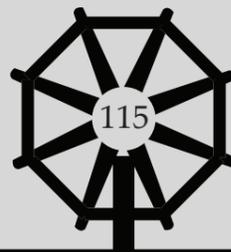
चौबे जी का लड़का है अशोक एमएससी पास। नौकरी के लिए चौबे जी नश्चिन्त थे, कहनि कर्हि तो जुगाड़ लग ही जायेगा। बयिह कर देना चाहिए। मशिरा जी की लड़की है ममता, वह भी एमए पहले दर्जे में पास है, मशिरा जी भी उसकी शादी जल्दी कर देना चाहते हैं। सायनों से पोस्ट ग्रेजुएट लड़के का भाव पता कया गया। पता चला वैसे तो रेट पांच से छः लाख का चल रहा है, पर बेकार बैठे पोस्ट ग्रेजुएटों का रेट तीन से चार लाख का है। सायनों ने सौदा साढ़े तीन मै तय कर दिया। बात तय हुए अभी एक महीना भी नहीं हुआ था, की कमीसन से पत्र आया की अशोक का डपिटी कलेक्टर के पद पर चयन हो गया है। चौबे जी - साले, नीच, कमीने.... हरामजादे है कमीसन वाले....!

चौबन - लड़के की इतनी अच्छी नौकरी लगी ही नाराज क्यों होते हैं? चौबे - अरे सरकार नकिम्मी है, मै तो कहता हूँ इस देश में क्रांति होकर ही रहेगी... यही पत्र कुछ दिन पहले नहीं भेज सकते थे, डपिटी कलेक्टर का ४०-५० लाख यँ ही मलि जाता।

चौबन - तुम्हारी भी अक्ल मरी गई थी, मै न कहती थी महीने भर रुक जाओ, लकनि तुम न माने.... हुल-हूला कर सम्बन्ध तय कर दिया... मै तो कहती हूँ मशिरा जी को पत्र लिखिये वे समझदार आदमी हैं। प्रिय मशिरा जी, अत्र कुसलं तत्रास्तु ! आपको प्रसन्ता होगी की अशोक का चयन डपिटी कलेक्टर के लिए हो गया है। वविह के मंगल अवसर पर ये मंगल हुआ। इसमें आपकी सुयोग पुत्री के भाग्ये का भी योगदान है।

आप स्वयं समझदार है, नतिवि मर्यादा जानते है। धर्म पर ही यह पृथ्वी टिकी हुई है। मनुष्य का क्या है, जीता मरता रहता है। पैसे हाथ का मैल है, मनुष्य की प्रतष्ठा बड़ी चीज है। मनुष्य को कर्तव्य नभिना चाहिए, धर्म नहीं छोड़ना चाहिए। और फरि हमें तो कुछ चाहिए नहीं, आप जतिना भी देंगे आपकी लड़की को ही देंगे।

श्वेतल लुंकड I
(ग्यारहवीं वाणजिय)

वतन मेरा हृदिस्तान है।

वतन मेरा हृदिस्तान है,
देश ये हर वासी की जान है।

यहां धर्म का वास है,
यहां संस्कृति की तान,
यहां दया की आस है,
यहां प्रेम का गान।

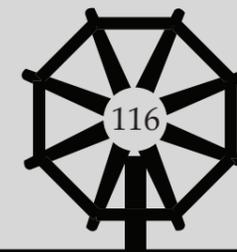
मंथन है यहां,
चतिन है यहां,
कोयल की तान का गुंजन है यहां।

आदर्श नहीं है ये देश,
आदर्शवादियों की यहा भरमार है,
तानाशाही, हुकुमशाही से मुक्त,
बनी यहां सबसे बड़ी प्रजातंत्र की सरकार है।

मट्टी बदलती है हर मोड़ पर,
बोली बदलती है हर मोड़ पर,
पर पेड़ अलग तो क्या हुआ हर पेड़ की छाव है,
हर गली, हर सड़क, हर नुक्कड़ में भाईचारे का भाव है।

शहर, खेत, खलहिन यहां,
हीरो की खान भी है।
मातुरप्रेमी, बहादुर
बलदिनी जवान भी है।

अजब सी, अलग सी
वसितारति, वैचारकि
यहां की मनोबुद्धि है।
करुणा, संवेदना,
यह की वृत्ति है।

कण कण में, क्षण क्षण में यहां,
सबसे पहले हनिद है।
चंदन के तलिक समान,
धरा के मस्तक पर यह बदि है।

हे मां तेरी भूमिका नमन करता हूं,
तेरी अपार महिमा का नमन करता हूं,
करता हूं नमन तेरे जयगान का।
मुझे गर्व है इस धरती का,
इसके उचे आस्मान का।
"वन्दे भारत!!"

अमन शर्मा,
बारहवीं वाणज्य

वक्त बड़ा हो गया है

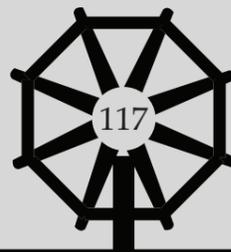
सब के पास अब वो थोड़ा हो गया है
वक्त अब बड़ा हो गया है

पहले वो सबके पास रहता था
आजकल किसी के पास नहीं रहता है
पहले देरी शब्द बहुत कम सुना जाता था
पर, 'मेरे पास समय नहीं' आजकल हर कोई कहता है

पहले परिवार के लिए सब कुछ करते थे कुरबान
पर अब वक्त की कमी ने है करवाया रश्तों में खसारा
रफ्तार अब ऐसी ले ली है जदिगी ने
के वक्त केलिए कर लेते है सुख शांतबिनि गुजारा

सब के पास अब वो थोड़ा हो गया है
वक्त अब बड़ा हो गया है।

-देव शाह ग्यारहवी कला

Department Of Sanskrit

National Conference on Indian Languages and Literatures jointly organised by the K J Somaiya College of Arts and Commerce, K.J.Somaiya Sanskriti Peetham, K J Somaiya College of Science and Commerce, S K Somaiya College of Arts, Science and Commerce and K J Somaiya College of Comprehensive Education, Training and Research on 6th -7th July Dr. Mrunal Bhatt worked as organising committee member for Hospitality and Food.

Sanskrit Day

This year Sanskrit day was celebrated in a unique way on wednesday 27th September 2018. Bro. Mitesh Joshi interviewed Dr. Apurva Nibandhe, researcher in the field of Law and Kautilya Arthashastra, Students performed various cultural activities like singing Sanskrit Songs and Dance etc.

Students won prizes in Dhruva festival

Students won many prizes in Dhruva festival organised in V.G. Vaze Kelkar College organised in the month of September 2018.

- 1st Prize Solosinging Sis. Falguni Joshi
- 1st Prize Group song Sis. Falguni Joshi, Sis. Varada Risbud Bro. Ojas moghe and Bro. Amogh patwardhan
- 1st prize in advertising Sis. Laxmi Arun Sis. Vedanti and others
- 2nd prize in Advertising Sis. Varada Risbud Sis. Laxmi Arun and others
- 1st prize in Drama Sis. Meera Bro. Mayuresh and others.

Collegiate competition

Sanskrit Sabha could organise eight completion with more than hundred students participated in it. They are Shabdajala spardha, Samanyajnana Spardha, Padaranjani spardha, Jivhivilola Slokapathan spardha, Katha abhivachana Spardha, Padavai-bhav Spardha, ShabdaShrunkhala Spardha, Sutrapatha Spardha.

Gita sloka patan Spardha

Students participated in Gita sloka patan Spardha at Joshi Bedekar College on 21st Jan 2019.

Bro. Vikram Vishvakarma participated in the same.

Research Paper presented by students.

Three students presented research paper at Bruhanmaharashtra Prachyavidya Parishda at Sangali

1 Shivani Aher on Psychological Analysis of Panchatantra stories

2 Falguni Joshi on Comparative study of 6th canto of Kumarsambhava and modern play Tapah falodaya

3 Jahnavi Sirmokadam on political thought in play of Kalidas

Maharashtra Rajya Sanskrit Natya Prize Distribution Fest

On 7th Feb. 2019, our students performed a Sanskrit play Devashuni at Maharashtra Rajya Natya Sohla at Vasantdada natyagruha performed at Nagpur. On 8th Feb 2019 they performed at Kavikulgurukulidas University.

Sanskrit Natya Spardha

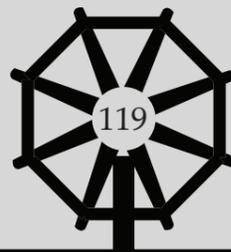
15th Feb. 2019 Performance and direction of a Sanskrit play ehi mrutyo swagatam te, in Sanskrit Natya Spardha organized by Fergusson College They enacted Drama ehi mrutyo swagatam te of Prabhakar Bhatkhande.

Inter-Collegiate Gitajayanti Competition

Sanskrit-sabha, the cultural association of the Department of Sanskrit had conducted its annual Inter-Collegiate Gitajayanti recitation Elocution and Essay writing Competition on Wednesday, 6th February, 2019 where Mrs. Gita Gandhi, Dr. Kumar and Dr. Bhaskar reddy were the judges for the same. More than seven colleges with nearly 45 students participated in this competition.

One day seminar by Manthan on Works of Sahitya Akademy Awardees'

'Manthan' –The Multi-lingual Association of our College has organised a Seminar on 'The Works of Sahitya Akademy Awardees' on the 13th February 2019. Dr. Sarala Santawani Principal of Bed college, inaugurated the seminar at Kalidas Sabhagruha of our college. Inauguration will be followed by the erudition by the eminent scholars in Marathi, Sanskrit, English, Hindi and Gujarati respectively.

Dr. Bharati Nirgudkar Scholar of Marathi spoke on **Ma. Su. Patil- Sarjan-prerana ani Kavitwashodh (Literary Criticism)**

Dr. Lalita Namjoshi Scholar of Sanskrit spoke on Khristabhogavatam written by P.C. Devasia Dr. Pandurang Barkale scholar of English literature spoke on literature of Amitov Ghosh

Dr. Karunashankar Upadhyay scholar of Hindi literature spoke on the works of Chitraa Mudgal

Dr. Kavit Pandya scholar of Gujarati literature spoke on the Novel of Varsha Adalaja namely 'Anasara'

Chairman of "Manthan" Dr. Mrunal Bhatt thanked Principal for their support to Manhan

Research Paper presented.

Dr. Mrunal Bhatt has presented a paper on Shanta rasa and Bhakti rasa in National seminar on Rasadarshana organised by K J Somaiya Rastriya Samskut Samsthan on 27th February 2019.

A special lecture

Dept. of Sanskrit and K J Somaiya Rastriya Samskut Samsthan had jointly organised a lecture in the Area of Ancient Indian sciences By Prof. Sandeepn Kulkarni on Jalasmshodhan vidya-Water divining technique schedule on 6th march 2019.

Research paper presented related to Sanskrit in Research paper competition at college.

SYBA student Ayushi Gala presented Lexicography in Sanskrit

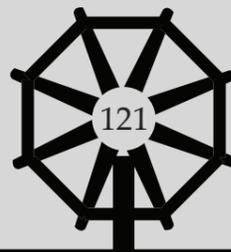
SYBMM student Ayushi Sharma paper on Decline of Sanskrit studies after 12

Sanskrit Sabha collegiate prize winners for Academic Year 2018-19

- 1 Samanyajnana Spardha
1 st Prize Sis. Janhavi Sirmokadam TYBA 216
2nd Prize. Sis Falguni Joshi TYBA 212
3rd prize Sis. Chaitali Raut TYBA 215
2 Shabdajala spardha
1 st Prize Sis. Laxmi Arun FYBA 288
2nd Prize Sis. Varada Risbud FYBA 286
3rd prize Bro. Vikram Vishvakarma FYBA
3 Padaranjani spardha
1 st Prize Sis. Sis. Janhavi Sirmokadam TYBA 216
2nd Prize Sis. Dhanashree Patki FYBA 339
3rd prize Sis. Shreya Gangal FYBA 349
4 Jivhivilola Slokapathan spardha
1 st Prize Sis Falguni Joshi TYBA 212
2nd Prize Sis. Varada Risbud FYBA 286
3rd prize Sis. Laxmi Arun FYBA 288
5 Katha abhivachana Spardha
1 st Prize Sis Falguni Joshi TYBA 212
2nd Prize Sis. Siddhi Manek FYBA 348
3rd prize Bro. Utkarsh Joshi SYBA 6
6 Padavaibhav Spardha
1st Prize Sis Falguni Joshi TYBA 212
2nd Prize Sis. Janhavi Sirmokadam TYBA 216
3rd Prize Sis. Kinjal Maru TYBA 214
7 ShabdaShrunkhala Spardha
1st Prize Sis Falguni Joshi TYBA 212
2nd Prize Sis. Kinjal Maru TYBA 214
3rd Prize Sis. Prachi Nagada SYBA 7
*Consolation Bro.Varada Joshi SYBA

- 8 Sutrapatha Spardha
1 st Prize Sis. Falguni Joshi TYBA 212
2nd Prize. Sis Janhavi Sirmokadam TYBA 216
3rd prize Sis. Shivani Aher TYBA 210
*Consolation Sis. Chaitali Raut TYBA 215
*Consolation prize will be awarded certificate only.

Prize winner of Gitajayanti Intercollegiate competition organized on 6TH FEB 2019

- Slokapathan Cometition
1st prize Sis. Laxmi Arun FYBA 288 K.J.Somaiya College of Arts and Commerce
Bro. Vikram Vishvakarma FYBA 287 K.J.Somaiya College of Arts and Commerce
2nd Prize Sis. Harshali Thul TYBA Ruia College
Sis. Jahnvi Shinde K.J. Somaiya college of Science and Commerce
3rd prize Sis.Parnika tenye SYBA Ruia College
Bro. Ashwin Kumar FYBed. K.J. Somaiya Rastriya Samskrut Samsthan
Consolation certificate Sis. Prerana Mestry SYBA Sathye College
Elocution Competition
1st Prize Sis.Sis. Prarthan Putran FYBA Ruia College
2nd Prize Bro. Vikram Visvakarma FYBA 287 K.J.Somaiya College of Arts and Commerce
3rd Prize Bro.Chetan Patil SYBcom K.J.Somaiya College of Arts and Commerce
Sis. Laxmi Arun FYBA 288 K.J.Somaiya College of Arts and Commerce

फाल्गुनी जोशी तृतीयवर्ष कला वभाग जा न्हवी सरमोकदम उत्कर्ष मतिश वरदा रञ्जिबुड द्वितीय

जयतु संस्कृतम्

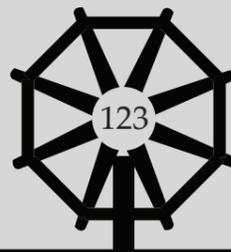
कश्चन ग्रामः। ग्रामसमीपे महद् वनम् आसीत्। तस्माद् वनाद् यदा-कदापि सिंहगर्जनं श्रूयते स्म। तस्मात् जनाः जानन्ति स्म यद् वने सहिः वसति इति। कश्चित् कालं यावत् सिंहगर्जनं न श्रुतम्। तदा जनाः चिन्तितवन्तः प्रायशः सहिः कुत्रापि गतवान् इति। परन्तु अनन्तरकाले कदापि सिंहस्य गर्जनमेव न श्रुतं तदा जनाः नरिणीतवन्तः सहिः मृतः इति एवमेव बहोः कालात् संस्कृतसहिनां गर्जनमेव न श्रुतम् इति कारणतः अद्य संस्कृतवर्षिये अपि "संस्कृतं नरिजीवम्" इति आक्षेपः श्रूयते। अयं भो मतिराणां विंयं मलित्वा वशिर्वे संस्कृतगर्जनं श्रावयामः। जयतु संस्कृतम् जयतु भारतम्।

-फाल्गुनी जोशी तृतीयवर्ष कला वभाग

भक्तभावना*

एकस्मिन् मन्दरि अर्चकेन सह बहवः जनाः प्रार्थनां कुरुवन्ति स्म। अर्चकस्य पार्श्वे कश्चन पञ्चवर्षीयः बालकोऽपि अर्चनं (प्रार्थनां) कुरुवन् तत्रैवातषिठत्। मन्दरिस्यार्चकः वदिवान् शास्त्रनपिणः चासीत्। अहमेव प्रबुद्धः, शास्त्रज्ञाता अपि अहमस्मि। अतः मां वहाय कः स्तोत्र-प्रार्थनाद-विषये ज्ञातुं समर्थोऽस्ति? तत्रापि अयं पञ्चवर्षीयः बालकस्य का वार्ता। इत्थं चिन्तयन् प्रार्थनान्ते स अर्चकः जज्ञासया तं बालकम् अपृच्छत्-" भो बालक! अपि प्रार्थनाविषये त्वं कञ्चिदिपि जानासि? शब्दान् सम्यक्तया वक्तुमपि अनर्हः त्वम्।" बालकेन तं प्रति एवमुक्तम्-- "हे देव! भवतः कथनं सत्यमस्ति। प्रार्थना (अर्चनं) विषये अहमज्ञः तथापि अत्रागत्य प्रतिदिनिम् अहं मम वर्णमालां पञ्चवारं पठामि।" मन्दरिर्चकः साश्चर्यम् अवदत्-- "त्वं वर्णमालां पठसि? कथमेषा प्रार्थनास्ति?" पुनः बालकः सहजभावेन अकथयत्-- "आम् अहं वर्णमालां पञ्चवारम् अत्र पठामि। तदनन्तरं भगवान् मया कथयते- 'प्रभो, भवान् यत् इच्छति (वाञ्छति) तथा भवानैव वर्णमालया प्रार्थनां नरिमातु। यतो हि कार्पा प्रार्थना वर्णमालया पुथक् न भवति (अभिन्नास्ति)।" बालकेन कृतया प्रार्थनया मन्दरिर्चकः नवीनां दृष्टिं लभे॥

दृष्टान्त महासागर इत्यस्मात् ग्रन्थात्
अनुवाद जा न्हवी सरमोकदम तृतीयवर्ष कला वभाग

व्याधितु बद्धमूलः

उत्पत्तावेव रोगस्य क्रयिते ध्वंसनं सुखम्।
व्याधितु बद्धमूलः स्यादूर्ध्वं स क्पेत्रयोऽथवा।।

-पद्मपुराण १२.१६१

— रोग के प्रकट होते ही उसका नाश (=उपचार) आसान होता है। जब वह बहुत समय तक बना रहता है तो जड़ पकड़ लेता है। इसके बाद तो वह शरीर के साथ ही जाता है।

चतुष्पञ्चाशद्वर्षीया एका वृद्धा महिला हृदाघातम् अनुभूतवती। सा च वैद्यालयं प्रति गीता। शल्योत्पीठक्रियां सा मरणेन सदृशम् अनुभवं प्राप्नोतवती। ईश्वरं दृष्ट्वा तया पृष्ठम् "मम मरणसमयः आगतः वा?" ईश्वरः उक्तवान्, "न। इतोपि तव आयुषः ३४ वर्षाणां अवशिष्टानि।"

जगद्भानं पुनः प्राप्ते सति सा चकित्सालये एव स्थित्वा वदनसमीकरणशल्यं (face-lift), मेदनविरणशल्यं (liposuction) उदरपुटीकरणशल्यं (tummy-tuck) कारयित्वा तथा च केशवर्णमपि परिवर्त्य गृहं प्रतिगता। गृहगमनसमये सा एकंन भारवाहकयानेन सह घट्टनेन सा मृता। ईश्वरस्य पुरतः सा पुनरेकवारम् आनीता। सा ईश्वरं पृष्ठवती, " भवान् मम ३४ वर्षाणां अवशिष्टानि उक्तवान्। तर्हि मां कमिर्थम् भारवाहकापघातात् न रक्षितवान्?"

ईश्वरेणोक्तम्--

"मया तु भवती नैव अभिज्ञाता।"*

उत्कर्ष जोशी द्वितीयवर्ष कला वभाग

श्रीशङ्कराचार्यः

भूमरियं ऋषिणां सज्जनानामाचार्याणां चास्ति अत्र अनेके आचार्याः अभवन् येषां कर्मयोगैः संस्कृतिः समृद्धा जाता। तेषु आचार्येषु आदिशङ्कराचार्यः अन्यतमः। तस्याचार्यस्य जन्म तु केरलप्रदेशे अभवत् कनितु सम्पूर्णभारतराष्ट्रं तस्य कर्तृत्वेन पवित्रमभवत्। स्वस्याल्पे आयुषि नैकानि महाकार्याणि कृतानि तेनाचार्येण। स अनेकभाष्यानि रचितवान्। विविधमतानुयायिभिः शास्त्रार्थान् कृतवान्। ज्ञान-कर्म-भक्तीनां वरिलः सङ्गमः तस्मिन् आसीत्। तस्य स्तोत्राणां हृदयङ्गमानि सन्ति। प्रस्थानत्रयीभाष्यस्य भाषा शास्त्रीया अतः क्लृप्ता प्रतीयते कनितु स्तोत्रस्य भाषा तु अतसिरला मधुरा च। अद्यावधि गेहे गेहे तस्य स्तोत्रगानं प्रचलति। सनातनधर्मस्योद्धारकं शङ्कराचार्यं नमामां वारं वारम्।

मतिश जोशी द्वितीयवर्ष कला वभाग

व्यासदेवः

कृष्णद्वैपायनं व्यासं वद्विधिनारायणं प्रभुं।

को ह्यन्यः पुण्डरीकाक्षान्महाभारतकृद्भवेत्।।--पद्मपुराणम्।

व्यासदेवस्य वैशिष्ट्यं वर्णयन् वैशम्पायनेन एवं प्रोक्तम्--" पुण्डरीकाक्षा अर्थात् अत्यधिकतपस्सम्पन्नाः सन्ति चेदपि केवलं पराशरात्मजः कृष्णद्वैपायन एव महाभारतं रचितुं समर्थः "इति। व्यास नाम पदवी अस्ति। न ह्यव्यक्तेः नाम। द्वापरे द्वापरे अपि तस्यां पदव्यां तल्लक्षणयुत तपस्सम्पन्नः आसीनो भवति। अस्मिन् द्वापरे सत्यवतीसुतः व्यासपदवीं अधिष्ठतिः।

व्यासं वशिष्ठनप्तारं शक्तेःपौत्रमकल्मषम्।

पराशरात्मजं वन्दे शुकतातं तपोनधिम्।।

वशिष्ठस्य प्रपौत्रः, शक्तेः पौत्रः, पराशरमहर्षेः पुत्रः शुकदेवस्य पतिः व्यासदेवः।

दाशराजपुत्री मत्स्यगन्धी पूर्वजन्मना पतिणां मानसपुत्री आसीत्। सा एव कारणवशात् दाशराजेन सत्यवती नाम्ना पुत्री इव पालिता। सा प्रतदिनिमपि गंगायां नावां चालयति स्म। एकदा पराशरमहर्षिः तां मोहयति तस्याः सङ्गमापेक्षया सत्यवती अपृच्छत्। कन्या कारणात् स्वशरीरस्य जुगुप्साजनति मत्स्यगन्धत्व कारणत् च सा न अङ्गीकृतवती। महर्षिः स्वतपोबलेन तस्याः शरीरे पद्मगन्धत्वं योजनपर्यन्तमपि आयास्यतीति विरं दत्त्वा नकिटं स्थितिं द्वापं प्रततिं नीत्वा अहन्त्येव अन्धतमं कृत्वा तया सह संबभूव। सद्य एव सा गर्भं धृत्वा प्रसूता च। प्रसवानन्तरं स शशिः कृष्णमेव यौवनं प्राप्तवान्। स एव महर्षिः व्यासमहाभागः। स मातापतिभ्यां नमस्कृत्य तपं कर्तुं जगाम।

व्यासदेवः वेदराशिचतुर्धा वभाजितवान्। अतः वेदव्यास इति संबुध्यते।

अष्टादशपुराणानि विरचयत्।

"अष्टादशपुराणानां वेदं समुपबृंहयेत्"-इति।

वेदारथः अष्टादशपुराणज्ञानेनैव अवगतं भवति।

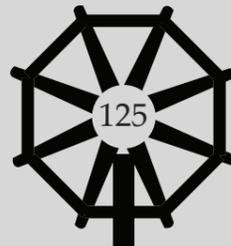
स्त्रीशूद्रद्विजबन्धूनां त्रयी न शरुतगोचराः।

इति कारणेन कलौ अल्पधियान् जनान् उद्देश्य च धर्मार्थकाममोक्षसम्बद्धानि सर्वशास्त्राणि निक्षिप्य महाभारतरचनां चकार। व्यसेन अप्रस्तावति वषियाः केऽपि न सन्ति।

अतः"व्यासोच्चष्टं जगत्सर्वं" इति आर्योक्तिः वर्तते।

कलकिल्मषचित्तान् जनान् उद्धरणार्थं स महाभागः सर्वं लिखितवान्।

ब्रह्मजिज्ञासुभ्यः ब्रह्मसूत्राणि लिखत्।

तस्य शिष्याः पैलजैमिनीवैशम्पायनसुमन्तुरोमहर्षणाः आसन्। महर्षेः पुत्रः महाज्वानी शुकदेवः आसीत्। सप्तचरिजीवषु व्यासोऽपि एकः। अधुनाऽपि उपासनया तेषां दर्शनकर्तारः भवन्तीति पिगवद्पादानां, कलदासस्य, वादरिजयतीनां दृष्टेभ्यः वयं ज्ञातुं शक्नुमः।

अचतुर्वदनो ब्रह्मा द्विबिहुरपरो हरिः।

अफाललोचनः शम्भुः भगवान् बादरायणः।।

वरदा रझिबुड वर्ष कला वभाग

सुभाषितामृतम् *

मातुलो यस्य गोवन्दः पतिः यस्य धनञ्जयः।

अभिमिन्युर्वधं प्राप्तः कालस्य कुटिलो गतिः।

- नराभरण २७५

— श्रीकृष्ण जसिके मामा थे और अर्जुन पति, उस अभिमिन्यु का भी वध हुआ। काल की गति कुटिल है।

सुभाषितामृतम् *

नहिवक्ता मृदुवक्ता वमिश्यवक्ता

न चापि बहुवक्ता।

ऋतवक्ता गुणवक्ता हतिवक्ता

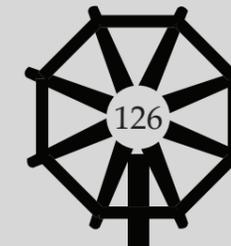
दुर्लभः पुरुषः।।

- नीतिदिविष्टिका, ९६

— हरेक वक्ता प्रथिभाषी नहीं होता। हरेक बहुत बोलनेवाला सोच समझकर बोलनेवाला नहीं होता। इस संसार में ऐसा पुरुष दुर्लभ है जो सच बोलने के साथ-साथ गुणकारी तथा हतिकारी कहनेवाला हो।

-फाल्गुनी जोशी तृतीयवर्ष कला वभाग

वैद्यः (महिलारुग्णम्) :

सुभाषितामृतम् *

सौवर्णानां सरोजानां निर्मातुं सन्तः शिल्पिनिः।
तत्र सौरभं निर्माणे चतुरश्चतुराननः॥
सोऽन्याची कमळे तयार करणारे कारागीर सापडतात, पण कमळामध्ये सुगंध करण्याच्या बाबतीत एकटा ब्रह्मदेवच.

-फाल्गुनी जोशी तृतीयवर्ष कला वभाग

वैद्यः (महलिरुग्णम्) :

"भवत्यां हीमोग्लोबिनस्य अभावः, लोहसत्वम् अपनियूनं, कैल्शियम् अपि पर्याप्तं नास्ति, डीवर्गीयस्य वटिमिनिस्य मात्रापातिरुटपूरणा ..."

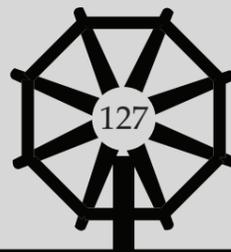
महलिरुग्णा : "अलं वैद्य, भवतु नाम। एतावत्यः तरुटीः तु मम स्वसा अपि नैव ज्ञापतिवती।"

मार्क जुकरबर्गवर्यस्य कार्यानां दलिल्यामेव सङ्घट्टो जातः

कोपेन दलिलीपुरुषः - कतिवं जानासि अहं कः इति? कुत्र दृष्ट्वा चालयति भूरख!

मार्क - आम् अवश्यं जानामि भवान् तु धीरपालः मुखपुस्तके ३२१ मतिराणि सन्ति भवतः
तत्र शताधिकाः तरुण्यः एव तासु ४० तरुण्यः भवतः पत्न्याः कृते अपरचिताः ननु
गतवरे क्व भवान् टाइलैंड एव गतवान् कलि! तत्र भवान् ----
दलिलीपुरुषः - अयं भ्रातः गच्छतु भवान्! चालने ममैव दोषः

इन्दरिगान्धेः दौ पुत्रौ आस्ताम्

तयोरेकस्य रुचिरीसीत् शासने । सः वमिनं चालयन् मृतः
द्वितीयस्य रुचिरीसीत् वमिनचालने । सः तु शासनं कुर्वन् मृतः

तस्याः दवे पुत्रवधवौ अपि स्तः
एकस्याः रुचिरीसीत् मर्कटपालने । सा शासनं करोति ।
द्वितीयायाः रुचिरीसीत् शासने । हन्त सा मर्कटं पालयति!

को भाग्यवान्?*

तरुणी ज्योतिषालयं गत्वा दैवज्ञं प्रतीतिं

श्रीमन्! धर्मसङ्घटे पततिऽस्मिन् यतोऽहं तरुणद्वयं सुनलिं अनलिञ्च
बहुसन्धियामि तौ उभौ अपि उत्तमौ तर्हि कं स्वीकरिष्यामि? तयोः मध्ये
को भाग्यशाली अस्तीति कञ्चित् वचिन्तय सूचयतु।

दैवज्ञः कञ्चित् कालं चिन्तयति वा अवदत् चिन्तनेन सर्वं स्पष्टम्
अवगतवान्। ध्रुवं सुनलि अतीव भाग्यवान् यतः भवती अनलिमेव ववाहं
करिष्यति।

पुण्यपत्तने शनविरवाडा इत्यस्य सुरक्षारक्षकपदस्य कृते आवेदकानां
साक्षात्कारः आसीत्।

प्रश्नः--भवान् आङ्ग्लभाषां जानाति वा?

पुणेकरावेदकस्य प्रतर्पिश्नः--
का चौराः इंग्लंडतः आगमिष्यन्ति वा?

दुबईदेशतः
एकदा दुबईदेशत एकः कुक्कुरः भारतदेशम् प्रति आगतः। भारतदेशस्थाः कुक्कुराः
सर्वे आश्चर्येण तमेव अपश्यन्। तेषु एक एवम् अपृच्छत्।
त्वम् अतीव सुन्दरः कुत आगच्छति?
कमिर्त्थं दुबईदेशं त्यक्त्वा अत्रागतवान्? तत्रैव कलि सौलभ्यम्?
आम्। तत्र स्वच्छं वातावरणम् उत्तमं पेयजलम् उत्तमाः मार्गाः स्वादुष्टं भोजनं
सर्वं सन्ति।
अरे!! तर्हि सर्वं त्यक्त्वा कमिर्त्थं भारतम् आगतवान् भोः?
यावत् स्वातन्त्र्यं बुक्कनार्थं (freedom to bark) भारते अस्ति तावत् कस्मिन्पि
देशे नास्ति मित्तिर!
अज उन्माद इव धावन् आसीत्।
कुक्कुटा अपृच्छत् त्वं धावसि किम् इति।
अजः ते सर्वान् सूकरान् गृह्णन्तीति उक्तवान्।
कुक्कुटा प्रत्यक् परंतु त्वं सूकरो न असीति।
अजः भारतीयन्यायालये वर्षाणाम् वशितरि भविष्यति पूर्वमेव अयं वभविष्यतीति
उक्तवान्।
अतः कुक्कुटा अपाधावतिम् आरभते ॥

जननीयं नो

उत्कर्ष जोशी द्वितीयवर्ष कला वभाग

जननीयं नो जननीयं भारतधरणीयम्
जयतीयं हृदयलसतीयं भासुरचरतीयम् ॥

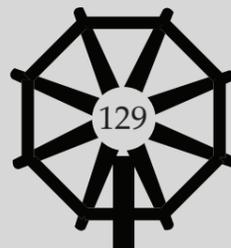
सागरशंवरचरितनूपुरराजचरणेयम्
सत्यसनातनधर्मरतानां सन्ततशरणेयम् ॥

तुङ्गहमिचलमञ्जुलशखिरैः पालतिधरणीयम्
शङ्करचक्रिवरिजतिसरतिपावतिधरणीयम् ॥

फाल्गुनी जोशी तृतीयवर्ष कला वभाग

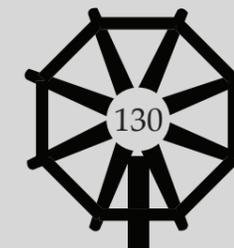
सुरमुखनरिगतसंस्कृतवचसा प्रतिहृदयेयम्
ऋषामिनिजिनकृतपावनतपसा कीर्तितचरतीयम् ॥

फाल्गुनी जोशी तृतीयवर्ष कला वभाग

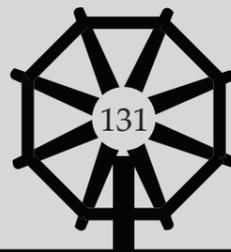
केन कविर्धते?
केन कविर्धते?
सुचनेन मैत्री
शृंगारेण रागः
दानेन कीर्तिः
सत्येन धर्मः
सदाचारेण विश्वासः
न्यायेन राज्यम्
औदार्येण प्रभुत्वम्
पूर्ववायुना जलदः
पुत्रदर्शनेन हर्षः
दुर्वचनेन कलहः
नीचसंगेन दुश्शीलता
कुटुम्बकलहेन दुःखम्
अशौचेन दारदिर्यम्
असन्तोषेण तृष्णा
इन्दुदर्शनेन समुद्रः
वनियेन गुणः
उद्यमेन श्रीः
पालनेन उद्यानम्
अभ्यासेन वदिया
औचित्येन महत्त्वम्
क्षमया तपः
लाभेन लोभः
मतिर्दर्शनेन आह्लादः
तृणैः वैश्वानरः
उपेक्षया रपिः
दुष्टहृदयेन दुर्गतिः
अपथ्येन रोगः
व्यसनेन वषियः।

जा न्हवी सरमोकदम तृतीयवर्ष कला वभाग

संस्कृत सभा इतवृत्तम्(कनषिठमहाविद्यालयः)। (२०१८-१९)

- संस्कृत सभायाः प्रारम्भः अस्मिन् वर्षे एकया नूतनायाः छात्रकृतदिवारा अभवत्। छात्राणां सहभागेण छात्रोपयोग-शब्दकोषभाण्डारस्य सदिधयर्थं एषा कृताः कारिता। मातृभाषाम् अनुसृत्य छात्राः नतियोपयोगशब्दान् लखितिवन्तः। तत्समाः के के शब्दाः संस्कृते वदियन्ते इति तान् दर्शयिम्। अधुना एषः शब्दसङ्ग्रहः आगामिनां छात्राणां कृते उपयुक्तः भवेत्। प्रतविर्षं च एषः शब्दसङ्ग्रहः वर्धषिणुतरः भवेत्।
- नैकानां संस्कृतकरियापदानां परचियः सरल-रोचकरीत्या भवेदित्यर्थं 'इमोजी'माध्यमेन पावर्ष पॉईट प्रस्तुतीकरणं कृतम्।
- एकादशीकक्ष्यायाः छात्रा वृषी करोत्रा इत्यनया ज्ञानेश्वरमहोदयेन निर्मितेन मोक्षपटेन समः एव संस्कृते 'सर्प-सोपानम्' इति क्रीडापटः स्वयं प्रतभिया निर्मितः।
- ऑगस्टमासस्य प्रथमार्धे चतिरमेघ-स्पर्धा आयोजिता आसीत्। मेघदूतगतान् शकोकान् अनुसृत्य तैः चतिरम् आरेखितिव्यम् आसीत्। स्पर्धकैः आरेखितानां चतिराणां मेघदूत-पाठनसमये अध्यापनसामग्रीरूपेण उपयोजितानां।
- २६ ऑगस्ट २०१८ दनि मुलुंडस्थति वझे-केळकर-महाविद्यालयेन आयोजति 'ध्रुवा' इति संस्कृतमहोत्सवे कनषिठमहाविद्यालयीनाः छात्राः सहभागनिः आसन्। नाट्य-नृत्य-गीत-वज्जिापन-प्रश्नमञ्जूषा-आदषि स्पर्धासु सहभागनिः छात्राः उत्कृष्ट-संघ-पारतोषकम् लब्धवन्तः। गीत-नाट्य-प्रश्नमञ्जूषा-स्पर्धासु च तैः प्रथमं स्थानम् अधिगतम्।
- २७ सप्टेम्बर २०१८ दनि संस्कृतसभायाः उद्घाटनसमारोहे डॉ. अपूर्वा नबिन्धेमहोदया वशिषातथिरूपेण नमिन्त्रति। कौटलीये अर्थशास्त्रे आधुनकि-न्यायव्यवस्थायाः सूत्राणां किथं दृश्यन्ते इति तिस्याः साक्षात्कारसमये सा रोचकरीत्या वशिदीकृतवती। अवसरेऽस्मिन् कनषिठमहाविद्यालयीनाः छात्राः गीतं च लघुनाटकं च सादरीकृतवन्तः।
- १६ डिसैम्बर २०१८ दनि संस्कृतसभाया 'सूक्तछाया' प्रतयोगिता अयोजति। संस्कृतश्लोकम् अनुसृत्य छात्रैः छायाचतिराणां चतिरितानां।
- ०७ जानेवारी २०१९ दनि वस्तुसङ्केतनामस्पर्धा आयोजति। नूतनवधायाम् एतस्यां स्पर्धायां छात्राः सोत्साहं सहभागनिः आसन्।
- ०६ फेब्रुवारी २०१९ दनि संस्कृतसभाया आयोजति आन्तरमहाविद्यालयीन-गीताजयन्ती-स्पर्धोत्सवे मुम्बई-ठाणे-उपनगरतः अभूतपूर्वया सङ्ख्यया कनषिठमहाविद्यालयीनाः छात्राः सहभागनिः

सञ्जाताः। अस्मिन्वसरे डॉ. सुधीरमोडकरमहोदयः, मंजरीहसबनीसमहोदया, मैथलीपोतनीसमहोदया कनषिठमहाविद्यालयीनानां स्पर्धानां परीक्षकपदं व्यभूषयन् ।।

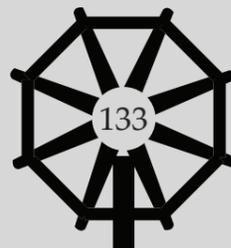
- २३ फेब्रुवारी २०१९ दनि महर्षिव्यासप्रतषिठानेन आयोजितायां अन्तरमहाविद्यालयीन-अमरकोषपठनस्पर्धायां एकादशीकक्ष्यायाः छात्राः अदती कुरघोडे तृतीयं पारतोषकं प्राप्तवती।
- एकादशी-द्वादशी-कक्ष्यायाः छात्राणां कृते अध्ययनसाहित्यं मुद्रति-श्राव्य-माध्यमेन उपलब्धं कारतिम्।
- अन्तरमहाविद्यालयीनासु स्पर्धासु यशभाजः छात्राः स्पर्धापरणिमाः च-

क्र.	स्पर्धानाम	छात्र/छात्रानाम	कक्ष्या	पारतोषकम्	आयोजकः महाविद्यालयः
१.	चित्रमेघ	नियति जाधव	द्वादशी कला	प्रथमम्	क.जे.सोमैया कला-वाणिज्य
		हर्षदा निर्मल	द्वादशी कला	द्वितीयम्	क.जे.सोमैया कला-वाणिज्य
		कीर्ती परदेसी	द्वादशी कला	तृतीयम्	क.जे.सोमैया कला-वाणिज्य
२.	सूक्तिछाया	हर्षदा निर्मल	द्वादशी कला	प्रथमम्	क.जे.सोमैया कला-वाणिज्य
		मयूरेश कदम	द्वादशी वाणिज्य	द्वितीयम्	क.जे.सोमैया कला-वाणिज्य
		प्रीत छेडा	द्वादशी वाणिज्य	तृतीयम्	क.जे.सोमैया कला-वाणिज्य
३.	वस्तुसंकेत-नाम	आफ़शीन खान	द्वादशी कला	प्रथमम्	क.जे.सोमैया कला-वाणिज्य
		हर्षदा निर्मल	द्वादशी कला	द्वितीयम्	क.जे.सोमैया कला-वाणिज्य
		तानिया मैती	द्वादशी वाणिज्य	तृतीयम्	क.जे.सोमैया कला-वाणिज्य

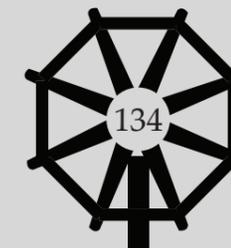
- अन्येषु महाविद्यालयेषु आयोजितासु स्पर्धासु यशभाजः अस्माकं छात्राः-

क्र.	स्पर्धानाम	छात्र/छात्रानाम	कक्ष्या	पारितोषकम्	आयोजकः महाविद्यालयः/ आयोजकी संस्था
१.	प्रश्नमंजूषा	मिताली जोशी	द्वादशी, कला	प्रथमम्	केळकर
२.	गीतगायनम्	१. ओजस मोघे	द्वादशी, वाणिज्य	प्रथमम्	केळकर
		२. विघ्नेश पटवर्धन	द्वादशी, वाणिज्य	प्रथमम्	केळकर
३.	लघुनाटकम्	१. तानिया मैती	द्वादशी, वाणिज्य	प्रथमम्	केळकर
		२. मयूरेश कदम	द्वादशी, वाणिज्य	प्रथमम्	केळकर
		३. ऋतम् येल्लापूरकर	द्वादशी, वाणिज्य	प्रथमम्	केळकर
		४. मीरा परांजपे	द्वादशी, कला	प्रथमम्	केळकर
४.	अमरकोष- पठनम्	अदिती कुरघोडे	एकादशी, कला	तृतीयम्	महर्षिव्यास-प्रतिष्ठानम्

- क.जे.सोमैया कला-वाणिज्यमहाविद्यालयेन आयोजितासु गीताजयन्त-आन्तरमहाविद्यालयीनासु स्पर्धासु यशभाजः छात्राः स्पर्धापरणिमाः च-

क्र.	स्पर्धानाम	छात्र/छात्रानाम	कक्ष्या	पारितोषकम्	महाविद्यालयः
		हर्षा दांडेकर	एकादशी, विज्ञान	प्रथमम्	केळकर महाविद्यालयः
१.	श्लोकपठनम्	१. मिताली जोशी	द्वादशी, कला	द्वितीयम्	क.जे.सोमैया कला-वाणिज्य
		२. श्रीपाद वैद्य	एकादशी, कला	द्वितीयम्	जोशी-बेडेकर महाविद्यालयः
		१. अनन्या कशेळीकर	एकादशी, कला	तृतीयम्	जोशी-बेडेकर महाविद्यालयः
		२. चिन्मय जोशी	एकादशी, वाणिज्य	तृतीयम्	एम्.सी.सी., मुलुंड
२.	वक्तृत्वम्	गौरी देसाई	एकादशी, वाणिज्य	प्रथमम्	जोशी-बेडेकर महाविद्यालयः
		१. अभिषेक नेमाणे	एकादशी, कला	द्वितीयम्	जोशी-बेडेकर महाविद्यालयः
		२. त्रिशा नन्दा	एकादशी, कला	द्वितीयम्	क.जे.सोमैया कला-वाणिज्य
		श्रीरंग झवर	एकादशी, कला	तृतीयम्	रुईया महाविद्यालयः
३.	निबन्ध- लेखनम्	दीक्षा चवाथे	डी. एड्.	प्रथमम्	एस्. के. सोमैया डी. एड्.
		श्रीरंग झवर	एकादशी, कला	द्वितीयम्	रुईया महाविद्यालयः
		गौरी देसाई	एकादशी, वाणिज्य	तृतीयम्	जोशी-बेडेकर महाविद्यालयः

- मुग्धा रसिबूड
संस्कृतसभा, कनषिठमहाविद्यालयः

संस्कृतसभा-क्षणचित्राणि

संस्कृतसभा-उद्घाटनसमारोहः।

धरुवामहोत्सवे छात्राणां यशः।

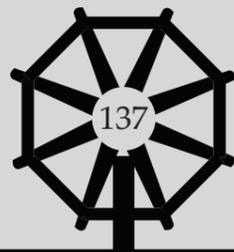
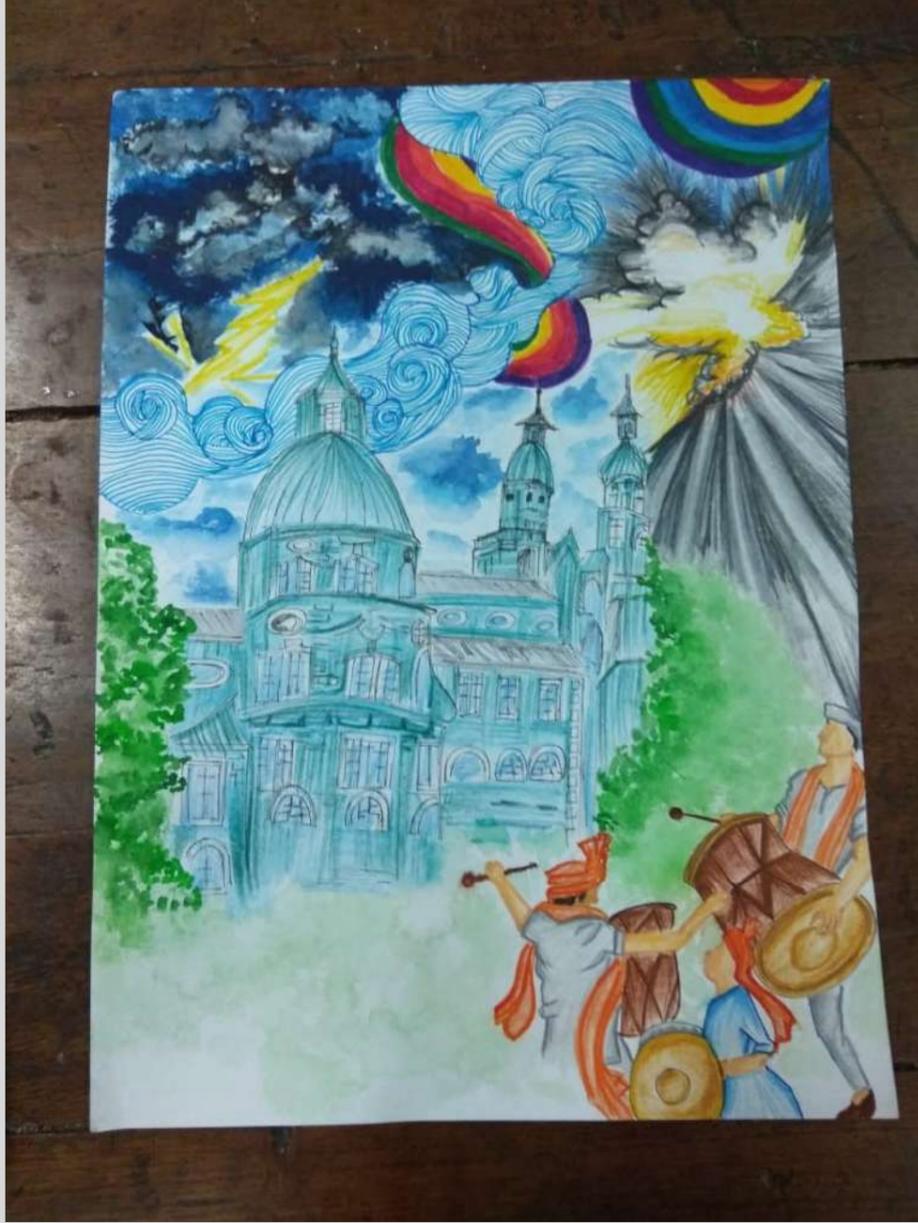

आन्तरमहाविद्यालयीनायां स्पर्धायां वज्रितृपदम्।

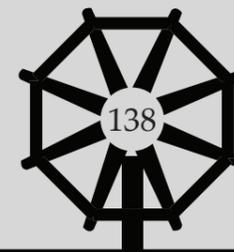
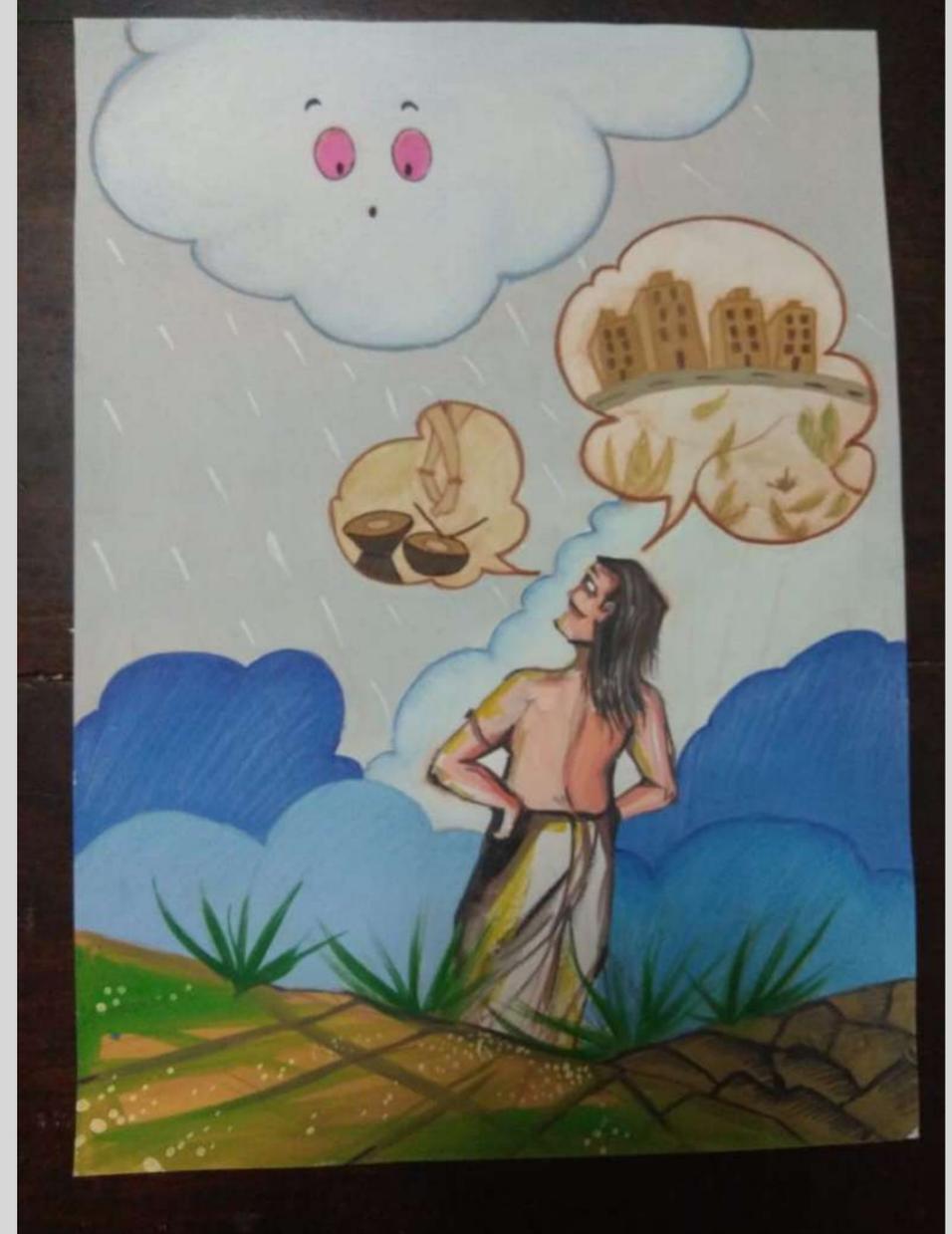
छात्राणाम् अभवियक्तः।

वदियुत्वन्तं ललतिवनतिः सेन्द्रचापं सचित्राः
सङ्गीताय प्रहतमुरजाः सन्निधगम्भीरघोषम्।
अन्तस्तोयं मणमियभुवस्तुङ्गमभ्रंलहाग्राः
प्रासादास्त्वां तुलयतिमलं यत्र तैस्तरविशेषैः ॥

श्लोकः एषः चत्त्रिबद्धः कृतः छात्राभ्याम्----

• नयितजाधव द्वादशी, कला

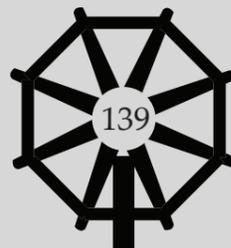

• कीर्ती परदेसी, द्वादशी, कला

पाण्डुच्छायोपवनवृतयः केतकैः सूचभिन्नै-
रनीडारम्भैर्गृहबलभिजामाकुलग्रामचैत्याः।
त्वय्यासन्ने परणितगजश्यामजम्बूवनान्ताः
सम्पत्स्यन्ते कतपियदनिस्थायहिंसा दशार्णाः।
श्लोकः एषः चतिरबद्धः कृतः छात्रया----

• हर्षदा नरिमल, द्वादशी, कला

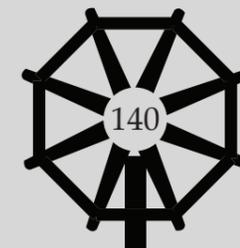

साफल्यपटः।

ज्जानेश्वरमहाराजेन मोक्षपटः नरिमतिः। तत्समः एव एषः साफल्यपटः। मनुष्यस्य
गुणाः तं यशसः सोपानम् आरोहयन्ती तस्य अवगुणाः च सर्पमुखेन तस्य अधोगती
कारयन्ती आधुनिककाले येन प्रकारेण सर्पसोपानक्रीडा क्रीड्यते तथैव एषा
साफल्यपटक्रीडा क्रीडनीया।

५० साफल्यम्	४९	४८ एकः अवसरः गतः	४७ ईर्ष्या	४६
४१ सुरक्षितः असि	४२ एकः अवसरः गतः	४३ अलसः	४४ पूर्वतनं स्थानं गच्छ - प्रतिनिविष्टः	४५
४० प्रयत्नशीलः	३९ पूर्वतनं स्थानं गच्छ - तन्द्रालुः	३८ मिथ्यावादी	३७	३६
३१ सुरक्षितः असि	३२ अहंकारी	३३	३४ सुरक्षितः असि	३५
३० सोभाविष्टः	२९ स्थानम् एकम् पात्रं गच्छ - परिनिमित्तम्	२८	२७	२६ साहाय्यकारी
२१ समयपालकः	२२	२३	२४	२५ सुरक्षितः असि
२० पूर्वतनं स्थानं गच्छ - उन्मत्तः	१९ सुरक्षितः असि	१८	१७ स्थानद्वयं अत्रे गच्छ- विभोदकारी	१६ दुर्व्यवहारी
११ स्थानम् एकम् अत्रे गच्छ- जागरकः	१२ सुरक्षितः असि	१३	१४	१५ स्थानद्वयं पात्रं गच्छ- केटीरहृदयः
१०	९ सौहार्दपूर्णः	८	७ सुरक्षितः असि	६ अेहासुः
१ शुभारम्भः	२ स्थानद्वयं अत्रे गच्छ- स्मितमुखः	३	४ निष्ठावान्	५ सुरक्षितः असि

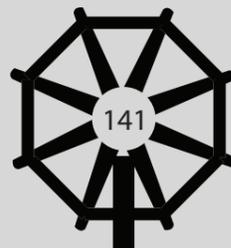
• वृषी करोत्रा, एकादशी कक्ष्या, कला

वस्तुसङ्केतनामानाणि (Brand names in Sanskrit)

Aviation Company:	व्योमन्	Aviation Company:	यमन्
Cloth brand:	शृङ्गार	Cloth brand:	वस्त्र-कथा
Book publishing company:	विवेक	Book publishing:	काथिक
Television brand:	दूरदृष्ट	Electric appliance:	अग्नि
Purse:	निधि	Purse/bags:	सामग्री
Camera :	चित्रक	Camera:	अक्षिबद्ध
Refrigerator :	शिशिर	Refrigerator:	हिमवत्
Jewellery:	व्यक्तित्व	Jewellery:	सलङ्कार
Toy:	पुत्रिका	Toy:	विक्रीड

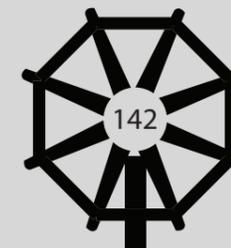
- आफ्रशीन खान, द्वादशी कक्ष्या, कला
- हर्षदा निर्मल, द्वादशी कक्ष्या, कला

रक्ष रक्ष वनम् रे मानव।

अस्माकं कृते वनानि अतीव महत्त्वपूर्णानि। तानि भारतस्य १/५ भूमिम् | आच्छादयन्ति। रेलमार्गाः, गृहनरिमाणम्, पीठोपकरणानि आदीनां निर्माणे वनानि एव सामग्र्याः आपूर्तिं कुरुवन्ति। अन्नपाचनार्थम् इन्धनम् आवश्यकम्। तदर्थं वंशाः, काष्ठानि च अस्मभ्यं वनानि एव यच्छन्ति। कागदनरिमाणाय अपि वनं वनानाम् उपरि अवलम्बनिः स्मः। अपि च, ओषधयः अपि वनेभ्यः एव लभामहे। प्राचीनकाले प्राज्ञाः जनाः तत्त्वदिः च वने एव आश्रमेषु निवसन्ति स्म। आश्रमेषु वदियाशिक्षणम् अप्नुवन्ति स्म। दुर्भाग्यवशात् अधुना वनानि निष्टानि भवन्ति। वनानां हानिनाम् अस्माकं एव हानिः। अतः सर्वैः अस्माभिः वनानि रक्षणयानि 'वन-महोत्सवः' करणीयः। बहवः वृक्षाः रोपणीयाः, वर्धनीयाः, संरक्षणीयाः च।

- प्रीशा ठक्कर, एकादशी कक्ष्या, कला

Department of History

Talk on Dharma and Ecology

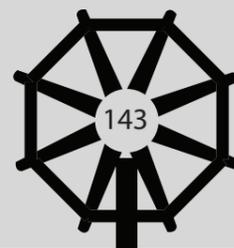
Department organised talk on Dharma and Ecology by Dr. Pankaj Jain, Department of Religion and Philosophy, North Texas University on 10 August, 2018. In his lecture Dr. Pankaj Jain analysed the relationship between Dharma and Ecology. While enumerating he references from the ancient Indian texts and modern scholars' interpretations, he put forth the case studies of Bishnoy community and Swadhyay Movement of Gujarat. The programme was anchored by Dr. Hemali Sanghavi, Head Department of History & Dean, Academic Affairs. Vote of thanks was presented by Dr. Gaurav Gadgil.

Express Talks

The department organised talk on the issue of 'Fake News' in association with the Indian Express on 11th January 2019. The talk was conducted by Mr. Nandgopal Rajan, Editor, New Media, The Indian Express. The interactive session focused on the role of fake news in today's society, particularly in spreading misinformation and disinformation. The session was anchored by Dr. Gaurav Gadgil.

BCD Travel and Tourism Seminar

Seminar was organized in association with the Department of Sociology and BCD Travel Institute on 24th January 2019 to orient students on the courses available in tourism industry and career opportunities in the field.

Study tours

Dr. Hemali Sanghavi along with 3 TYBA students attended Mumbai Meri Jaan, the programme on the history of Mumbai through Bollywood songs organised by Mumbai Research Centre of Asiatic Society of Mumbai on 14 December, 2018. A joint study tour of departments of History, Gujarati, Hindi, Marathi, Sanskrit, English and BMM students at Pearl Academy was organized on 15 February, 2019. Students were provided career guidance about skill-based courses. Dr. Hemali Sanghavi. Prof Siddharth along with 37 students participated in the tour.

Interdepartmental Programmes (Inside campus)

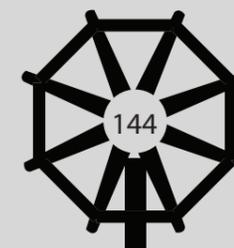
Prof. Sandeep Kulkarni Head of Environmental Studies Department addressed the History students on "Constellations and their stories" on 2nd July 2018. Dr. Hemali Sanghavi and Dr. Gaurav Gadgil along with history students attended Somaiya public lecture on India in the knowledge century: Legacy and outlook delivered by Padma Shri Dr. Ganesh N. Devy on 6 July, 2018.

Participation in Inter-collegiate competitions

Ms. Sayali Zagade of TYBA (History) presented research paper titled Parsis in Mumbai at Histeria (History Festival) organized by Ramniranjan Jhunjhunwala College (Autonomous), Ghatkopar, Mumbai on 8th February 2019. Miss Chandakumari Teli (TYBA), Miss Divya Raval (TYBA) and Miss Laxmi Arun (FYBA) participated in Poetry Competition on Mumbai at Histeria (History Festival) organized by Ramniranjan Jhunjhunwala College (Autonomous).

Library Session

Library session was organized for T.Y.B.A. History students during fifth and sixth semester. Students were divided into different batches. They were shown books in the library under the guidance of Dr. Hemali Sanghavi in June 2018 and November 2018.

Talk on Dharma and Ecology by Dr. Pankaj Jain, North Texas University (10 August, 2018)

Indian Express Talk organised by Department of History on 11 January, 2019

History students and faculty at Somaiya Public Lecture 6 July 2018

Library session 21 June 2018

DR. GAURAV GADGIL
Department of History

Participation and Paper Presentation in Seminars/Conference/Workshop:

Sr. No.	Name of Faculty	Date	Organising Institute	Title of the Paper	Theme of the Seminar/ workshop
---------	-----------------	------	----------------------	--------------------	--------------------------------

N.A.

Research Paper Publications in National and International Journals:

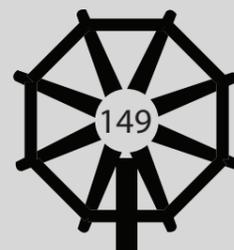
Sr. No.	Name of the Faculty	Title of the Publication	Name of the Journal	ISSN No.	Impact Factor	Peer Reviewed Refereed UGC
1	Dr. Gaurav Gadgil	State Controlled Media and Sovietisation of Culture	Research Directions	2321-5488	5.1723	UGC Approved Peer Reviewed 45489
2	Dr. Gaurav Gadgil	Non Cooperation Movement and the Colonial State	Research Directions	2321-5488	5.1723	UGC Approved Peer Reviewed 45489

Department Of Philosophy

Guest Lecture

'Dimensions Of Self Exploration – The Indian Philosophical Perspective'
By Dr. Priya Vaidya on 07.8.2018 in the Conference Room between 10.30 a.m. to 1.00p.m.

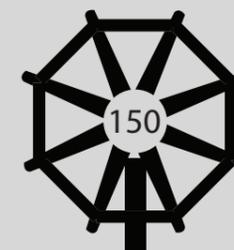
Workshop For Students

Department of Philosophy & Drushti Film Forum organized Workshop On 'Academic Engagement with Film' By Dr. Kanchana Mahadevan and Prof. Abhijit Deshpande on 11.09.2018 in the Kalidas Sabhagruha between 10.00 a.m. to 1.00p.m.

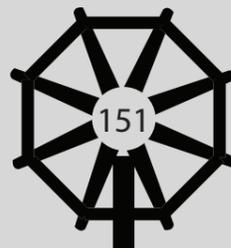

PPT presentation by FY/SY/TYBA – For Internal Assessment

- Place - Room No. 16 & Conference Room. (K.J. Somaiya Arts & Commerce)
- Date - 13 February & 14 February 2018 at 10.30 To 12.30 a.m.
- Purpose Of Activity - To encourage their use of IT skills.

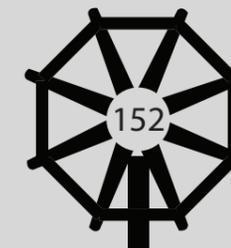

Sr. No	Name of the Faculty	Date	Organizing Institution	Title of the Paper	Theme of the Seminars /Conferences
1	DR Maithili R. Gupte	18 Nov To 20 Nov 2018	University of Mumbai, Vidyanagari Campus, Mumbai.	Jainism & Gandhi's Non-violence	Buddhism & Gandhi – Philosophy & Praxis (35 th session of Maharashtra Tattvainaana Parishad)
2	DR Maithili R. Gupte	12 Dec To 14 Dec 2018	University of Mumbai, Vidyanagari Campus, Mumbai.	Metta in Buddhism & Ahimsa in Jainism for Environmental Preservation (ISBN 978-93-85218-99-6)	Concept of Maitri (Metta) in Buddhism (International Conference)
3	DR Maithili R. Gupte	18 Jan To 19 Jan 2019	Joshi College of Arts & Bedekar College of Commerce, Thane.	Spiritual Happiness Through Anupreksha in Jainism	Pursuit of Happiness (International Conference)

Dr Maithili R. Gupte.

- A thesis title - Non-violence, Environmental Ethics and Jainism
- University of Mumbai Ph.D. (Arts) Degree in Philosophy
- Under the Guidance of Dr. Kokila H. Shah - Adjunct Professor in Philosophy
- Centre - K. J. Somaiya Centre for Studies in Jainism Somaiya Campus, Vidyavihar Mumbai – 400077
- In February 2017

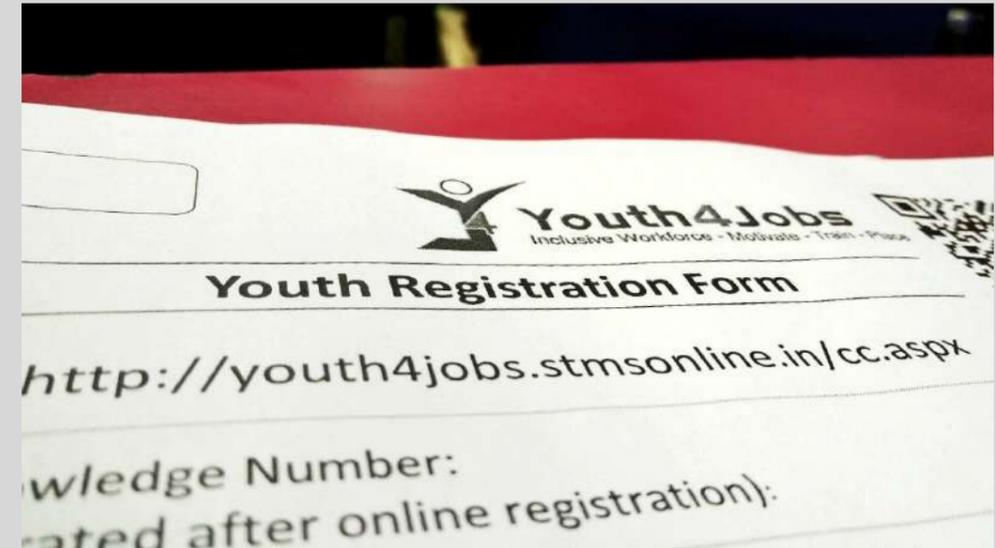
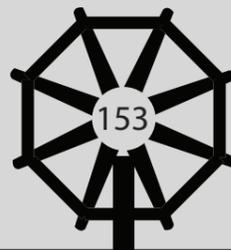

Department Of Sociology

INCLUSIVE EDUCATION - INCLUSIVE WORKFORCE

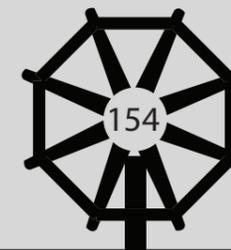
The Department of Sociology welcomed Darshak Patel, a sight-impaired student enrolled for the TYBA sociology course (Six papers) for the academic year 2018-19. An orientation for all the third-year students of sociology was conducted with regards to the special needs of 'Persons with Disability' (PWD). The objective of the session was to sensitize and enable fellow students to become "buddies" to students with disabilities, thereby ushering an environment for inclusive education.

Darshak Patel was also motivated to participate in the 'Orientation Workshop and Interaction with PWD Students' organized by K.J. Somaiya College of Engineering in association with TISS and Youth4Jobs Foundation on 18th July, 2018 at 3.00 pm. He was accompanied by his mother Mrs. Bhavna Patel and guided by fellow 'buddy', Yogesh Sutar.

PWD- Youth Registration Form (Above)

Orientation Session of Youth4Jobs in progress (below)

INTRODUCTION TO RESEARCH

A workshop on 'Quantitative Research Methods – Questionnaire and its Applications' was organized by the Department of Sociology on 25th July, 2018 from 9 a.m. to 1.00 pm. The venue for the workshop was the K.J. Somaiya Comprehensive College of Education, Training and Research by invitation. The purpose of the workshop conducted by Dr. Hema Badawkar, Assistant Professor was to initiate the students into the nuances of academic research work and guide students to undertake quantitative and qualitative research assignments. As a part of internal evaluation, students were required to present the findings of their study.

STUDENTS' PARTICIPATION

Two TYBA students of sociology Ms. Riddhi Pandarpatte and Ms. Ashlesha Padale participated in a Travel Quiz organized by Department of Environmental Studies in association with BCD Travel – The School of Excellence on 22nd September, 2018 at the Mithibai College. The intra-collegiate Quiz Infotainment aimed at testing students' knowledge including Travel and Tourism, General Knowledge and Current Affairs.

LIBRARY RESOURCES

An exhibition of Library Resources was organized by the department of sociology on 16th January, 2019 in the library between 11am to 1.00 pm. Resource material on Gender and Environment were displayed for further readings. Reference books for the First year and Second year sociology students were displayed. The objective of the exhibition was to introduce students to the working of the library and introduce them to the world of knowledge resource.

LEARNING WITH FILMS

The department of Sociology in association with Psychology department held a screening of the film 'Padman' on 21st January, 2019 between 9.30 am to 1 pm. in the Kalidas Sabhagraha. The session was attended by 68 students with a robust representation of both female and male students.

The objective of the film was to provide students a socio-psychological perspective on issues relating to menstrual health and its impact on society. The screening was followed by an interactive session which raised several concerns such as; menstruation as a religious and social taboo, local/adolescent parlance for menstruation and societal attitudes. The interaction centered on gender and patriarchy, notions of femininity, masculinity and hyper masculinity. The discussion addressed the issue of public discourse, or lack of it, in relation to menstruation. Students shared personal anecdotes and experiences, making the session lively and active.

EXPERIENCE SHARING

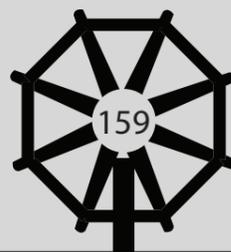
The department of sociology organized the screening of the TED x St Xavier's Mumbai video on "Women and Public Spaces" by Dr. Shilpa Phadke, (TISS) on 31st January, 2019 in Room No. 12 from 11am to 12.15 pm. Dr. Phadke presents an original take on women's safety in the cities of twenty-first century in India, with its critical engagement with City and Spaces, Manufacturing Safety, right to the City and concerns relating to Diversity and Inclusion for its citizens.

In the same session, 43 students joined Ms. Gayatri Borkar (SYBA), as she shared accounts of her Solo-Travel from Mumbai to Shantiniketan and back. She discussed her 'love-affair' with Bengali literature, which motivated her to take this spiritual journey. She shared that the reason for travelling on her own was that it facilitated an 'unbiased observation of the city' and the 'feeling of intimacy with space that can only be generated through solo travel.'

Both the above activities paved way for further discussion among students on issues ranging from seeking approval from parents, male gaze to negotiating safety in an alien land.

Ms. Gayatri Borkar at the museum in Netaji Bhavan, Kolkata (Above)

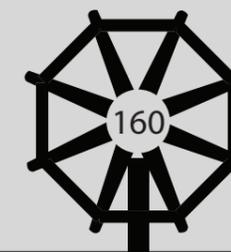
Ms. Borkar sharing her experiences with fellow students

ORIENTATION SESSION

CERTIFICATE COURSE IN TRAVEL AND TOURISM STUDIES

Mrs. Smita Gulvadi of BCD Travels and School of Excellence led her team to conduct orientation sessions with students of FY/SY/TY BA and B.Com levels throughout the month of January-2019. She was assisted by Faculty members, Mr. Pritesh Prabhu and Ms. Divya Edvankar and a team of students; Mr. Chinmay Karkhanis and Ms. Aditi Desai (Alumni-K.J. Somaia College of Arts and Commerce).

A seminar was organized on "Opportunities in Tourism Sector" which dealt on various facets of the Course, Job Opportunities and future possibilities on 24th January, 2019 in the Conference Room.

NURTURING SOCIAL RESPONSIBILITY

The Social Health and Education Committee under the auspices of the Department of Sociology conducted a Poster and PPT presentation Competition on 1st February, 2019 in the conference room from 9am to 12.30 pm. Ms. Mamata Tendulkar, Faculty - Environmental Studies through her personal commitment to the environmental concerns coordinated the event. 16 students from FY/SY/TY/BA/B. Com were motivated to participate in the event.

The themes for the competition were:

1. 'My Garbage, My Responsibility'
2. 'Switch off Campaign'

In keeping with the times, the purpose of the event was to generate interest regarding environmental issues among students, involve them in saving energy and promote environmental cleanliness, at home and the college.

The presentation generated immense debate between participants on issues of sustainability, the trend of mass consumption and waste generation and the problem of waste management. Participants have pledged to continue the good work and influence as many people as they can through their thoughts and actions.

The event was judged by Mr. Abhijit Deshpande, Faculty – Department of Marathi. Three students, Divya Panchal (SY B.com), Aarti Thakur (SYBA) and Devanshi Gupta (TYBA) won the 1st, 2nd, and 3rd prizes respectively for the PPT presentation. Asmita Sutar (TY B.com) and Anjana Natrajan (TYBA) won the 1st and 2nd prizes respectively for the Poster presentation event.

All participants were awarded certificates, along with badges with an 'Eco Warrior' tagline (selected by students among several other options) to consolidate and further the cause of the environment.

Poster presentation by participants

Poster presentation by participants

STAFF ACHIEVEMENTS

Dr. Rohini Fadte

1)	Was invited to be member of Board of Studies in Sociology, University of Mumbai (2018-19)
2)	Was nominated as Vice Chancellors nominee of the University on the Board of Studies (Faculty of Humanities, Subject Sociology) of R.J. College of Arts, Science and Commerce, Ghatkopar, for a period of three years from the academic year 2018-19 to 2020-21.
3)	Was invited as a Resource Person for two courses, 'Environment and Society: Theory and Awareness' and 'Environmental Concerns in India' at the TYBA Revised Syllabi Orientation Workshop hosted by K.C. College, Churchgate and organized by Department of Sociology in collaboration with Board of Studies in Sociology on 5 th July, 2018.
4)	Was invited as a Resource Person to conduct a session on "Constitutional and Legal Rights of women" for students of Nagrik Shikshan Sanstha's College of Commerce and Economics, Tardeo on 11 th December, 2018. The program was conducted by Women Development Cell of the college in association with the National Commission for Women, New Delhi. This was followed by the "2 nd Nationwide Competition for Students on Laws related to Women" conducted on 14 th December, 2018.
5)	Was invited to undertake guidance lectures at the Institute of Distance and Open Learning (IDOL), for MA sociology students as part of their Personal Contact Program for two courses; Sociology of Development (MA-Part I) and Environment and Society (MA-Part II) through the months from January to March, 2019.
6)	Appointed as a Course Writer for FYBA Sociology paper for the Institute of Distance and Open Learning (IDOL), University of Mumbai in March 2019.

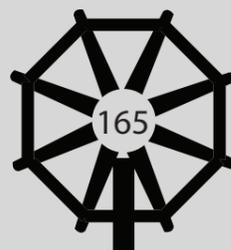
Department Of Environmental Studies

1. Activity: Film Screening

- Dept. of Environmental Studies in Association with 'Drishti Film Forum'
- Resource Person – Shri Abhijit Deshpande & Dr. Sonali Deogirikar.
- Date & Time: 12th Sept, 2018 at 9:30 am
- Activity: Screening of English Film "Amazon - one forest many worlds"
- Venue:- Conference Room
- No of Participants - 92 students and 8 Staff Members.

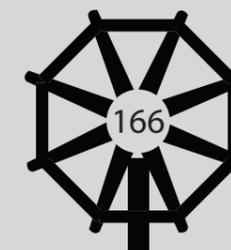
Ms. Mamata Tendulkar introducing & briefing about the film

Dr. Sonali Deogirikar discussing about the film & expressing

2. Activity: Sapling making for the Tree Plantation Project

- Dept. of Environmental Studies in association with an NGO Hariyali Group.
- Date & Time: 30th Sept, 2018 from 8:00 am to 11:00 am
- Venue: Hariyali Nursery Centre at Kasarvadavli, Thane
- No of participants: 24 students and one Staff Member.
- Activity: Training and making of 350 saplings for tree plantation project.

Students learning to make saplings

3. Activity: Guest Lecture on Ornithology

- Resource person – Dr. Sonali Deogirikar.
- Date & Time: 31st Jan, 2018 from 10:30 am to 12:30 pm
- Activity: Lecture on “Ornithology – Study of Birds”
- Venue: Conference Room
- No of Participants: 42 students and 8 Staff Members.

Dr. Sonali Deogirikar & Staff Member with the participants after the guest lecture

1. Format for participation & paper presentation in Seminars / Workshops / Conferences / Research Projects:

Sr. No.	Name of the faculty	Date	Organising Institute	Title of the paper	Theme of the Conference
1	Sandeep Kulkarni	9 th March, 2019	N. G. Acharya & D. K. Marathe College of arts, Sci & Comm, Chembur, Mumbai - 71	Sustainable & Ecofriendly methods of ground water determination to curb water scarcity.	Contemporary Issues in Environment & Geography
2	Mamata Tendulkar	9 th March, 2019	N. G. Acharya & D. K. Marathe College of arts, Sci & Comm, Chembur, Mumbai - 71	Ecotourism: Fact or Fiction	Contemporary Issues in Environment & Geography

2. Format for the Publication in Research Journals: NIL
3. Format for the Book Publication: NIL

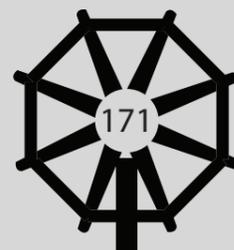

GUEST LECTURE

A guest lecture was conducted on 23rd January, 2019 on Opportunities and Accountancy course and related fields by CA Vimal Ashar, practicing CA and faculty at SNTD College, Ghatkopar and CA Manoj Gupta, practicing CA and faculty at WIRC and ICAI.

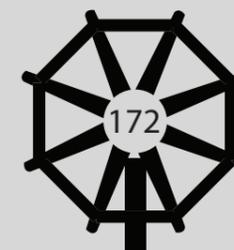
NATIONAL ACCOUNTING TALENT SEARCH

Students participated and passed in National Accounting Talent Search Examination held on 3rd February, 2019 conducted by Indian Accounting Association.

VISIT TO BPT

A visit to Bombay Port trust was arranged by Commerce Department on 25th February, 2019 for TYBCom students. These students study export marketing as the subject in their curriculum. Sixty seven students participated in the activity. The labour Inspector at Bombay Port trust narrated the students about the historical importance of the place and also disseminated information about various locations in the trust. Students visited all important offices and went through the documents related to the doc activities. The visit was extremely informative and enjoyed by students. Dr. Sonali Deogirikar and Mr. Rahul Jagtap accompanied the students.

Department of Commerce

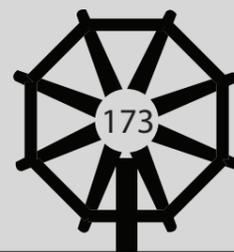
ACADEMIC YEAR 2018 - 2019

On 15th December, 2018, Cultural Forum held an annual fair of stalls organised in collaboration with Commerce Association. This year, it was bigger than ever before in its revamped avatar as "Karnival" and the number of stalls was 15, the highest ever as of yet. The fair provides a chance for students to bring out their entrepreneurial spirit and let it shine bright. Students are encouraged to set up stalls featuring games, offering foodstuffs or other products, in collaboration with each other. This gives a boost not just to their social skills but also their economic know-how.

GUEST LECTURE

A guest lecture was conducted on 23rd January, 2019 on Opportunities and Accountancy course and related fields by CA Vimal Ashar, practicing CA and faculty at SNTD College, Ghatkopar and CA Manoj Gupta, practicing CA and faculty at WIRC and ICAI.

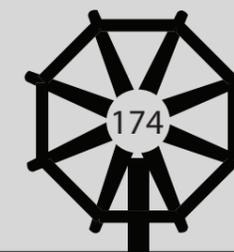

NATIONAL ACCOUNTING TALENT SEARCH

Students participated and passed in National Accounting Talent Search Examination held on 3rd February, 2019 conducted by Indian Accounting Association.

VISIT TO BPT

A visit to Bombay Port trust was arranged by Commerce Department on 25th February, 2019 for TYBCom students. These students study export marketing as the subject in their curriculum. Sixty seven students participated in the activity. The labour Inspector at Bombay Port trust narrated the students about the historical importance of the place and also disseminated information about various locations in the trust. Students visited all important offices and went through the documents related to the doc activities. The visit was extremely informative and enjoyed by students. Dr. Sonali Deogirikar and Mr. Rahul Jagtap accompanied the students.

Department Of Management Studies

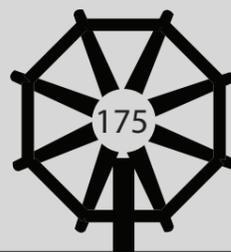
Guest lecture and Seminars

1. MBAP – Competitive Edge The students of BMS often go on with doing MBA after completing their graduation. Understanding this, the department organized a seminar on competitive edge for cracking MBA Entrance exams. It was done on monthly basis and students gathered a lot of information and benefited from the same.

2. Finplan – Financial Literacy

The elementary knowledge in Financial planning is necessary for all. With this understanding the department organized a seminar in association with FinPlan to make students aware about basic financial planning. Students gained awareness about investments

3. MarComm

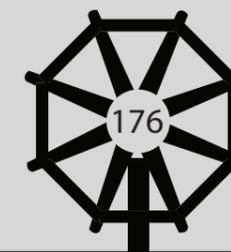
Mr. Siddharth Tilwankar addressed the students on new trends in marketing, what the company needs to develop in order to understand the customer and how young talent can be used. The students got a hands-on experience from a person who has an experience of 15 years in Marketing Communication.

4. Supply Chain in Companies

Mr. Vinayak Bhatia addressed the TBMS students to make them aware about the diverse industry of Supply Chain Management and also discussed career options in the same.

5. Book Review:

In order to inculcate the habit of reading among students, they were asked to choose from a series of novels and after 15 days they were supposed to present the book to their class and promote a healthy discussion over it.

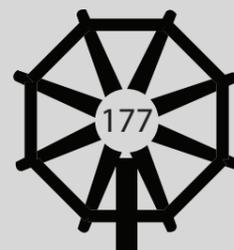

Intra Departmental Activities

1. Vintage Ad Exhibition:

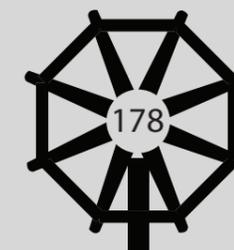
A vintage ad exhibition was organized by the students of SYBMS- marketing department of K. J. somaiya college of Arts n Commerce. The exhibition was divided into two categories: print advertisements and television commercials. There were about 15 stalls and 9 short films featuring various aspects of advertising.

The exhibition commenced at 9 am with the arrival of guests who were invited to judge the same, followed by a welcome speech. The judges were Minal Rupesh Naik, Sr. Art Director, Hotstuff adv. Pvt. Ltd. And Meghna Lonkar, Art director, Synapse Marketing Consultancy Pvt Ltd. It got an overwhelming response by the students who presented their works on various advertisements during the era 1926 to 2000. The exhibition was appreciated by the honorable guests and the selected students were awarded in the assembly. Students of SYBMS who organised this event feel It was a really fun-learning activity, not for once did they feel that it's an assignment. They were constantly learning about different strategies, phases and aspects of not only advertising but marketing as a whole. This was definitely a good experience for everyone. It was followed by a formal vote of thanks and the event concluded.

2. Orientation:

Every year BMS department welcomes the fresh batch of budding managers by introducing them to certain core values of management and holistic Indian Culture. This year the theme of Orientation was UBUNTU which means one for all and all for one. The SY And TYBMS organized programs surrounding this theme and presented a very beautiful moralistic musical with the theme line of 'Parents need the Present of their Kids'.

3. Moot Court:

Under the subject of Industrial Law, the students were given live cases to present in the order of court and high court practicing lawyer was called to judge the same.

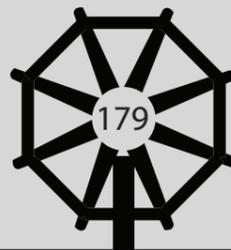
4. Stock Gyaan:

Students were given hands on training in trading in stock market with explaining them the aspect and importance of Fundamental Analysis. Mr. Ravi Nathani took a seminar to ensure students understand the theory taught them in class and are able to connect it to the real business world and also earn profit out of it.

Annual Department Event

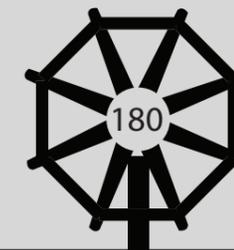
1. Intra Department:

Flamboyant BMS hosts an event only for the students of BMS department which is called as Flamboyant. Under this the students get to showcase their reel talent. Creativity, Camera clarity and concept is put to test and winners are chosen in 9 to 10 categories. It's one of its kind short film making competition.

2. Inter Collegiate Event:

VIHAAN 2k18 The Annual event of BMS, VIHAAN 2k18 has its own glitz and glamour. This year around 15 colleges from in and around Mumbai participated in the fest with a total crowd pull of 1000 participants spread across 2 days. Both the days had activities ranging from sports, management, cultural and one-minute games too. Celebrities from the Television, Web World and also theatre gave their presence for VIHAAN 2k18.

Industry Academia Interaction

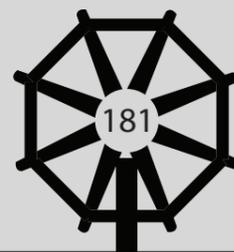
Industrial Visit:

BMS students went on Industrial Visit to for eight days. Following industries were visited:

Sula Wines: Sula Vineyards is a winery and vineyard located in the Nashik region of western India, 180 km northeast of Mumbai. After the launch of its first wines in 2000, Sula expanded from its original 30 acre family estate in Nashik to approximately 1800 acres across Nashik and the state of Maharashtra.

Dainik Jagran: Dainik Jagran is an Indian Hindi language daily newspaper. As of 2017 it was the largest newspaper in India by circulation. As of 2010 it was the 17th most read in the world. The newspaper was launched in 1942 by Puran Chandra Gupta and later edited by Narendra Mohan.

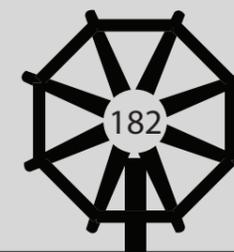

Dainik Jagran Haridwar

Eveready: At Eveready, we have had an eventful and rewarding Visit. The company is an integral part in the daily lives of millions of Indians. They have emerged as one of India's most preferred brands. They have retained and strengthened our timeless appeal, touching lives and bringing hope to millions. As the undisputed market leader in the batteries segment, commanding over 50% of India's market share, and holding 75% of India's organised flashlights market, Eveready has always reinforced its brand reach, with competencies that equal the best in the world.

Rico: Rico is a world-class engineering company supplying a wide range of high precision fully machined aluminum and ferrous components and assemblies to automotive OEMs across the globe. Rico's consolidated group total turnover is over US\$ 245 Million. Rico's integrated services include design, development, tooling, casting, machining and assembly across ferrous and aluminum products

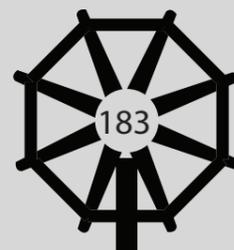

Research Work by Students

Paper Presentation by Students

Our College has given a wonderful opportunity to the students of the BMS Dept to conduct a research on topics which will help them understand their subjects more and help enhance their practical knowledge in fields of their interest. The activity came in the light of SREE – an intercollegiate research paper presentation competition. It boosts their research and technical analysis skills and helps them to explore on topics related to management and business. Following Students are presenting their paper in the Research Seminar

Sr. No.	Name of the Student	Title of the Paper
1	TANISHA SHARMA	Incentivizing digital payments by a Rupay card and BHIM application.
2	Neha Krishna	Awareness of 90-minute sleep cycle amongst youth

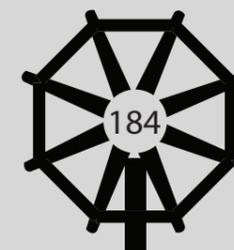

3	Kanchan Santosh Neharkar	Awareness on Chhatrapati Sambhaji Maharaj's Leadership Qualities
4	Sakshi Mishra	Influence of gym on yoga culture of india
5	Shrusti Mehta	Perception of people towards old age homes
6	Aayushi Vinay Tripathi	Perception of Sanskrit in Modern Era
7	Vivek Suresh Bhanushali	White collared "Gunda Raj" in real estate
8	Neel Shahanand	Acceptance of Electric Vehicles in India
9	Pawan Madhu Konjier	Loan waivers to framers: A necessity or a political move?
10	Shiana Kaur Virdi	Importance of body language to study an individual
11	Radha Prashant Gundawar	Study of Evolution of wedding Industry
12	Tejas.S.Halkatti	Feminism
13	Simran Sunil Agarwal	Study of Awareness of Stem Cells
14	Kunal Sharma	Acceptibility of homeschooling in Maharashtra
15	Nikita Mishra	Undiscovered places in Maharashtra
16	Kokku megha nichesu	Study of the perception towards marijuana

Social Outreac: Rotaract Club of K. J. Somaiya College of Arts & Commerce

MELANGE : 7th Installation Ceremony of RCKJ Somaiya.

In this ceremony , Rtr. Jagruti Surve was officially inducted as the President for the year 18-19 And also her Core and Board of directors team.

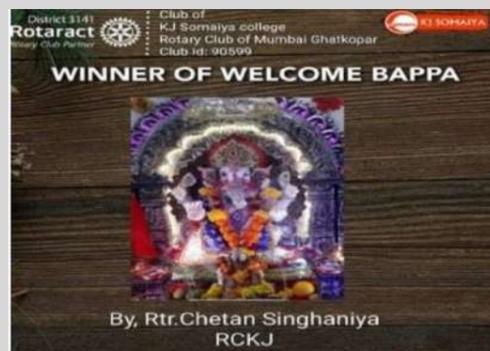

Following are events of each board of director :

Rtr. Hitika Lokwani

1. WELCOME BAPPA In this event participants had sent photo of their ganpati and decorations
20 participants | 3 winners

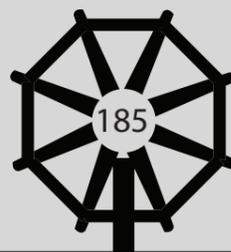

2. SMILE

Participants hand sent the photo of things that brings smile to their faces
Participants 10 | Winners 3

3. NAVRATRI

Sent photo which states how participants celebrated their navratri
Participants 1

4. STORY

Had to sent a photo with background story
Participants 2

5. PRANK WAR

Participants had to prank somebody and record it and then send it to us

Rtr. Kanchan Neharkar: Professional Development

1.) Pick A Flag

(Post independence day event to collect flags on the road)

2.) Rota E Quiz

(Online quiz questions relating to Club details and avenues)

3.) (S) Heroes

(On occasion of women's Day send articles on your life's inspirational women)

4.) Womaniya

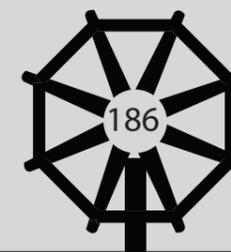
(On occasion of women's day to felicitate women's)

5.) Debates (Homework given from the school is correct or not)

Rtr. Sanket Pawar (Joint community service)

Poshaak 3.0 - a donation drive 7 Feb

Shoutout Hunger- Hunger drive- 16 March

Rtr. Vaishnavi Kaijkar: (Editorial Director)

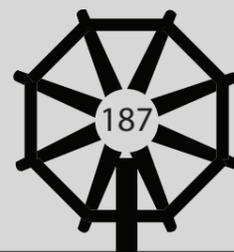
Events:

1) Liberty: This was conducted in the light of decriminalisation of homosexuality aka article 377. Respondents were asked to present their views.

2) Prove Your Insanity: The participants were given a situation where the only way to escape from punishment was to prove that they were insane with just on line.

3) History-Mystery: Respondents were asked to submit a write up of what they think would've been different had the British never rules over India.

4) Uninvent: People were asked what invention they would 'uninvent', if they could, and why.

Rtr. Esha Shetty: (club service director)

1. Chal pakad

It was a very fun event and many members participated in it. All the gbms loved the event

2. Confession box

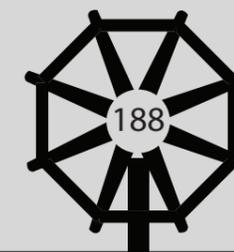
Many confessions came in front of us, some were personal confession while some were regarding the club. As it was held during the meet the participation was good

3. Confession box 2.0

After a quarter this event took place and had many interesting confessions

4. Unofficial truth and dare

In this all the members who participated in the skit were present and we all had a very fun sessions

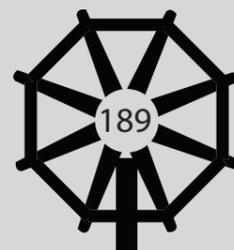
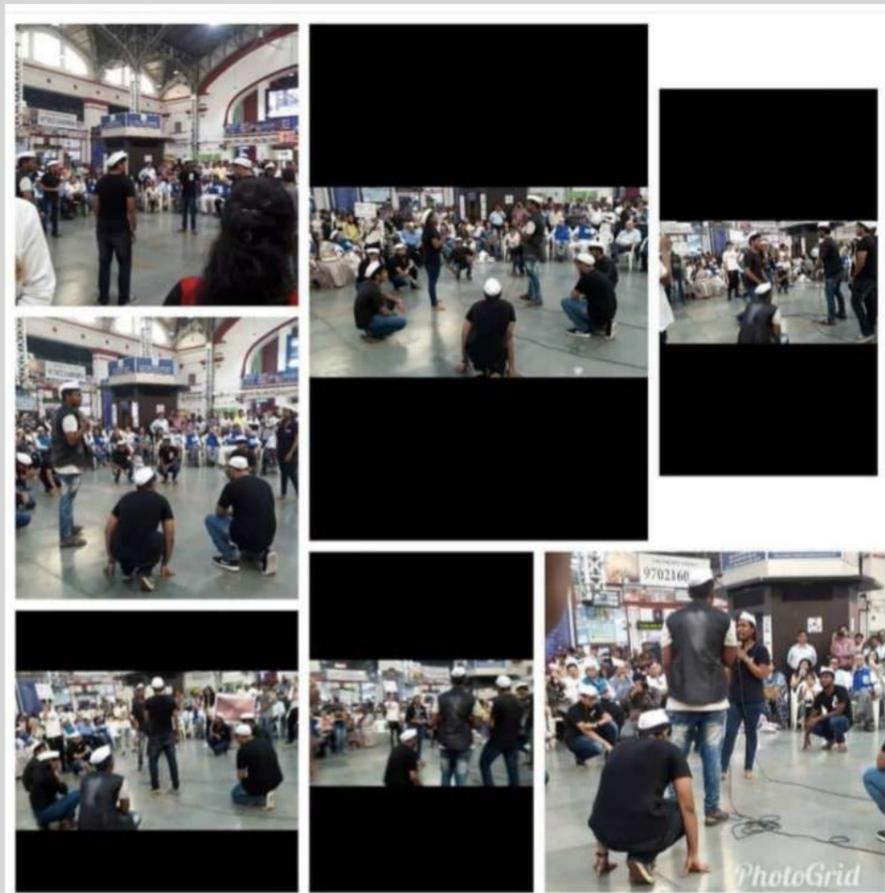

Rtr. Zeba Shaikh
(IPP and HRD)

1. Rotaract Orientation Session
2. Training Session for new buds by district team
3. Debate session
4. Learning activities during meets
5. Feedback Focusing Event

After the Boards of Directors , the whole of RCKJ conducted various events, in a whole

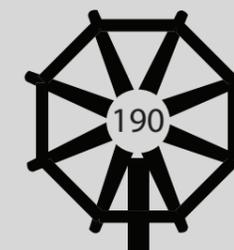
SKIT PLAY

Rotaract Club of K J Somaiya proudly conducted SKIT related to SWAACH BHARAT on 2nd Oct under the district initiative of WRY (world responsible youth) at various railway stations. Wherein we raised awareness about important pertaining issues and paid a small contribution towards society.

After social service is the best service

BEACH CLEANUP DRIVE

RCKJ proudly conducted its event BEACH CLEANUP DRIVE on 24th september , wherein we raised awareness about important pertaining issues and paid a small contribution towards society

FUNMANIA

RCKJ Successfully conducted its event FUNMANIA on 29th august . we made new friends and bonded in the strongest way i.e. SPORTS and GAMES ! An atmosphere of healthy competition ensured fun and joy was at an all time high . the main aim of the project was basically to increase the bonding between different clubs that participated in the event.

D-ALERT

DIABETES awareness campaigns were held at several locations and we rotaracters were explaining the Types of DIABETES , SYMPTOMS and also how to reduce the risk.

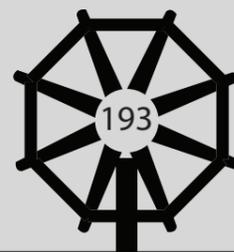
MEGA-CLOTHES DONATION DRIVE

The best things to do with the best things in Life is to give them away_
In this event there were 12 CLUBS in all, 9 LOCATIONS , 1 DAY , 1 INITIA-TIVE

“MEGA CLOTHES DONATION DRIVE”

Give clothes . make a fashion statement. Because together we can make a difference...

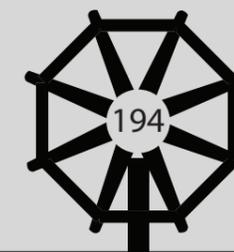

EDUCATING INTERACTORS

TEAM BUILDING : EDUCATING INTERACTORS

On 8th january 2019 , we were gone to our interactors school for educating them.

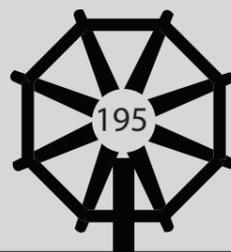

Department Of Banking & Insurance

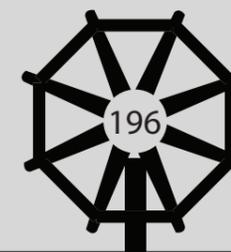
- On 19th July 2018, department conducted workshop for SY & TY BBI students on "Image Consultancy" by Ms. Ankita Ajmera.

- Conducted debate for FYBBI students by Ms. Kinjal Mehta.
- FYBBI orientation was conducted on 4th September 2018. Chief Guest for the programme was Mr. Satish Phanse from TISS, who guided the students on importance of Banking & Insurance as careers in social sector after graduation.

- Workshop was conducted on "Project Preparation" for the student of TYBBI on 29th September 2018, by Mr. Pritesh Somani from Anna Leela College, Kurla.

- Career guidance seminar was organized for the students of SYBBI and TYBBI by Ms. Khushboo of Endeavor Careers Pvt. Ltd.
- Mr. Vishal Gada gave introduction of Professional Banking – I and Professional Banking – II, a certified course to be started by department. He also gave brief introduction of Certified Financial Planning course.
- Guest lecture on “Cryptocurrency and Future Banking” was delivered by Mr. Shiv Gupta on 9th January 2019.

- FYBBI's one day industrial visit was conducted at Sula Vineyard on 12th January 2019

- Guest Lecture on “Cyber Security” was delivered by Mr. Rizwan Shaikh on 22nd January 2019.

- 'Girls Cricket League' was conducted on 18th February 2019.

- One day RBI visit was conducted on 27th February 2019 for FYBBI students

Department of Financial Management

Seminar on Basic Trends in Stock Market :

12th June 2018: A workshop was organized by Board of Industry Academia Partnership for second and third year B.F.M students on Emerging Trends in Stock Markets.

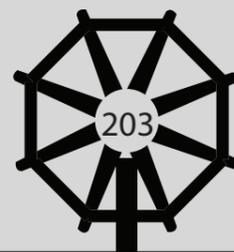

Seminar on Post graduation Alternatives:

8th August 2018: A seminar was organized by Athena University on Post-graduation choices in foreign countries. It exposed students to prospective career choices available for them in financial markets along with some fundamentals of stock markets.

Seminar on Career Options:

06th September 2018: Seminar was conducted for Second Year and Third Year students by Endeavour Institute regarding Post Graduation options available for the students after completing Graduation.

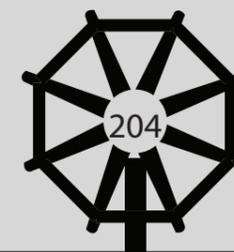

Seminar on Future Studies Planning:

28th November 2018: Seminar was conducted for First Year B.F.M students by Endeavour Institute to help them in planning further studies after graduation.

Workshop on Technical Analysis:

11th August 2018: A workshop was organized by Amrutleela Equities on Technical Analysis for Third year B.F.M students. This workshop enhanced the practical orientation of students on technical analysis.

Workshop on NISM Certifications:
25th Jan 2019: A workshop on NISM certifications and Derivatives market was organized by Mrs. Riya Nathani for First and Third year BFM students. The workshop provided students knowledge about various NISM certifications and their significance for students in securing jobs.

OTHER ACTIVITIES:
7th Feb 2019: 'Mock stock', a financial event was organized by all the B.F.M students which witnessed participation from students of various streams and colleges. Students tried to stimulate the stock market environment during outcry system .

GUEST LECTURES:
21st Jan 2019: A guest lecture was organized on Ratio analysis by Mr. Rikim Kartik Shah, an alumni of Symbiosis University Pune for TYBFM students.

CULTURAL ACTIVITIES:
19th and 20th December 2019: FINSEC 2018: Annual intercollegiate cultural fest of Department of B.F.M was conducted on 19th and 20th Dec 2019. First day of the event was graced by many celebrities like Mr. Sudeep Swaroop. Various competitions like Box cricket, PUBG, JAM session were conducted on the second day of the event, which received participation from many colleges.

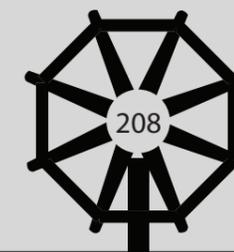
EDUCATIONAL VISITS:

04th Sept: A visit was organized for third year B.F.M students to Securities and Exchange Board of India, Bandra Kurla Complex. This visit enabled the students to understand the regulatory aspects of stock markets and develop basic understanding of various stock market aspects.

VISIT TO BSE:

29th Nov 2018: An educational visit was organized for First Year B.F.M students to BOMBAY STOCK EXCHANGE at Dalal Street. This visit helped the students to understand the financial capital of the country. During the visit the students acquired the knowledge about the stock exchange structure, its process and procedures related to the capital market.

Industrial Visit:

03rd December to 12th December 2018: An Industrial Visit was organized for second and third year B.F.M students to Shimla, Manali and Amritsar from 3rd December 2018 to 12th December 2018. It provided an insight on how companies work and also useful information related to the practical aspects of the course which cannot be visualized in lectures. Students were also taken for site seeing.

05th Jan 2019: An industrial visit was organized for first year B.F.M Students to Sula Vineyards Nasik.

Other Visit:

19th Jan 2019: A visit to Vatsalya Trust was organised for all the B.F.M students to inculcate the desire in them to serve humanity.

Campus Placements and Internships:

28th Jan 2019: Internships bridge the gap from campus to corporate and hence an internship programme was conducted for the First and second year students by Board of Industry Academia (BIAP).

Student Achievements:

Harshvardhan Salve from TY.B.F.M secured second prize in essay competition organized by www.monomousumi.com and www.giftblooms.com held in October 2018.

Aditya Sharma from TY.B.F.M secured gold medal in 94 weight category in Jr men No-gi event held at Capout Zone Club, Thane

Aditya Sharma from TY.B.F.M secured bronze medal in 84-93 kg National open MMA Championship held in Maharashtra

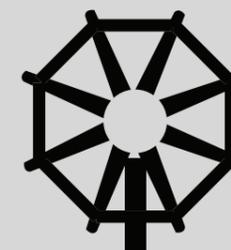
Vrushali Jethava from FY.B.F.M secured Bronze medal in the State Kickboxing Championship 2018 held at Sangli during 7th and 8th July 2018.

Nirav Kanchan and Hritik Yadav from FY.B.F.M won Diamond Mens Category at T-10 Cricket Tournament on 25th Jan 2019 held at Somaiya Vidyavihar

Jay Parekh from FY.B.F.M secured fourth place in Share Bazaar- Live Trading Room, held at Navinchandra Mehta Institute of Technology and Development, Mumbai

Research Papers Presented:

Sr. No	Name of the Faculty	Date	Organizing Institute	Title of the Paper	Theme of the Seminar
1.	Prof. Kawaljeet Kaur	15/02/2019	Indian Institute of Technology and Management	A study on levels of financial literacy in Navi Mumbai	International Conference on Techno Management Trends 2019

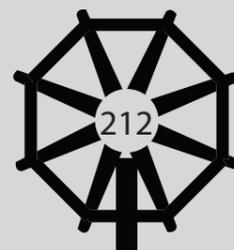
Bachelor in Mass Media

Annual Report of BMM Department A. Y. 2018 – 19

Trek to Korigadh – 8th July 2018 :To develop the skills of adapting any environment and handle yourself in difficult terrains which is crucial part of being in the field of Media. An effort to bring students closer to nature.

PR Seminar by Mr. Amit Prabhu & Hemant Gaule from Score India - 24 July, 2018

Food festival – 25th July 2018: Amalgamation of cultures throughout India is bound by the love for food. Indian cuisines are the trademarks in every state. Students made different dishes from different states and cooked a full meal for the department as a part of Cultural Studies.

Guest Lecture on Mountain Photography By Mr. Aniket Kasture, wild life photographer - 1 August, 2018: Photographs speak more than words sometimes and wildlife photography is very fresh and untapped area of photography. Mr. Aniket made the students familiar with what goes on behind the lens of a wildlife photographer.

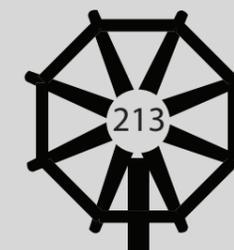

Glimpse of Guest Lecture by Aniket Kasture

Clean your floor day celebration - 4 August, 2018: Every labour done for the betterment of mankind is a blessing. Cleanliness is one of those blessings. Students cleaned the floors of the college corridor to celebrate the importance of clean, germ free surroundings.

Open Mic Forum – Every Thursday of Month:
Communication in today's world holds a great meaning. Especially if you are in the field of Media your speaking skills matter. Giving a chance to everyone to come out and speak, Open Mic Forum is established.

Unusual friendship day celebration - 7 August, 2018: Friendship is one of the most valuable assets of a human being. But who said companion is always a human being? Students celebrated the friends which held a special place in their lives but were unusual. Like : pets, movies, watches, pillow, books or even a diary.

Documentary and Short Film Screening shot by Students – 11 August 2018: Cinema is a part of a media student’s life more than a layman’s life. Understanding it is required and to understand it, they should make films and the craft. Hence, the documentary and short film screenings created by the students.

Left Handers Day celebration – 13 August 2018

Orientation for FYBMM students and parents – 16 August 2018: New beginnings are always special. To make the students familiar with what they have opted and providing them a clarity of their future, orientation marked the arrival of some fresh talents in our department.

Guest Lecture by YouTuber Saurav Sinha – 20 August 2018: The most followed YouTube channel on Photography in India is created by this very young and grounded talent Saurav Sinha who explained the basics of you tubing and gave some tips to the students for a successful achievement of their creative aspirations.

Strange Music Day Celebration – 23 August 2018: Music surrounds us. It can come from most random places and objects, all you need is an ear for music. Strange music day meant to find music from the most unusual places and things to sooth the creative minds.

Teacher’s Day Celebration – 6 September 2018

Street Play – 10 September 2018: Street plays are one of the most effective ways of conveying a social message with an impact that is long lasting. With the motive of spreading awareness, students performed street plays on issues like ‘Fake Religious Gurus’ and ‘Child marriage’.

YouTube Panel Discussion with Bhartiya Digital Party and Baccha Mat Bolna – 26 September 2018: YouTube as a career is just becoming more popular with every passing day. The successful content creators visited and gave views on how YouTube is a place for anyone to be noticed on.

MEGAHERTZ – Department’s Annual event – 30 Nov – 1 Dec 2018

Guests Visited:

Bhajan Samrat Padmashri Shri. Anup Jalota

Adeeb Rais, Director

Ms. Paula McGlynn, Founder of BHADIPA- YouTube Channel

Mr. Anshuman Malhotra, SplitsVilla Fame

Ms. Ayesha Ahmed, Actress; Mr. Tanay Malhara, Dance+ winner

7 Days Industrial Visit to Amritsar and Manali

Industries Visited:

94.3 FM Channel at Amritsar

Newspaper House at Amritsar

Handmade Shawl Factory, Kullu

One day industrial Visit – Gowardhan, Pune – 20 December 2018:

Industries work differently than how a college classroom functions.

To give the students a learning experience, they visited the Gowardhan industries in Pune.

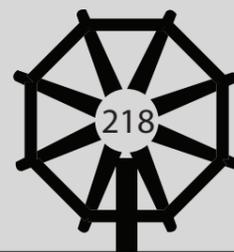

Star Gazing & Star Photography Workshop at Bhandardara camping site – 2nd and 3rd February 2019: Camera can look beyond what an eye can see. Students experienced it first hand when they went for a photography workshop at a camping site and learned what it takes to capture the natural beauty that surrounds us.

Vintage Advertisements Screening and Discussion – 8 February 2019: Old is gold and some advertisements can never go out of fashion. We screened some of those golden ads to teach the young media minds of what goes in to create a masterpiece advertisement.

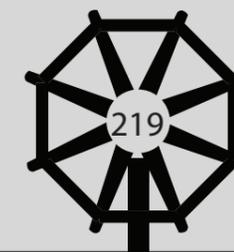
Guest Lecture on Public Relations and Career Opportunities' by Ms. Amruta Chaya Mane – 9 February 2018

Mock Parliament – 22 February 2018: Parliament and Politics comprises of most of the news in our nation. To understand the Political scenario better students were made to create a mock parliament and understand its functioning firsthand.

List of achievements of Students 2018-2019

Dhruv Chhabra (SYBMM): Finalist at MAMI Young Critic's Club, 2018
Nihar Dongare :Dance plus Season 4 semi-Finalist
Nidhi Shah :Handled Shikhar Dhawan's Instagram account

List of Intern Students 2018 – 19

TYBMM

1. Chetan Nayak - Working at & Writing for Mid-Day info media
2. Pratiksha Acharya - Writing for Grazia India with the Times Group (Bennett Coleman)
3. Asmita Kale - Celebrity manager for veteran marathi actress Neena Kulkarni
4. Rushita Dave- interned at The Indian Express
5. Divya Jain - Marketing Intern at Campaign India (Haymarket Media Group)
6. Nishant Joshi - Social Media Handling of Mid-day and Radio 91.1
7. Rasika More - Intern at Famous Innovations (Times Network)
8. Harshada Dalvi - 1) Project Intern at Retailers Association of India.

Represented Maharashtra at Harmony 2018 by NIFAA

9. Pooja holkar- Intern at Dainik Saamana (online)
10. Kavita Dahale - Intern at Maharashtra times (times group)
11. Aniket Sharma - Working with Leo Burnett Advertising agency
12. Shantanu Tunge - Working with Amazon Prime Videos.
13. Rutuja Khambadkone - Assistant casting director for Ads and Films
14. Viraj Birwadkar - Intern at REALTA MEDIA MARKETING.
- 15- Siddhi Gadiya - Digital Media intern at PeepingMoon

16. Aaditya shastri - Photographer and videographer at Aarohan Communication.

SYBMM

17. Dhruv Chhabra - Finalist at MAMI Young Critic's Lab, 2018.
18. Nihar Dongare - Dance plus4 semi-Finalist
19. Nidhi Shah - Handled Shikhar Dhawan's Instagram account, Handling Twitter, Web Content Writer at CION, worked as an advertising executive, Social media manager at Thought In a Dot and Wellness Diabetes Speciality Clinic.
20. Hinal Jethwa : Worked at DDB Mudra as Video Editor for McDonalds. Worked at evoguestore as Motion Graphic artist
21. Sneh Thakkar: Asst. Head of Branding and Marketing, Nofiltr.Group
22. Yatharth Badala: Worked for 'Parin multimedia' as an assistant creative for the star plus show 'Krishna Chali London.' Has also worked at 'Economic Times' as an intern news producer.
22. Ishita Lohiya: Worked as an Assistant Creative Director at Continue Pictures Pvt. Ltd. for a 'Colors' Show 'Kaun Hai?'
23. Riddhi Veera - Worked with Ajay Devgan Productions as a dancer for Helicopter Eela. Also appeared for CSTD International Dance Examinations (Australia) and cleared with Honours.
24. Yukti Somni: Has been a core member of the Events Department of Sakal Media House and Sam TV.

FYBMM

- 25. Kshitija Manglurkar- Been part of Maharashtra Girls Rugby Team
- 26. Jyoti Palan - Working with Gujrati newspaper MID-DAY Drama team.
- 27. Sakshi sane- Participated in state level competiton in Basketball
- 28.Yash Mahajan - Played football in 3 international countries.

List of achievements in Intercollegiate Festivals by
BMM Department (2018-2019)

Sr. No	FESTIVAL NAME	Sr. No	FESTIVAL NAME
•	Impressions '18, Vivekanand College 3rd Prize - Content writing	•	Mediatheque '19, S.K. Somaiya College Best College award
			1st prize - Debate event
•	Pixel'18, Acharya College Best College award		1st prize - Fashion Show
	1st Prize - Live Reporting		2nd prize - Standup event
	1st Prize - Ad Making Event		2nd prize - Beatboxing event
	1st Prize - Mono acting		2nd prize - Synopsis writing
			3rd prize - RJ event
			3rd prize - Critic Writing
•	Pristine'19, Siddharth College 2nd prize - Fitness event	•	Elixir '19, Guru Nanak Khalsa 3rd prize-Content writing
•	Retake'19, L.S. Raheja College Best PR award	•	Zeal'19, Guru Nanak College Best Performing College award
	1st Prize - Radio Event		1st Prize - Personality hunt
	1st Prize - Outrage		2nd Prize - Treasure hunt
	1st Prize - Drama Event		2nd Prize - Beg borrow steal
	2nd Prize - Fashion Show		3rd Prize - Creative writing
	2nd Prize - Band Event		
	3rd Prize - Art Event	•	Cortokino '19, Thakur College 3rd prize Fashion Show
			3rd prize drama

Department of Sports

ANNUAL REPORT

NAME GAME LEVEL

1. PRAJAKTA. P .JADHAV	MARTIAL ARTS	International
2 .CHANDAN PALASH	CHESS	National
3. GALA PARSH	CHESS	National
4 .SHUBHAM BANDIKATTE	CHESS	National
5 .TANYA PATENGE	BASKETBALL	State
6 .VAISHNAVI CHALKE	BASKETBALL	State
7 .SARTAK JOSHI	LAWN TENNIS	State
8 .ROHEN BHEKE	TAEKWONDO	Nationals
9 .SIDDHESH HANDAWALE	TAEKWONDO	Nationals
10. RAJ GHULE	TAEKWONDO	Nationals
11CHINMAY SHERKE	FOOTBALL	Nationals
12 .ANAM KASMANI	ATHLETIC	State
13 .MOHIT GANPULE	ATHLETIC	State
14 .JOEL DSOUZA	FOOTBALL	District

MARTIAL ARTS: Prajakta Prabhakar Jadhav of FYJC Arts participated in 4th Asian Championship in martial art held in Singapore and 4th Asian Pencak Silat Championship.

CHESS: Bro.Chandan Palash and Shubham Bandikatte participated in All India Open Fide Rating Chess Tournament and Nationals Chess Tournament. Parsh Gala represented district

BASKETBALL: Tanaya Patange and Vaishnavi Chalke represented District level basketball Championship.

LAWN TENNIS: Sarthak Joshi represented National Level in LAWN TENNIS Championship held in Delhi.

TAEKWONDO: Rohan Bheke, Siddhesh Hadawale, Raj Ghule, represented national level.

FOOTBALL: Joel Dsouza and chinmay shirke represented in football championship.

ATHLECTICS: Anam kasmani and Mohit Ganpule represented states in athletics championship.

SR COLLEGE

<u>SPORT</u>	<u>EVENT NAME</u>	<u>PLAYER NAME</u>
•	SQUASH NATIONAL	RAHUL BAITHA
•	SQUASH NATIONAL	SURAJ CHAND
•	SQUASH NATIONAL	PRANDESH MORE
•	SQUASH NATIONAL	SURAJ MAURYA
•	TAEKWONDO NATIONAL	TANUJA CHAVAN
•	TAEKWONDO NATIONAL	SIDDESH MARGARE
•	TAEKWONDO NATIONAL	YOGITA SINGATE
•	GYMNASTIC NATIONAL	RUTUJA JAGDALE
•	KICK BOXING INTERNATIONAL	VALANI VAIDEHI
•	ATHLETIC DISTRICT	DARSHAN BANDAL
•	ATHLETIC DISTRICT	SHUBHAM PISE
•	SKATING DISTRICT	ATHARVA BHOSALE

Sports Report 2019- Senior College

Gymnastics –

Rutuja Jagdale bagged Maharashtra Sashan Khelkrida Puraskar 2018. In all she bagged 97 Medal and 89 Gold Medal in various competioions.

Squash-

Rahul Baitha played British Junior Open Squash Competition. He is rated 2nd in Junior Level u/19 .

Suraj Chand bagged silver medal in All India Squash Competition organised by Mumbai University. Prandesh More and Suraj Maurya represented National.

Athletics-

Darshan Bandal and Shubham Pise played District level Athletic competition.

Skating –

Atharva Bhosale played District Level Skating Competition and bagged silver medal.

Judo –

Suryakant is a Blind Student of arts bagged Gold Medal in National Judo Competition.

Karate –

Velani Vaidehi bagged Gold medal in International Karate (Kumite) event.

Taekwondo-

Sayakta Patil bagged Bronze Medal in Inter Colleegeate Taekwondo organised by Mumbai University. Sonal Kothari , Aparna Nanoskar , Yogita Singate and Siddhesh Margare bagged medal in District Level Competition.

Department of Entrepreneurship development cell

A workshop on Crochet mobile pouch was conducted by Ms. Kadu Pratima Eknath on 27th July, 2018

A Business Etiquettes and Grooming session was conducted by Mr. Aditya Singh, Director, Athena on 30th July, 2018.

Mr. Gavin D'costa, Director, Trip Navigator conducted a workshop in The Essentials and Challenges of Entrepreneurship on 31st July, 2018.

Mr. Rakesh R (Alumni) Ebrahimpurkar, AVP – HR 63 moons technologies – Winner of "100 HR Super Achiever Award" imparted knowledge on "Transforming HR in the Digital World" on 3rd August, 2018.

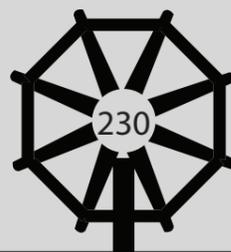

Ms. Kavita Krishnamurthy (Alumni) – Founder Partner for Head Over Heels preschool and Daycare conducted a workshop in Fund Planning before Start – Up on 11th August, 2018.

The cell not only conducted skill development programs but also conducted various competitions to enable to the students to show case their skills and talents.

The following are the competitions conducted by EDC

COMPETITIONS CONDUCTED UNDER EDC

1. Rakhi Making (Made out of Eco friendly materials)
2. Mehendi Competition (Theme Eid)
3. Painting (Theme : Lord Ganesha)
4. Card Making Competition (Theme : Teacher's Day)
5. Business Plan
6. Best Out of Waste
7. Business Strategy
8. Essay Writing on your most favorite Entrepreneur
9. Lantern Making Competition (Diwali)
10. Decorative items for Christmas Tree

Cultural Forum

The Cultural Forum (CF) of K. J. Somaiya Degree College of Arts and Commerce, Autonomous (KJSAC), is a platform that caters to the talents of the students and offers them a stage to express and explore their talents. It builds the student's persona and helps them become socially and culturally aware by giving them opportunities to express their talents and take on new challenges through various events organised throughout the year.

TALENT HUNT & RECRUITMENT DRIVE

In August, we conducted the annual Talent Hunt as well as its own yearly recruitment drive. Talent hunt provides a platform for students who might be presenting their skills for the first time in public & they are scouted for participation in various inter-collegiate fests to explore and foster their abilities. The final working committee for the year was selected via selection interviews and comprised of students from all the classes, courses and faculties in our college.

INAUGURATION OF CULTURAL FORUM

The working of the committee began with the official Inauguration of the Cultural Forum on the 28th of August, 2018 by Chief Guest, Shri. Vaibhav Mota, an alumnus of our college and a successful RJ, VJ, and overall Master of Ceremonies in the public field. A graceful dance, melodious musical performances, and the repertoire of our host committee members added to the glory of the ceremony. The theme for our annual college fest, Hooner, was revealed as "Atlantis" at the hands of our chief guest followed by the announcement of Yogesh Suthar as our General Secretary and Saloni Bokil as our Joint Secretary. Lastly we closed with a vote of thanks by our JS, Saloni, and a video displaying the previous year's achievements.

TEACHERS' DAY CELEBRATION

Next up was the annual celebration of Teachers' Day on 5th September, 2018. There was great pomp and gusto and this year's Teachers' Day Celebration was enjoyed even more than usual, as the teachers participated with lot of enthusiasm and had lot of fun.

CLEANLINESS DRIVE

Another activity on 24th September, 2018 was the beach cleaning activity at Dadar Chowpaty near Shivaji Park, Dadar, in collaboration with Dadar G/North Ward BMC to clean the beach after Ganesh Visarjan. E-certificates were given to all the volunteers for this social activity event and we were also featured on ABP Majha news channel.

HOONER 2018

On 15th December, 2018, we held our annual fair of stalls organised in collaboration with Commerce Association. This year, it was in its revamped avatar as "Karnival" and the no. of stalls was 15, featuring games, foodstuffs or other products, in collaboration with each other. The fair provides a chance to bring out their entrepreneurial spirit and let it shine bright.

Prior to our fest, we celebrated various days of joy for a blast of fun in our college such as Blue Denim Day, Saree-Blazer & Tie Day and Twin Day on the 17, 18 & 19th of December. Our annual college fest Hooner was conducted from 20th–22nd December, 2018. Our theme this year revolved around Atlantis –finding the hidden treasures of talents within ourselves, protecting the environment and our oceans, and honouring the efforts of our Naval Forces. This year, we had the good fortune to have our fest graced by a fair number of celebrities and dignitaries. For the inauguration of Hooner fest, we invited Mrs. Megha Dhade, the winner of the first season of Bigg Boss (Marathi), as our chief guest.

The first day of Hooner was reserved for the students of KJSAC and was strictly for intra-college events and the remaining two days were inter-collegiate.

Department	Total number of events conducted (E)	Total Entries (T)	Average Participation Per Event (T/E)
FA	6	49	8.17
Gaming	8	162	20.25
Informals	7	122	17.43
IT/ Photography	5	79	15.8
LA	6	59	9.83
PA	8	167	20.88
TOTAL	40	638	15.95

Annual day was organized in Kalidas Sabhagruha on 24th December, 2018, immediately after Hooner, with various cultural programs by teachers and students for the TY'ians of all departments of KJSAC.

PATANGOTSAV

We celebrated the annual festival of Makar Sankranti, on 14th January, 2019. This festival was welcomed by the "Patangotsav" kite festival, organised in collaboration with the Gujarati Sahitya Mandal of KJSAC. This event saw hundreds of colourful kites flying through the sky to the accompaniment of DJ music at the Gargi Plaza.

INTERNSHIP WITH HINDUSTAN TIMES

On 29th January 2019, we had Hindustan Times sponsored by Gillette come to our college, to conduct an aptitude test for students which included questions on Maths as well as English, in an MCQ format. This event was jointly organised by the Cultural Forum and Placement Cell of the college. The highest-scoring students stood the chance to win an internship with Hindustan Times. This offer attracted 450 degree college students to appear for the test.

With this, we have completed the account of all the major extra-curricular events and activities conducted by the CF throughout the year. Now, we shall turn to the participation of our college in fests organised by other colleges.

ACHIEVEMENTS IN INTER-COLLEGE FESTS

Apart from organising Hooner, the CF has also sent participants to various fests happening all over Mumbai throughout the year. Below is a list of the inter-college fests where our college has been awarded the honours listed below:

Fest

Enigma/ Hruturang

College Achievement

College Rank: 1st Place

Sports Trophy for best performance in sporting events

Greenathon Pre-event Highest Participation

Utkarsh

College Rank: 3rd Place

Birlotsav

College Rank: 1st Runner Up

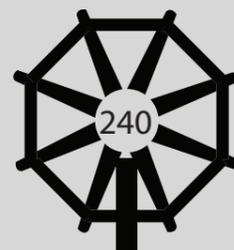
Gandharva

College Rank: 2nd Place

Elysium

College Rank: 1st Place

We also won the Mister and Miss Hruturang contest. We won both the Sports trophy and the Epic Snatch trophy of Enigma. As a result of all these small victories, we secured the first position in Podar's Enigma / Hruturang fests.

Centre for Gandhian Studies

Gandhi Jayanti Celebration (2 October, 2018)

Centre for Gandhian Studies of K.J.Somaiya College of Arts & Commerce Autonomous organised 150 years Gandhi birth anniversary celebration on 2 October 2018. The function was graced by Dr.Hubnath Pandey Associate Professor Department of Hindi, University of Mumbai and Gandhian activist. Dr.Sudha Vyas, Principal and Director of Centre for Gandhian Studies. delivered Welcome address. Dr. Hemali Sanghavi, Chief Coordinator of Centre of Gandhian Studies and Dean Academic Affairs talked about the activities of the Centre. In his address Chief Guest Dr.Hubnath Pandey brought out that if each of us does our duty towards the society and the nation, there will be no need of fights for right. Students made presentation on Gandhian theme. On this occasion Essay Writing Competition was organised in which 100 students of K.J.Somaiya Arts & Commerce Junior and Senior College, K.J.Somaiya Science & Commerce Junior college and S.K.Somaiya Junior College participated. Dr.Maithili Prasade presented vote of thanks. Anchoring was done by Prof Gaurav Gadgil. The following students won prizes in the competitions.

Students participating in essay writing competition 2 October, 2018

Students felicitation on Gandhi Jayanti

SENIOR COLLEGE

ENGLISH

PRIZE	NAME	CLASS
FIRST	CHARMI BHAGAT	FYBA
SECOND	PRACHI GOHIL	SYBA
THIRD	SHASHWAT SINGH	FYBA

GUJARATI

PRIZE	NAME	CLASS
FIRST	DITIKSHA RAVARIYA	SYBCOM
SECOND	BHAVI GANDHI	TYBCOM

MARATHI

PRIZE	NAME	CLASS
FIRST	ABHISHEK DONGARE	FYBA
SECOND	NITESH SHINDE	TYBA

HINDI

PRIZE	NAME	CLASS
FIRST	ARTI THAKUR	SYBA
SECOND	NANDINI SINGH	FYBA
SECOND	CHANDAKUMARI TELI	TYBA
THIRD	NISHA CHAUHAN	TYBA

Inter-collegiate Essay-writing Competition

JUNIOR COLLEGE

ENGLISH

PRIZE	NAME	CLASS	COLLEGE
FIRST	KHAN ELIAF MOHMMED SALIM	FYJC	K J Somaiya Science and Commerce
SECOND	KHAN SAYMA JAHAN	FYJC	K J Somaiya Arts and Commerce
SECOND	SURENDRAN RIMA	FYJC	K J Somaiya Science and Commerce
THIRD	ANSARI FARHEEN ZAKIR	FYJC	K J Somaiya Arts and Commerce
THIRD	MORE VAISHNAVI	SYJC	K J Somaiya Arts and Commerce

GUJARATI

PRIZE	NAME	CLASS	COLLEGE
FIRST	NOR PRINKLE	SYJC	S.K.Somaiya Vinaymandir
FIRST	PATEL AMISHA ASWIN	SYJC	S.K.Somaiya Vinaymandir
SECOND	VAN NISHA BECHAR	SYJC	K.J.Somaiya Junior College of Arts & Commerce
SECOND	JETHWA HARSHADA S	SYJC	K.J.Somaiya Junior College of Science & Commerce
THIRD	NANDA TRISHA RAMESH	FYJC	K.J.Somaiya Junior College of Science & Commerce
THIRD	PATEL JANVI NATSHI	FYJC	S.K.Somaiya Vinaymandir

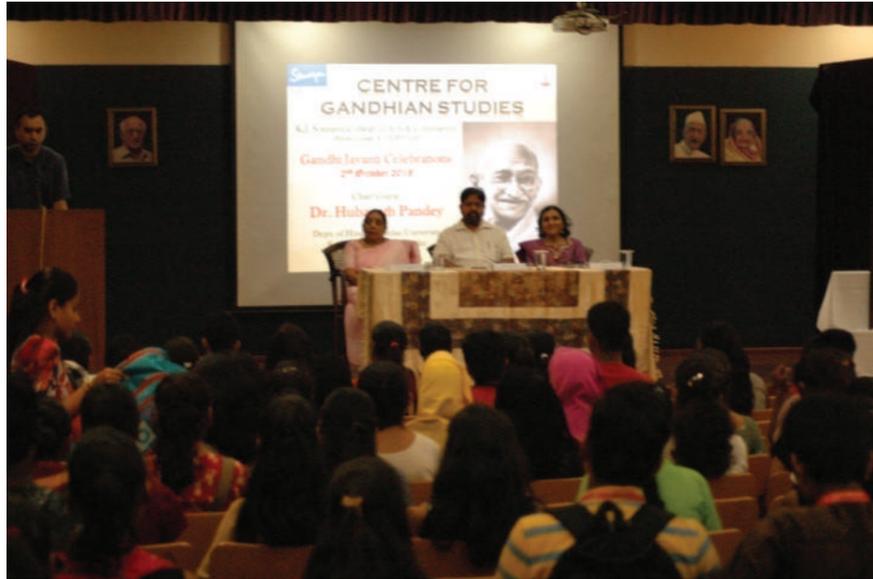
HINDI

PRIZE	NAME	CLASS	COLLEGE
FIRST	NIDHI YADAV	FYJC	K.J.Somaiya Junior College of Science & Commerce
SECOND	RANJANA YADAV	FYJC	K.J.Somaiya Junior College of Science & Commerce
THIRD	RAMITA KHADKA	FYJC	K.J.Somaiya Junior College of Science & Commerce
THIRD	GEHLOT VIDHI	FYJC	K.J.Somaiya Junior College of Arts & Commerce

MARATHI

PRIZE	NAME	CLASS	COLLEGE
FIRST	SAKSHI GADSHI	SYJC	K.J.Somaiya Junior College of Science & Commerce
SECOND	JAYAMALA TAMBE	SYJC	K.J.Somaiya Junior College of Science & Commerce
THIRD	NAMRATA PATIL	FYJC	K.J.Somaiya Junior College of Science & Commerce
THIRD	KOMAL MENGE	SYJC	K.J.Somaiya Junior College of Arts & Commerce

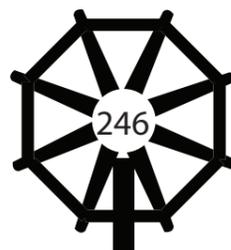
Chief Guest Dr. Hubnath Pandey at Gandhi Jayanti

Participation in Youth Camp (21-26 September, 2018)

On behalf of the Centre three students –Aishwarya Nair (T.Y.B.A.), Manoj Jain (T.Y.B.A.), Kamna Chakrabarty (S.Y.B.A.) participated in the five days Camp at Wardha. They got an opportunity to understand the Gandhian values and interact with the student representatives from all over Maharashtra.

Participation at Inter-collegiate Competitions

On behalf of the Centre the following students participated at Inter-collegiate Gandhijayanti Elocution and Essay-writing Competition conducted by Mani Bhavan in October 2016.

Elocution Competition:

Sr.No.	Name of the student	Class	Language	Remark
1	Miss Chanda kumari Teli	T.Y.B.A.	Hindi	Third Prize
2	Miss Nilam Kantharia	S.Y.B.A.	English	Participation
3	Miss Dimple Purohit	F.Y.B.A.	English	Participation
4	Mr. Gaurav Gotmare	F.Y.B.A.	English	Participation
5	Miss Purva Risbood	S.Y.B.A.	English	Participation
6	Mr. Bhavesh Mundalik	S.Y.B.A.	Hindi	Participation

Essay-writing Competition:

Sr.No.	Name of the student	Class	Language	Remark
1	Miss Chandakumari Teli	T.Y.B.A.	Hindi	Second prize

Participation in One-day conference

Dr.Hemali Sanghavi presented paper titled Gandhian Influence and Jain women at the one-day National Conference organised by G.Arwade College of Commerce Sangli on 19 January, 2019.

Participation in two-day national conference

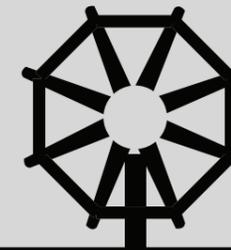
On behalf of centre 11 students participated in the National Conference exploring an unknown Gandhi at K.C.College.

Sr. No.	Student's Name	Class	Remark
1.	Dimpal Purohit	FYBA	Participation
2.	Aayushi Kadakia	FYBA	Participation
3.	Pratik Sahane	FYBA	Participation
4.	Shweta Bhanushali	FYBCom	Participation
5.	Rahul Sawane	FYBA	Participation
6.	Mihir Desai	FYBA	Participation
7.	Astha Mahale	FYBA	Participation
8.	Khushal Jain	FYBCom	Participation
9.	Tanya Tiwari	FYBA	Participation
10.	Alfia Khan	FYBA	Participation
11.	Nandini Singh	FYBA	Participation

Dr.Hemali Sanghavi
Coordinator,
Centre for Gandhian Studies

Dr.Sudha Vyas
Principal & Director,
Centre for Gandhian Studies

Library Report

Stock of Library:

During the year 2018-2019, 1472 new books are added in Aided College in the previous collection and 26 CD-ROMs are newly added. In Junior College, 272 new books added to the previous collection. In UGC A/C e-Books, 758 e-books are added. 20 Kindles has been purchased under UGC Grant.

Advanced Automation:

We have introduced KIOSK system in the Library. RFID tagging and antitheft sticker pasting work has been done. Staff & Students can issue, return and renew books themselves through KIOSK system.

Scholar Card:

The Library Scholar's Card as an extended library facility to encourage the scholar students of T.Y.B.A./B.Com. of our college is used by 10 students of T.Y.B.A. & B.Com.

Book Bank Scheme:

In the Book-Bank Scheme 1,487 books were issued to 311 students under UGC Book-Bank Scheme.

Best Library Book Reader Award:

The "Best Library Book Reader Award of the Year 2018-19" prize, which is given to the students who read more number of good books other than textbooks from the library during this year, won by Sis. Sayli Anirudra Zagade (T.Y.B.A., Roll.NO.56 and Sis. Shifa S. Khan (XII Arts, Roll No.-71)

Book Exhibition:

On 16th January 2019, the library had arranged a special book exhibition on Sociology subject.

Service to Students and Teachers:

Students are using the Internet facilities, computer practice facility at free of cost. Library is fully computerized.

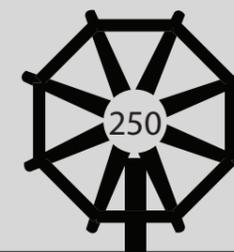
Service to the Outsiders:

This year many ex-students and 5 outside visitors used our library.

We thank all those teachers who encouraged the students to read more good books in library.

We are thankful to The Principal, The Library Committee members and all those teaching and non-teaching staff members for their encouragement, guidance, help and co-operation.

Librarian.
(Anil B.Gaware)

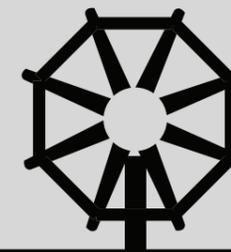

Placement Report

Companies visited for campus placement

JP Morgan Chase
Hindustan Times
Kotak Mahindra Bank
IIFL
Leo Burnett Advertising agency
Amazon Prime Videos
Mid-Day Infomedia
Myvizo.com
VRise Investment Broking Firm
Salvage and Parmer –Business Intelligence Firm
Sparrow's Sprout
Asaan Jobs
DDB Mudra
SDA Bocconi Asia Center
Grazia India (Times Group)
The Indian Express
Campaign India (Haymarket Media Group)
Radio 91.1
Famous Innovations (Times Network)
Aarohan Communication
Nofiltr.Group
Parin multimedia
Continue Pictures
Sakal Media House
Saam TV

Dr. Deelip Palsapure
Placement Officer

Women Development Cell

Celebration of International Yoga Day on 21st June 2018

The session was conducted by Isha Foundation

A session on 'Women Laws and Rights in India' on 13th July, 2018

The session was arranged in association with faculty of Business Law

The session was conducted by Dr. Sharmila Ghuge

45 students attended the program.

Self-defense work shop was organized on 29th September, 2018

Mrs.Chetana Koregaonkar (3rd degree black belt in karate JKA (Shotokan) was the guest speaker for the day.

Girl students attended the workshop in large number.

Practicals were shown by the guest speaker and students worked on it.

Celebration of International Women's Day on 8th March, 2019

Chief Guest for the Function: Lt. Commander Nayandeep Kaur and

Guest of Honour: Capt. J. K. Choudhary, Command Recruitment Officer, Western Naval Command.

Many students participated in various activities of Akhil Bhartiya Vidyarthi Parishad like 'Mission SAHASI' and 'Self-defense'.

Dr. Sonali Deogirikar
Chairperson
Women development Cell

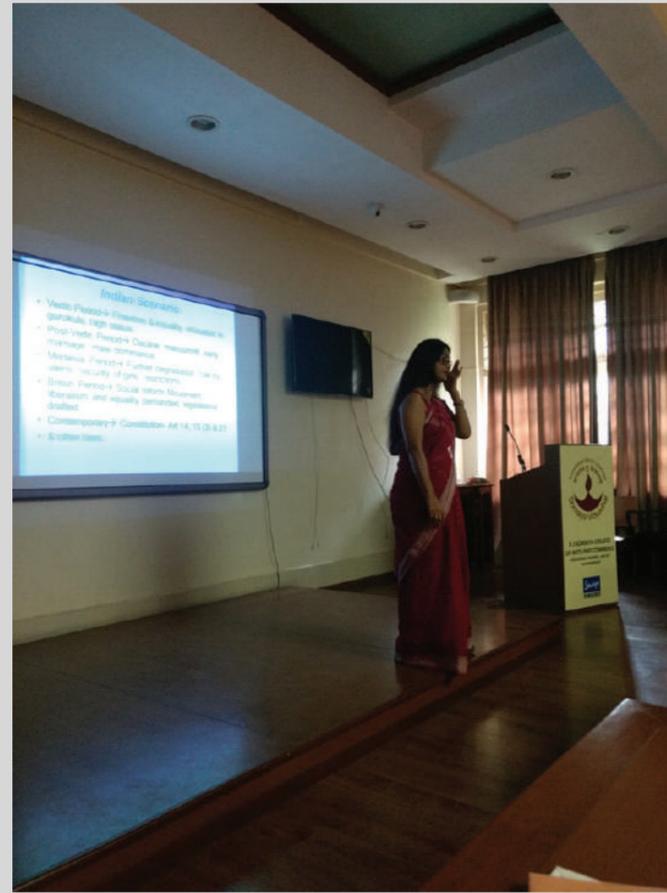
International Women's Day -8th March, 2019

Report of Activities held by Business law

1. Women's Rights and law
18th July 2018

Business law along with Women Development Cell organized a guest lecture on Women's right and Law on 18th July 2018. Nearly 50 students were present for the lecture. Advocate Sharmila Ghuge from NIMS college was the speaker for the programme, who gave insight to our students on women's rights and women's law they should enforce & implement. The lecture was not only for the women participant but even Male students participated in the lecture. It was a step taken by the faculty of Business Law to make the boys aware about the problems that women face and avoid discrimination.

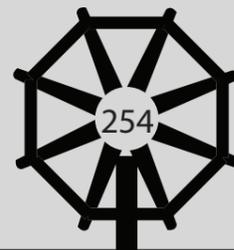

Chief Guest Speech on Women's Day

A session on 'Women Laws and Rights in India' on 13th July, 2018

Students attending the session on women laws and rights

Mrs.Chetana Koregaonkar delivering a lecture on self defense

Practical session on self defense

National Service Scheme

Juhu Beach Cleaning

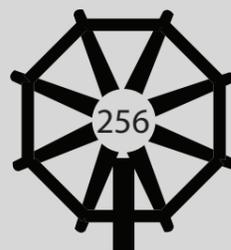

The Juhu beach cleaning activity under Swachh Bharat Abhiyaan. 14 volunteers participated in this activity along with 4 staff members. After reaching the premises of Juhu beach, a rally was held for the awareness of the people.

Dharma Bharti Mission (DBM)

Every Saturday we have a DBM Session in RAV School at Ghatkopar. We take English sessions and games from 5th to 8th Class. It was a great experience.

Our volunteers enjoy teaching English language. We took ASER test to check their learning capacity. We entertained them showing them movies which would be helpful to them in their future.

Old Age Home Visit

- 23 Volunteers went to Sharan Old age home on 21st January 2019 at Vashi, along with Prof. Lokdu More.
- Activities like Retro theme and Antakshari, Passing the parcel and Dance performance by the Leaders.

Little hearts Marathon

Little Hearts Marathon organized by Wadia Hospital at BKC Complex, to raise funds for poor children suffering from various heart diseases. Volunteers motivated and volunteered the participants.

Some other activities

– Tree Plantation

40 volunteers participated in tree plantation and 60 saplings were planted in Bhattwadi, Ghatkopar.

– DBM Orientation.

Our Literacy project, Chalo English Shikhaye under which 39 volunteers participated for teaching English. This projects duration is for one complete academic term under which we conducted 10 session.

– Crowd Controlling (Day 1 & Day 2).

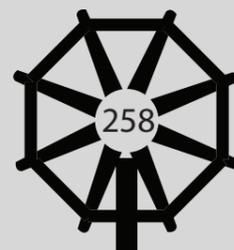
During Ganapati Visarjan, our volunteer helps the traffic police in Ghatkopar (Vikhroli).

– Voter ID Registration.

– Aids Awareness Street Play.

– Voters Awareness Rally.

NSS Day

The NSS Unit of K J Somaiya College of Arts and Commerce celebrated NSS Day on 24th September 2018. All the NSS Committee member, teaching and non-teaching staff and the volunteers took active participation in organizing and taking part in the various activities which were conducted for the NSS Day program.

The program included dances, performance by singers, elocution competition, play with a moral, etc.

Blood Donation

70 Volunteers participated in the activity including the NSS Committee Members and Non-teaching Staff. This activity was headed by Lokdu More sir and Shobha Mathew Madam. Various doctors and staff members of Somaiya Hospital, Sion Hospital facilitated the Blood Donation Camp.

The camp was promoted on various social networking platforms and through campaigning by the NSS volunteers on a very large level. The response was considerably well and 69 blood units were collected.

Road Safety

United Way Mumbai an NGO conducted a session on Road Safety for Two-wheelers on 28th January, 2019. Questionnaire was given to the participants and lecture was conducted by Karan sir and Cryil sir. Along with the lecture a live tutorial was conducted with help of a stimulator.

Plastic Free week

“Paper bags and envelope making” was conducted under the PLASTIC FREE WEEK. 27 volunteers participated in this activity and extended their hands to help enthusiastically. A lot of non-NSS volunteers also participated. The activity was a huge success as a lot of bags and envelopes were made recycling the waste newspapers and other papers. 150 paper bags were made in total and 45 envelopes. The response for this activity was very overwhelming.

Plastic Free week

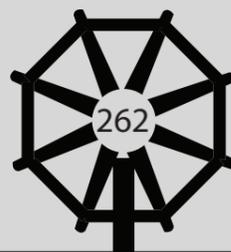
A surbey conducted on 3 levels College, campus and Area Level on 24th, 25th and 26th July, 2018 respectively

An open discussion was conducted by environmentalist Mr. Rajendra Phaterpekar, on “Effect of Plastic on Environment” making the participants about various problems that have rose due to plastic

Some other Activities

- Session on Anti-narcotics - Experienced Government officials were present to provide the audience with essential yet unknown facts and experiences that they have acquired throughout these years
- Rally on Plastic Ban - The rally was led in Somaiya campus by our unit.
- Praja Foundation –They introduced the working of governance to the volunteers
- Independence Day- Volunteers participated in parade & Singing
- Debate Competition- it was various current issues
- NSS Orientation- Orientation of NSS was given to new volunteers. K.C College NSS PO & SIES College NSS PO were Chief guest of orientation
- Rally for Plastic Free Society- Rally was conducted under NSS publicity week
- Essay Writing Competition was conducted under NSS publicity week

Some other Activities

- Voters Awareness—
Awareness was done for making voting ID card and Voter ID registration was done within same.
126 forms were registered within 2 days • Street play on 26/11.
Our volunteers participated in street play conducted by Mumbai Police in Marol.
- Health and nutrition
Mrs.Rutuja Diwekar health expert was lecturer for session.
- Card Making.
Appreciation card for Donor was made. Waste Paper material was used to make the Cards.

UNIVERSITY LEVEL ACTIVITIES

Bhajan Sandhya

Bhajan Sandhya organized by Mumbai University at Gate Way of India on 2nd October 2018. The program started at 4 pm with some speeches by the dignities and was continued by the Bhajans.

Department of Psychology

This year has been full of enthusiasm. The batch of second year and third year Psychology students showed lot of interest in organizing activities. After deliberations, series of programs were organized under the new title 'Psychology Club'.

Group Discussion

In the month of August, contemporary topics such as 'Mob Lynching' and 'Impact of Social Media on Youth' was discussed. Students of all three years participated and meaningful interaction and exchange of ideas took place. Gaining overall perspective...

Psychology Club
Life Is Beautiful!

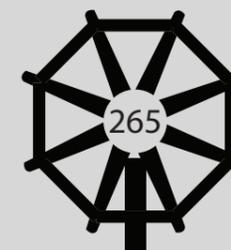
WE INVITE YOU TO
Discussion on
Impacts of Social Media

Date : 23rd August 2018
Time : 10:30am to 11:15am
Venue: Room No.12, KJSAC

Film Screening

Psychology department in collaboration with Drushti Film Forum screened two movies on the theme 'Life is Beautiful'. 'Her' and 'Life is Beautiful' were screened on 29th August, 2018. Members from DFF introduced the theme and at the end the movie, there was a discussion. Faculty, students from different had participated in this activity.

Psychology Club PRESENTS IN COLLABRATION WITH Drushti Film Forum

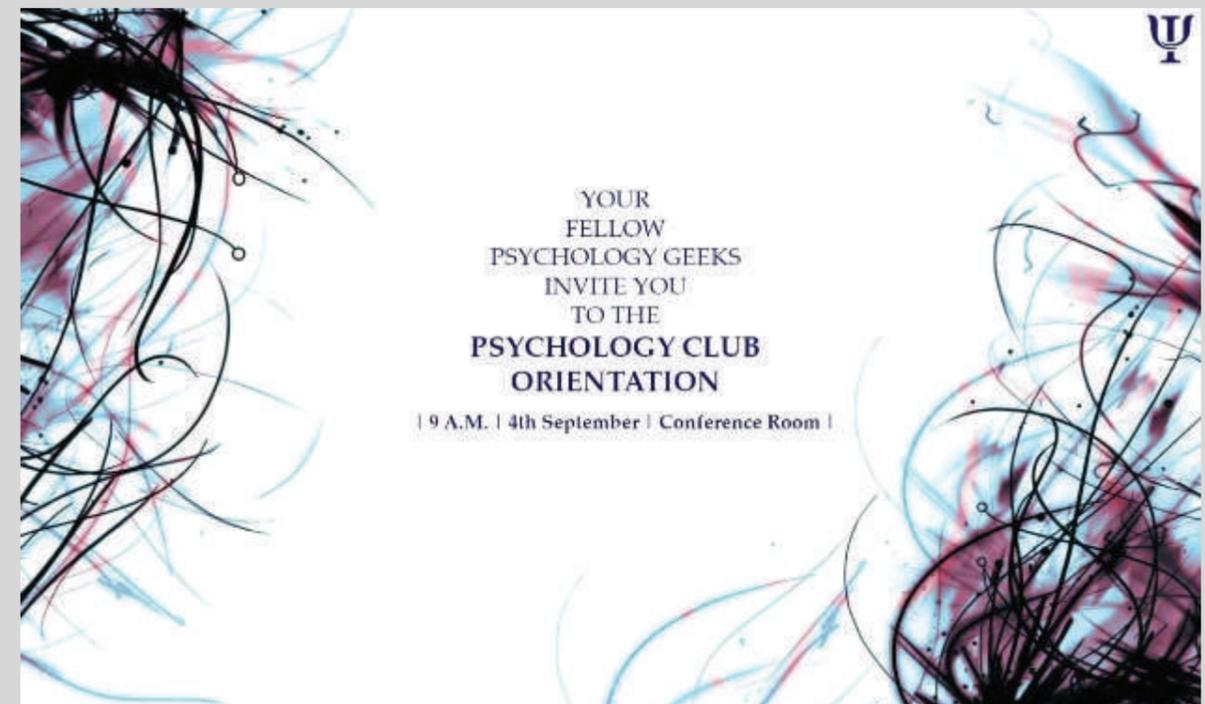

LIFE IS BEAUTIFUL

Time : 9 A.M. After Movie, The Psychological Base of the movie will be discussed
Date : 29th August 2018 (Wednesday)
Venue : Kalidas Sabhagraha

Orientation Programme

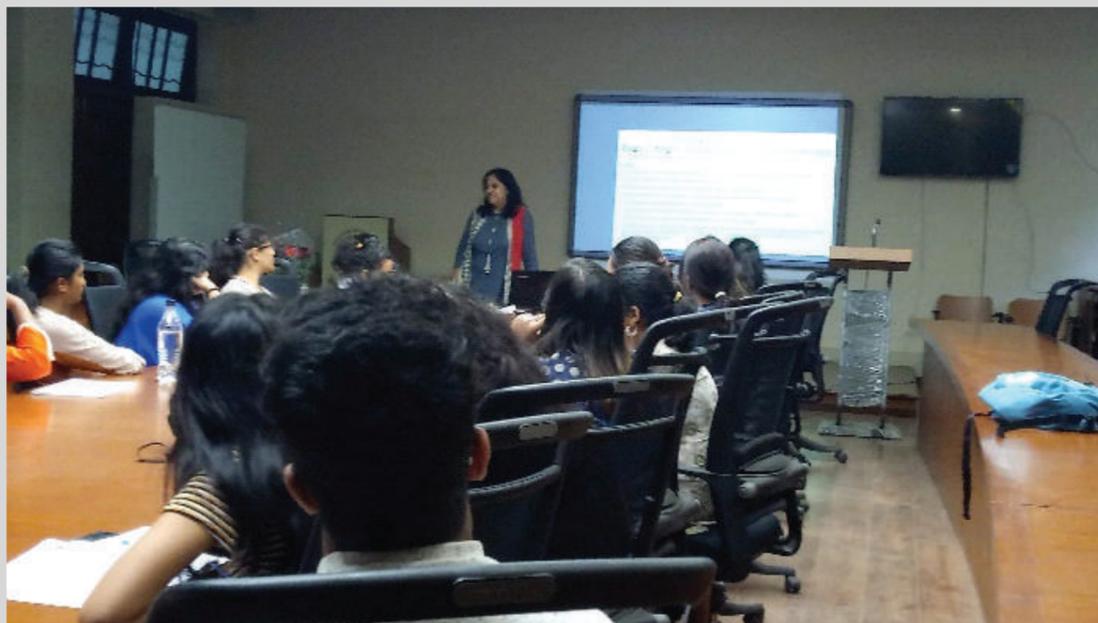
On 4th September, 2018, students of Psychology Club had organized an orientation program for the first-year psychology students. The members briefed the students about the sub fields in Psychology and the activities of the club.

Workshop

On 6th September, 2018, half a day workshop on 'How to Write a Research Paper' for third year Psychology students was arranged. Resource person was senior professor Dr Ruchi Dubey Chaturvedi from Jai Hind College. Dr Ruchi in very lucid way covered the technical aspects of writing a research paper.

Session in progress...

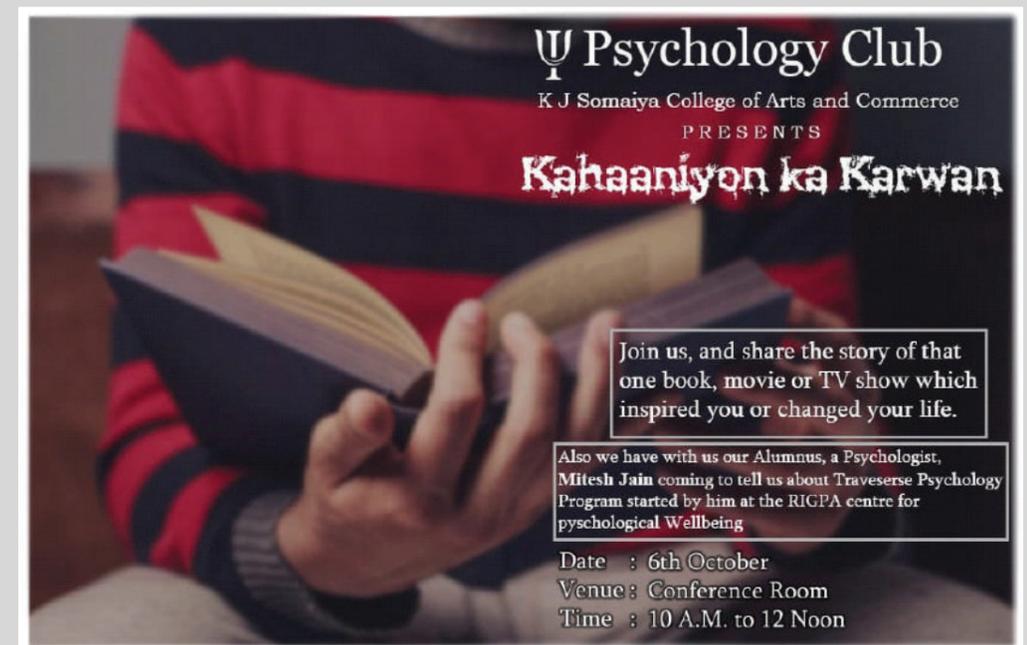

Field Visit

A field visit was organized for third year students to understand the role of Psychology in community. On 21st September, 2018 students of third year Psychology were introduced to wellness centre in Thane – Institute for Psychological Health (IPH). It was a one day visit wherein the information about the center, work related to rehabilitation of Schizophrenic patients, Geriatric counseling was given to the students.

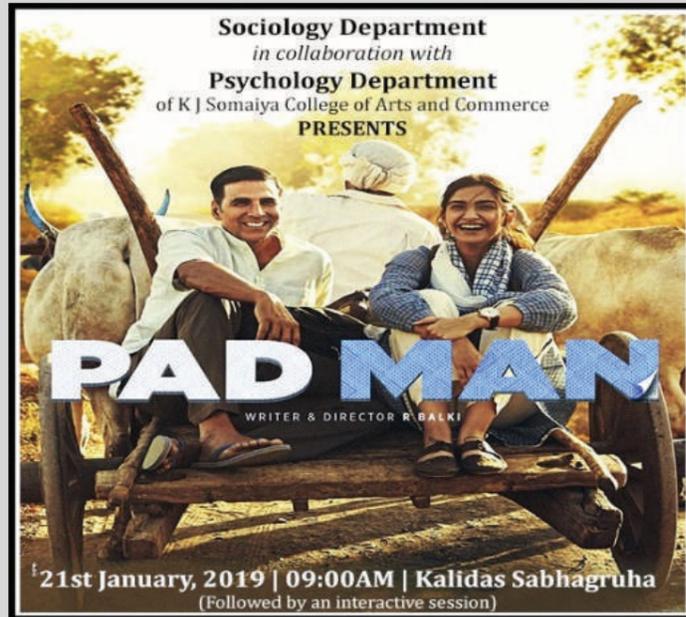
Kahaniyon ka Karwa

The first semester ended with an interesting activity titled 'Kahaniyon ka Karwa' held on 5th October, 2018. The club members and students came together to share their experiences about the book, story, movie or TV show that inspired them most. The idea was to build positivity by sharing the thoughts and experiences.

Film Screening

New semester commenced with film screening. On 21st January, 2019, in collaboration with Sociology department, movie 'Padman' was screened. Issues related to women's health, menses and taboo associated with it were discussed after the movie. Faculty and students participated actively in the deliberations.

Guest Lecture

A technical session on 'Qualitative Research Methods in Social Science' was organized on 21st February, 2019.

Dr Rohini Fadte- Head, dept of Sociology was the resource person.

Dr Fadte through her presentation explained the concepts in Qualitative research with illustrations and made it very interesting. The session was appreciated by the student participants.

Dr Rohini Fadte in session

Ms Sneha Patel, Ms Devanshi Gupta, Ms Saloni Kalambe, Ms Pranamya Karkala & Ms Anjana Natarajan, Ms Prachi & Mr Pratik Shetty, and Ms Divya Ambre & Ms Apurva Nambiar of T.Y.B.A Psychology presented research papers in SREE (Student Research Encouragement & Enhancement) - undergraduate intercollegiate competition organized by our college.

Dr Atish Taukari, Dean – Research & Extension guided the students for the competition. Prof Shashank Nikumbh successfully completed the Refresher Course in the month of December. With the support and guidance of Prof Shashank Nikumbh, following students have contributed to the organization and successful conduction of programs throughout the year.

Ms. Anuja Bonavte, Ms. Arshiya Imtiaz, Ms. Devika Pawar, Ms. Gayathri Veliath, Ms. Hetal Jain, Ms. Nitya Somaiya, Ms. Pravi Maheshwari, Ms. Saloni Kalambe, Ms. Shiksha Seta, Mr. Shritej Bhoir, and Ms. Vaishnavi Ghag. I take this opportunity to thank Dr Atish Taukari, Mr. Shashank Nikumbh for their continuous support.

Also, department wish to express gratitude to Principal madam Dr (Smt) Sudha Vyas for timely support, Mr. Abhijit Deshpande – In-charge, Drushti Film Forum and Dr Rohini Fadte – Head, Department of Sociology for the collaborative programs.

Hope to have similar ventures in the new academic year.....

Sonal Jambhekar
Head, Department of Psychology

